

اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی

دوره اول، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

صاحب امتیاز: دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)

مدیرمسئول: دکتر مهدی اصفهانی (استادیار دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع))

سرمدبیر: دکتر وحید ساعت چیان (استادیار دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع))

اعضای هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)

• دکتر مهدی طالب پور (عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد)

• دکتر حبیب هنری (عضو هیات علمی و دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی)

• دکتر حسین علی محمدی (دانشیار دانشگاه قم)

• دکتر حسین عیدی (دانشیار دانشگاه رازی کرمانشاه)

• دکتر فرزاد فرزاد (عضو هیات علمی دانشگاه مازندران)

• دکتر محمد کشتی دار (عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد)

• دکتر فریده هادوی (عضو هیات علمی دانشگاه ایوان کی)

امور اجرایی و ناظر چاپ: مرکز انتشارات کتب و نشریات علمی دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)

کارشناس نشریه: ریحانه سالاری

صفحه‌آرا: زهرا شجاعی

ویراستار: دکتر آیدا فیروزیان پور اصفهانی

ویراستار لاتین: دکتر اکرم حسینی

طراح جلد: زهرا شجاعی

شمارگان: محدود

نشانی: مشهد مقدس، خیابان دانشگاه، دانشگاه ۱۵ دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)

تلفن: (۱۵۱۵) ۰۵۱-۳۸۰۴۱

نمابر: (۱۵۱۵) ۰۵۱-۳۸۰۴۱

آدرس اینترنتی: <https://ntes.imamreza.ac.ir>

۱	نقش هویت برند رویدادهای ورزشی بین دانشگاهی بر تبلیغات دهان به دهان شهر میزبان (مطالعه موردی: مسابقات فوتسال دانشجویان دانشگاه های منطقه ۹ ورزش کشور) مهدی ناظمی، سیدمرتضی عظیم زاده
۱۳	تجربه زیسته دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه های استان اردبیل از کیفیت آموزش در طول بیماری کرونا عباس نقی زاده باقی، مهدی محبی، فرزاد نوبخت، اکبر مهدوی قره آغاچ علیا
۳۶	رابطه بین فعالیت های پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت بدنی با سبک رهبری مدیران ایمن فاضل درویش الدجیلی، علیرضا زمانی نوک آبادی
۵۷	موانع و چالش های ورزش تربیتی در ایران: یک مطالعه مروری میلاذ پیران حمل آبادی، مهرداد محرم زاده، عباس نقی زاده باقی، فرزاد نوبخت
۷۶	تحلیل ابعاد مشاوره تحصیلی ورزشی در برنامه درسی تربیت بدنی دانشجویان محمد حسن عبدالهی، وحید ساعتچیان، سجاد غلامی ترکسلویه
۹۳	تدوین الگوی توسعه فوتسال استان تهران با روش تحلیل مضمون امیر علیزاده

اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

نقش هویت برند رویدادهای ورزشی بین دانشگاهی بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان (مطالعه موردی: مسابقات فوتسال دانشجویان دانشگاه‌های منطقه ۹ ورزش کشور)

مهدی ناظمی^{۱*}، سید مرتضی عظیم‌زاده^۲

۱- استادیار مدیریت ورزشی، مرکز آموزش عالی کاشمر، کاشمر، ایران

۲- استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (mortezaazimzade@um.ac.ir)

چکیده

هویت برند یکی از مهم‌ترین مباحث بازاریابی است که در مطالعات اندکی مورد توجه قرار گرفته است. هر دو دسته محققان و مجریان عملی به این نتیجه رسیده‌اند که هویت برند در ایجاد تمایز و فرآیند مدیریت برند، نقش اساسی دارد. این تحقیق در پی بررسی نقش هویت برند رویدادهای ورزشی بین دانشگاهی بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان است. نوع تحقیق حاضر از لحاظ ماهیت مسأله و هدف، تحقیقی کاربردی و از لحاظ روش تحقیق، یک تحقیق توصیفی و پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه بازیکنان، مربیان و سرپرستان تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات فوتسال دانشجویان پسر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی منطقه ۹ کشور تشکیل دادند. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات، روش کتابخانه‌ای و میدانی به کار گرفته شد و نیز برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد هویت برند میل و اشفورت (۱۹۹۲) و پرسشنامه تبلیغات دهان‌به‌دهان (تبلیغات توصیه‌ای) استفاده شد که روایی و پایایی آن‌ها در این پژوهش مجدداً مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه در بخش آمار استنباطی، از آزمون‌های K-S و ضریب همبستگی اسپیرمن، موجود در بسته‌های نرم افزاری SPSS 18 استفاده شده است. نتایج نشان داد که هویت برند با میانگین ۳/۵۸ و تبلیغ توصیه‌ای شهر میزبان با میانگین ۳/۱۶ وضعیت مطلوبی دارند. همچنین نتایج تحلیل داده‌ها حاکی از تأثیر مثبت هویت برند رویداد ورزشی بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان بود. از این رو پیشنهاد می‌گردد که مدیران برگزاری رویدادهای ورزشی با تقویت هویت برند رویداد، پیشنهادات میزبانی را افزایش داده و گزینه‌های بیشتری برای انتخاب داشته باشند. همچنین مدیران شهری می‌توانند با حمایت از برگزاری رویدادهای ورزشی از هویت برند این رویدادها در راستای تبلیغات دهان‌به‌دهان مثبت و به نفع توسعه گردشگری شهر خود استفاده نمایند.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰

شماره صفحات: ۱-۱۲

واژگان کلیدی:

هویت برند، تبلیغات دهان‌به‌دهان، رویدادهای ورزشی، دانشجویان، شهر میزبان

استناد به مقاله:

ناظمی، مهدی و عظیم‌زاده، سید مرتضی. (۱۴۰۳). نقش هویت برند رویدادهای ورزشی بین دانشگاهی بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان (مطالعه موردی: مسابقات فوتسال دانشجویان دانشگاه‌های منطقه ۹ ورزش کشور). *اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی*، ۱-۱۲.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.453619.1010>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204548.html

مقدمه

پژوهشگران در سال‌های اخیر دریافته‌اند که ارزش واقعی خدمات و محصولات برای سازمان‌ها در درون خدمات و محصولات نیست، بلکه در ذهن مشتریان به طور بالفعل و بالقوه این ارزش وجود دارد و این ارزش واقعی را برند در ذهن مخاطبان و مشتریان پدید می‌آورد (کلر^۱، ۲۰۰۸).

انجمن بازاریابی امریکا^۲، برند را اسم، عبارت، سمبل، طرح و یا ترکیبی از این موارد تعریف می‌کند که بیان‌کننده ماهیت اصلی و وجودی یک خدمت، محصول یا شرکت است. در نخستین گام، برند یک تعهد و بیانگر این است که مخاطب نامی را می‌شناسد و به تعهدات آن اطمینان دارد. هدف عمده و حیاتی برند، کسب اعتماد است. از نظر دیوید آکر، برند نمادی است که با مجموعه‌ای از تعهدات ذهنی و دارایی‌ها پیوند خورده است (ماتزler^۳ و همکاران، ۲۰۰۸).

ایجاد وفاداری در مشتریان نسبت به برند، یکی از مهم‌ترین اهداف صاحبان برند برای توسعه برندشان است. مشتریان وفادار در واقع منبع مطمئن سودآوری برای سازمان محسوب شده و با توجه به عدم اطمینان در محیط، حاشیه امنیت مطلوبی را برای آن‌ها فراهم می‌آورند. توسعه هویت مناسبی برای برند در واقع یکی از روش‌های جذب مشتریان وفادار به برند است. برندها توسط هویت، خود را به مخاطبان معرفی نموده و از سایر رقبا متمایز می‌نمایند. کاپفر^۴ (۲۰۰۸) بر این باور است که برخورداری از یک هویت، یعنی همان‌طور که هستید باشید و از طرح ثابت ولی فردی خودتان تبعیت کنید.

بسیاری از مدیران عقیده دارند که هویت برند باید در طول زمان ثابت باشد. برخلاف آن، داسیلویرا^۵ و همکاران (۲۰۱۱) بیان داشتند، با توجه به این‌که محیط امروز دائماً در حال تغییر و شدیداً پویا است، هویت برند نیز باید پویا بوده و با گذشت زمان متناسب با محیط توسعه یابد. آن‌ها با توجه به مبانی نظری موجود در زمینه هویت برند، بیان نمودند که هویت برند فرایندی کاملاً پویا است و باید به تدریج از طریق اثرات متقابل مدیران برند و دیگر عناصر اجتماعی توسعه یابد. در شرایط تغییرات محیطی، عنصر پویایی هویت برند به انعطاف‌پذیری برند منجر می‌گردد.

هویت برند یکی از موضوعات مهم بازاریابی است که مورد توجه پژوهش‌های اندکی قرار گرفته است (داسیلورا و همکاران، ۲۰۱۱) و هر دو گروه پژوهشگران و مجریان دریافته‌اند که هویت برند در فرآیند مدیریت برند و ایجاد تمایز با سایر برندها نقش اساسی دارد (کلر، ۲۰۰۸).

هویت برند برای مؤثر بودن، باید سازمان خود را به گونه‌ای که می‌تواند و می‌خواهد باشد، نشان دهد. درک چگونگی خلق یک هویت برند مناسب و قوی، عاملی کلیدی و مهم برای موفقیت برند است. برند باید پاسخ دهد که برند خواهان چیست و بیان مؤثر این خواسته کدام است (آکر^۶،

1. Keller, K. L.
2. American Marketing Association
3. Matzler, K.
4. Kapferer, J. N.
5. Da Silveira, C.
6. Aaker, D. A.

۱۹۹۶). فرآیند خلق هویت برند عبارت است از ترسیم ذهنیت‌هایی که برند می‌خواهد ایجاد کند و اطمینان از شناخت برند توسط مخاطبان و برقراری ارتباط با بخش خاصی از نیاز مشتری (کلر، ۲۰۰۲). هویت برند مجموعه‌ای منحصربه‌فردی از تداعی‌گرهای برند است که بر بستن عهد و پیمان با مشتری دلالت دارد (گادساور^۱، ۲۰۰۸).

در کنار هویت برند، مدیریت ارتباط با مشتری از طریق توسعه روابط مطلوب با جامعه هدف توانسته است موجبات خلق ارزش را برای ذینفعان فراهم نماید (پین و فرو^۲، ۲۰۰۵). از این‌رو، در دهه‌های اخیر توجهات زیادی به این موضوع در محیط‌های آکادمیک و بازار معطوف شده است. امروزه، در نظرگرفتن مشتری به عنوان یکی از دارایی‌های سازمان، امری انکارناپذیر است (گوپتا^۳ و همکاران، ۲۰۰۴).

تبلیغات دهان‌به‌دهان، انتقال ذهنیات و ارزیابی‌های محصولات و خدمات بین افرادی است که از خرید محصولات یا استفاده از خدمات یک برند رضایت دارند. تبلیغات دهان‌به‌دهان می‌تواند به عنوان تبادل اطلاعات بازاریابی بین مصرف‌کنندگان تعریف شود و در تغییر نگرش و رفتار آنان نسبت به کالاها و خدمات نقش مهمی ایفا کند (مالیک^۴ و همکاران، ۲۰۱۵).

تحقیقات نشان می‌دهد که تبلیغات دهان‌به‌دهان منفی نسبت به تبلیغات دهان‌به‌دهان مثبت بر ارزیابی‌های برند مشتریان تأثیرگذاری بیشتری داشته و مصرف‌کنندگان ناراضی، تبلیغات منفی را دو برابر بیشتر از تجارب مثبت استفاده از یک محصول با دیگران به اشتراک می‌گذارند (کاتلر^۵ و کلر، ۲۰۰۶). قطع ارتباط مشتریان با سازمان ممکن است از دو نظر تأثیرگذار باشد؛ نخست این‌که مشتریان جدا شده نارضایتی خود را با مشتریان فعلی در میان گذاشته و آن‌ها را به جدایی داوطلبانه از سازمان ترغیب می‌نمایند و دوم این‌که، این افراد با تبلیغات منفی در میان مشتریان بالقوه شرکت، می‌توانند باعث شوند این مشتریان به‌جای شرکت مذکور به دیگر رقبا روی آورند (هانلین و کاپلان^۶، ۲۰۱۲). تحقیقات متعدد نشان می‌دهند که تبلیغات توصیه‌ای می‌توانند یکی از بزرگترین منابع اطلاعاتی مشتریان جهت کسب آگاهی در مورد محصولات و خدمات و در نهایت تصمیم‌گیری خرید باشند. سالومن (۱۹۹۸) تبلیغات توصیه‌ای را مشابه تیغ دو لبه‌ای می‌داند که نوع مثبت آن منجر به رشد سازمان و نوع منفی آن موجب افول و زوال آن‌ها می‌گردد (پین و فرو، ۲۰۰۵). گادز و میزلین^۷ (۲۰۰۴) بیان کردند که تبلیغات دهان‌به‌دهان می‌تواند مؤثرتر از منابع اطلاعاتی مکتوب درباره محصولات باشد و توصیه‌های شفاهی دوستان و آشنایان در شرایطی می‌تواند حتی تأثیرگذارتر از آگهی‌های تبلیغاتی در هنگام تصمیمات خرید عمل نماید (گوپتا و همکاران، ۲۰۰۴).

1. Ghodeswar, B. M.
2. Payne, A. & Frow, P.
3. Gupta, S.
4. Malik, I. A.
5. Kotler, P.
6. Haenlein, M. & Kaplan, A. M.
7. Godes & Mayzlin

صادق وزیری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود، دو جامعه متفاوت را بررسی کرده و نشان دادند که شخصیت برند بر روی عشق به برند و وفاداری تأثیر داشته است و در جامعه اول به طور غیرمستقیم و در جامعه دوم به طور مستقیم و غیرمستقیم بر تبلیغات دهان به دهان تأثیر دارد. تأثیرگذارترین بُعد شخصیت برند در هر دو جامعه مسئولیت پذیری بوده و پس از آن، فعالیت و احساسی بودن قرار دارند و بُعد جسارت تأثیر اندکی داشته است. همچنین، نقش میانجی عشق به برند و وفاداری در رابطه بین شخصیت برند و تبلیغات دهان به دهان مورد تأیید است.

دافی^۱ (۲۰۲۴) در مقاله خود تجزیه و تحلیل می کند که دانشگاه فناوری آتلانتیک^۲ چگونه با موفقیت یک هویت برند منحصر به فرد برای این دانشگاه تازه تأسیس ایجاد کرده است. توسعه یک برند جدید آموزش عالی برای اتحاد سه مؤسسه آموزشی که هر کدام بیش از ۵۰ سال سابقه دارند، نیازمند تلاش تیمی و مهارت های ارتباطی و تعامل قابل توجهی بود تا اطمینان حاصل شود که همه ذینفعان از پروژه حمایت می کنند. هدف ایجاد دانشگاهی با مقیاس تأثیرگذاری متناسب با منطقه خود بود که کمک قابل توجهی به آموزش عالی در سطح ملی و بین المللی خواهد داشت. برای توسعه هویت برند دانشگاه جدید، از تیم های داخلی اختصاصی و با انگیزه که توسط یک شرکت مشاوره برندینگ خارجی پشتیبانی می شدند، استفاده شد. آریسینتا و الوم^۳ (۲۰۲۳) مطالعه ای با هدف بررسی رابطه کیفیت خدمات و تبلیغات شفاهی بر تصمیم خرید به صورت جری و همزمان انجام دادند که روش مورد استفاده در این پژوهش، روش کمی با تحلیل رگرسیون چندگانه بود. نتایج این مطالعه نشان داد کیفیت خدمات و تبلیغات دهان به دهان رابطه مثبت و معناداری با تصمیم خرید دارد. میتال^۴ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش خود نشان دادند که عشق به برند کارمند تأثیر مثبت معناداری بر تعهد عاطفی و تبلیغات دهان به دهان مثبت و همچنین تأثیر منفی معناداری بر قصد جابجایی کارکنان دارد. سان^۵ و همکاران (۲۰۲۱) به این نتیجه رسیدند که آموزش مشتریان، تبلیغات دهان به دهان مثبت آنان را برای یک برند افزایش می دهد که رضایت مشتری و تخصص درک شده واسطه این اثر است. سان و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که اثرات مثبت و منفی تبلیغات دهان به دهان الکترونیکی بر ارزش ویژه برند، صر نظر از منشأ نام برند، مستقیم و معنادار است. آنگرایی و راجمانیتا^۶ (۲۰۱۵) بیان کردند که تصویر برند و عشق به برند رابطه مستقیمی با تبلیغات شفاهی مشتری دارد.

تحقیقات اخیر که به تعدادی از آن ها اشاره شد، مدارکی را در مورد تأثیر متغیرهای برند روی تبلیغات دهان به دهان و شواهدی مبنی بر اهمیت هویت برند و تبلیغات دهان به دهان برای توفیق در بازار و قرارگرفتن در اولویت قصد خرید مشتریان و توجه مخاطبان ارائه نمودند. اما پژوهشی که اثر هویت

1. Duffy, S.
2. Atlantic Technological University (ATU)
3. Arisinta, O. & Ulum, R.
4. Mittal, SH.
5. Sun, X.
6. Anggraenia, A. & Rachmanitab

برند را روی تبلیغات دهان‌به‌دهان به ویژه در صنعت ورزش مورد بررسی قرار دهد، توسط محققان شناسایی نشد که همین امر انجام پژوهش حاضر را ضروری می‌سازد.

استفاده از نظرات دانشجویان به عنوان قشر تحصیل‌کرده جامعه می‌تواند اطلاعات مفیدی برای ارزیابی اثرات هویت برند رویدادهای ورزشی فراهم نماید. از این رو، مطالعه حاضر می‌کوشد نقش هویت برند رویدادهای ورزشی که مفهومی درون‌سازمانی بوده و بیشتر در کنترل سازمان است را بر تبلیغات دهان‌به‌دهان یا تبلیغ توصیه‌ای شهرهای میزبان این رویدادها بررسی کند و در پی یافتن پاسخ این سؤال است که آیا توسعه هویت برند یک رویداد ورزشی می‌تواند بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان رویداد اثرگذار باشد؟

روش‌شناسی

این تحقیق در پی بررسی نقش هویت برند مسابقات ورزشی بین دانشگاهی بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان مسابقات است. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش از نوع توصیفی-همبستگی بود که به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه بازیکنان، مربیان و سرپرستان تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات فوتسال دانشجویان پسر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی منطقه ۹ ورزش کشور تشکیل دادند. تعداد کل شرکت‌کنندگان ۱۶۰ نفر بود که با توجه به جدول مورگان، حجم نمونه باید حداقل ۱۱۳ نفر باشد. اعضای نمونه به صورت تصادفی از بین اعضاء جامعه انتخاب و پرسشنامه در بین ۱۴۰ نفر از آنان توزیع شد که در نهایت از بین پرسشنامه‌های برگشت داده شده، ۱۲۳ مورد قابل استفاده بود و به عنوان نمونه تحقیق در نظر گرفته شد. مشخصات و اطلاعات فردی پاسخ‌دهندگان، بخش اول پرسشنامه پژوهش را تشکیل داد و در بخش دوم، از پرسشنامه‌های هویت برند میل و اشفورت (۱۹۹۲) و تبلیغات توصیه‌ای (تبلیغات دهان‌به‌دهان) عظیم‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) استفاده شد. پرسشنامه‌های پژوهش، براساس مقیاس اندازه‌گیری پنج ارزشی لیکرت (از ۱ برای کاملاً مخالفم تا ۵ برای کاملاً موافقم) بود و شرکت‌کنندگان براساس میانگین نظراتشان در مورد گویه‌های پرسشنامه‌ها در هر مؤلفه و هر متغیر، میانگین نمره‌ای بین ۱ تا ۵ را بدست می‌آوردند.

روایی و پایایی پرسشنامه‌های استفاده شده در پژوهش در مطالعات پیشین بررسی و تأیید شده بود، با این وجود، روایی آن‌ها در این پژوهش مجدداً مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و همچنین جهت اطمینان بیشتر، پایایی پرسشنامه‌ها در یک مطالعه مقدماتی به روش ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از سازه‌های تعریف شده در پرسشنامه و بر اساس یک نمونه مقدماتی به حجم ۳۰ نفر محاسبه شد (جدول ۱).

جدول ۱. میزان پایایی پرسشنامه‌ها

شاخص	ضریب آلفای کرونباخ	میزان پایایی
هویت برند	۰/۷۹۵	مطلوب
تبلیغات دهان‌به‌دهان	۰/۷۴۱	مطلوب

روش‌های آمار توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌ها در این پژوهش به‌کار برده شد. در بخش آمار توصیفی، از جداول و نمودارهای مربوط به داده‌ها، شاخص‌های مرکزی و پراکندگی و در بخش آمار استنباطی، از آزمون K-S، آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون در سطح معناداری کوچکتر ۰/۰۵ با بهره‌گیری از نرم افزار SPSS 18 استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع ۱۵۳ فرد مورد بررسی، ۸۹/۴ درصد را بازیکنان و ۵/۳ درصد را مربیان و ۵/۳ درصد را سرپرستان تیم‌های شرکت‌کننده تشکیل دادند. میانگین سن و سابقه فعالیت در رشته ورزشی فوتسال پاسخ دهندگان بترتیب ۲۳/۱±۴/۶۷ و ۹/۵±۵/۲۷ بود. ۱۲/۶ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۷۰/۹ درصد لیسانس و ۱۶/۵ درصد فوق لیسانس بودند.

جدول ۲. توصیف آماری متغیرهای تحقیق

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
هویت برند	۳/۵۹	۰/۷۱	۱/۰۰	۵/۰۰
تبلیغات دهان‌به‌دهان	۳/۱۶	۰/۷۴	۱/۰۰	۴/۸۸

همان‌گونه که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، میانگین هویت برند مسابقات ورزشی بین دانشگاهی و تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان مسابقات بترتیب ۳/۵۹ و ۳/۱۶ می‌باشد.

جدول ۳. نتایج آزمون K-S در ارتباط با نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

نتیجه‌گیری	هویت برند	تبلیغات دهان به دهان
K-S Z	۱/۰۵۱	۱/۱۸۲
سطح معناداری (دوطرفه)	۰/۲۲۰	۰/۱۲۲
نتیجه‌گیری	نرمال	نرمال

پیش از استفاده از آزمون‌های آماری، به منظور به دست آوردن یافته‌های استنباطی، وضعیت توزیع داده‌ها به وسیله آزمون کلموگروف اسمیرنوف (K-S) مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به این‌که شرط نرمال بودن توزیع داده‌ها در این آزمون آن است که $P > 0.05$ باشد، پس طبیعی بودن توزیع در متغیرهای پژوهش مورد تأیید قرار گرفت (جدول ۳).

جدول ۴. آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن برای تعیین ارتباط بین هویت برند و تبلیغات دهان‌به‌دهان

گویه‌ها	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری (P)
هویت برند و تبلیغات دهان‌به‌دهان	۰/۳۳۲	۰/۰۰۱

به منظور بررسی ارتباط بین هویت برند و تبلیغات دهان‌به‌دهان، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول ۴ مقادیر ضریب همبستگی اسپیرمن و سطح معنی‌داری را بین هویت برند و تبلیغات دهان‌به‌دهان نشان می‌دهد. از آنجا که سطح معناداری کوچک‌تر از میزان خطای نوع اول در سطح ۰/۰۵ است، بنابراین بین هویت برند به عنوان متغیر پیش‌بین و تبلیغات دهان‌به‌دهان به عنوان متغیر ملاک، همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیون

خطای معیار تخمین	ضریب تعیین تعدیل‌شده	ضریب تعیین	R
۰/۷۰۴۹۹	۰/۱۰۳	۰/۱۱۰	۰/۳۳۲

جدول ۷. تحلیل واریانس مدل رگرسیون

سطح معناداری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات
۰/۰۰۱	۱۵/۰۲۰	۷/۴۶۵	۱	۷/۴۶۵
		۰/۴۹۷	۱۲۱	۶۰/۱۳۹
			۱۲۲	۶۷/۶۰۴

جدول ۸. ضرایب مدل رگرسیون

Model	ضرایب استاندارد نشده		t	Sig.
	B	Std. Error		
(Constant)	۱/۹۴۵	۰/۳۱۹	۶/۱۰۵	۰/۰۰۱
هویت برند	۰/۳۳۷	۰/۰۸۷	۰/۳۳۲	۳/۸۷۶

با توجه به جدول ۶، ضریب تعیین نشان می‌دهد که ۱۱ درصد تغییرات تبلیغات دهان‌به‌دهان مثبت شهر میزبان رویداد توسط شرکت‌کنندگان در رویداد، مربوط به تغییرات هویت برند رویداد بوده و ۸۹ درصد به سایر عوامل خارج از مدل مربوط می‌شود. نتایج تحلیل واریانس رگرسیون (جدول ۷)

نشان می دهد که مدل رگرسیون معنی دار بوده و رابطه خطی بین دو متغیر وجود دارد. از این رو، هویت برند رویداد واجد شرایط پیش بینی تبلیغات توصیه ای شهر میزبان می باشد. بر اساس جدول ۸ می توان معادله رگرسیونی میزان تبلیغات توصیه ای شهر میزبان را از روی هویت برند به صورت زیر نوشت:

$$(تبلیغات دهان به دهان) = ۱/۹۴۵ + ۰/۳۳۷ \times (\text{هویت برند})$$

بحث و نتیجه گیری

تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش هویت برند رویدادهای ورزشی بر تبلیغات دهان به دهان شهر میزبان صورت گرفته است. این هویت برند است که مخاطبان را تحت تأثیر قرار می دهد و مقدمه تبلیغات دهان به دهان را فراهم می آورد که کمتر در تحقیقات بدان توجه شده است. البته منظور این نیست که سایر عوامل بر افزایش تبلیغات دهان به دهان مثبت نقش ندارند، بلکه قصد بیان این امر است که به یکی از عوامل شکل گیری تبلیغات دهان به دهان مثبت یعنی هویت برند کمتر توجه شده که در این تحقیق بدان پرداخته شده است. در این پژوهش، در راستای بررسی نقش هویت برند بر تبلیغات دهان به دهان از مدل های ارائه شده در خصوص اثرات متغیرهای برند روی تبلیغات دهان به دهان استفاده شده و هویت برند مسابقات ورزشی بین دانشگاهی در نمونه ای از شرکت کنندگان در این مسابقات به میزبانی شهر کاشمر و نقش آن در تبلیغات توصیه ای شهر میزبان مورد مطالعه قرار گرفت.

یافته ها نشان داد که هویت برند مسابقات ورزشی بین دانشگاهی از نظر شرکت کنندگان در این مسابقات وضعیت مطلوبی دارد. علاوه بر این، نتایج تحلیل داده ها حاکی از تأثیر مثبت هویت برند مسابقات بر تبلیغات دهان به دهان شهر میزبان بود. این یافته ها با نتایج تحقیقات صادق وزیری و همکاران (۱۳۹۸)، میتال و همکاران (۲۰۲۲)، سان و همکاران (۲۰۲۰) و آنگرایی و راجمانیتا (۲۰۱۵) که رابطه مثبت و معنادار متغیرهای برند را روی تبلیغات دهان به دهان نشان دادند، همخوانی دارد و مؤید این مطلب است که برای افزایش تبلیغات شفاهی مثبت محصولات یا خدمات باید به توسعه مؤلفه های برندهای مرتبط با آن ها توجه داشت. همچنین دافی (۲۰۲۴) در مقاله خود تجزیه و تحلیل می کند که چگونه ایجاد یک هویت برند برتر و متمایز برای یک دانشگاه می تواند منجر به تأثیرگذاری همه جانبه و گسترده آن دانشگاه در منطقه خود و کمک به ارتقاء آموزش عالی در سطح ملی و بین المللی گردد و از آنجا که فعالیت ها و رویدادهای ورزشی بخش لاینفک اهداف و برنامه های یک دانشگاه می باشند، یافته های پژوهش حاضر نیز همسو با همین نتایج است.

حضور در رویدادهای ورزشی همواره برای ورزشکاران خاطره انگیز و جذاب است، به شکلی که تجربیات آن رویداد تا سال ها برای آنان، زیربنای تبلیغات شفاهی موارد مرتبط با رویداد که مهم ترین آن شرایط میزبانی است را فراهم می کند. لذا بهره مندی رویداد از برندی با هویت برتر و متمایز به شکل گیری تبلیغات دهان به دهان مثبت شهر میزبان رویداد کمک زیادی می کند.

تأثیر مثبت هویت برند بر تبلیغات دهان‌به‌دهان مثبت شهر میزبان بیانگر این نکته مهم است که مدیران و دست‌اندرکاران ورزش دانشگاهی، به ویژه آنانی که در خلق و توسعه برند رویدادهای ورزشی دانشجویان نقش دارند، باید به مفهوم هویت برند عنایت بیشتری داشته و برای آن جایگاه ویژه‌ای قائل شوند. امروزه، سازمان‌های مرتبط با ورزش بیشتر از گذشته به اهمیت و ارزش برند پی برده‌اند، اما هنوز نسبت به حقیقت و اهمیت هویت برند رویدادهای ورزشی آگاه نیستند. سازمان‌ها به دنبال ایجاد و توسعه تصویر مطلوبی از برند و کسب رضایت ذینفعان می‌باشند، غافل از این که ریشه اصلی رضایت، از هویت قوی برند نشأت می‌گیرد. هویت برند توسط صاحبان برند شکل می‌گیرد و توسط مخاطبان رشد می‌کند. سازمان‌ها نباید از برند صرفاً با مقصود ایجاد آگاهی استفاده کنند، بلکه سرمایه‌گذاری‌ها در زمینه برند رویدادهای ورزشی باید معطوف به توسعه هویت برند در نظر شرکت‌کنندگان این رویدادها باشند. این پژوهش یکی از جلوه‌های اثرگذاری هویت برند رویداد را آشکار نمود که لزوم توجه بیشتر به اهمیت هویت برند رویدادهای ورزشی را بیش از پیش نشان می‌دهد.

هویت برند قوی، چهره و اعتبار خوبی برای برند ایجاد کرده و شرایطی را ایجاد می‌کند که برند بتواند اعتماد عمومی را به خود جلب کند. به این ترتیب، برند مذکور می‌تواند افراد گوناگونی که با محصولات و خدمات ارائه شده ارتباط برقرار می‌کنند را به خود جذب کند. با این حال، این افراد تنها در صورتی به مشتری تبدیل خواهند شد که قادر باشند با هویت برند ارتباط برقرار کرده و به آن احساس تعلق خاطر داشته باشند. یک محصول یا خدمت خوب، مشتری ایجاد می‌کند؛ این در حالی است که یک برند خوب افراد را به طرفداران خود تبدیل می‌کند.

تبلیغات دهان‌به‌دهان قدرتمند است، زیرا مردم به توصیه‌ها و تأکیده‌های دوستان و آشنایان خود بسیار بیشتر از تبلیغات و سایر پیام‌هایی که دریافت می‌کنند، اعتماد دارند. مردم با دیدن و شنیدن توصیه‌های افرادی که از محصولات و خدماتی رضایت دارند، تصمیم به خرید می‌گیرند و این امکان به سازمان داده می‌شود تا به افراد بیشتری در مخاطبان هدف خود دسترسی پیدا کند و پایگاه مشتریانش را گسترش دهد.

نتایج پژوهش حاضر مؤید این مطلب است که میزبانی رویدادهای ورزشی این فرصت را برای شهرها فراهم می‌کند که از هویت برند رویداد به نفع توسعه گردشگری منطقه استفاده نمایند. از این رو، پیشنهاد می‌گردد که مدیران برگزاری رویدادهای ورزشی با تقویت هویت برند رویداد، پیشنهادات میزبانی را افزایش داده و گزینه‌های بیشتری برای انتخاب داشته باشند. همچنین مدیران شهری می‌توانند با حمایت از برگزاری رویدادهای ورزشی از هویت برند این رویدادها در راستای تبلیغات دهان‌به‌دهان مثبت و به نفع توسعه گردشگری شهر خود استفاده نمایند.

امید است که تحقیق حاضر تاحدودی توانسته باشد اهمیت مفهوم هویت برند رویدادها و مسابقات ورزشی در شکل‌دهی و توسعه تبلیغات دهان‌به‌دهان شهرهای میزبان را هویدا کرده و این حقیقت را متذکر شود که برند رویدادهای ورزشی می‌توانند به واسطه نقشی که در تبلیغات دهان‌به‌دهان شهرهای میزبان دارند، هویت خود را از برند سایر رویدادها متمایز سازند.

این پژوهش محدودیت‌های چندی دارد که لازم است سایر محققانی که قصد ادامه این راه را دارند، آن‌ها را مورد توجه قرار دهند. نخست این‌که پژوهش حاضر تنها در رویدادهای ورزشی دانشگاهی و در ایران صورت گرفته است و برای تعمیم‌پذیری بیشتر این تحقیق لازم است که در سایر رویدادهای ورزشی مورد آزمون قرار گیرد. دوم این‌که تحقیق حاضر نقش هویت برند رویدادهای ورزشی را بر تبلیغات دهان‌به‌دهان شهر میزبان سنجیده است و سایر محققان می‌توانند برای تحقیقات آتی، متغیرهای دیگری را نیز مورد بررسی قرار دهند. لذا پیشنهاد می‌گردد که در پژوهش‌های آتی، نقش عواملی مانند ارزش ویژه برند، وفاداری به برند، عشق به برند، شخصیت برند، تصویر برند و ... بر تبلیغات دهان‌به‌دهان یا مسئله این تحقیق در خصوص سایر رویدادهای ورزشی نیز مورد بررسی قرار گرفته و یافته‌ها با نتایج پژوهش حاضر مقایسه شوند.

منابع

۱. صادق وزیری، فراز؛ خادمی، سهیلا؛ طیب‌زاده، مهدی. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر شخصیت برند و ابعاد آن بر روی عشق به برند، وفاداری و تبلیغات دهان‌به‌دهان (مورد مطالعه: خرده‌فروشی‌های اینترنتی و فروشگاه‌های زنجیره‌ای). *فصلنامه مدیریت برند*، ۶ (۲)، ۲۱۸-۱۸۲.
2. Aaker, D.A. (1996); *Building Strong Brands*, The Free Press, New York, NY, pp. 35, 71.
3. Anggraenia, A., Rachmanitab. (2015). Effects of Brand Love, Personality and Image on Word of Mouth; the Case of Local Fashion Brands among Young Consumers. 2nd Global Conference on Business and Social Science, Bali, Indonesia.
4. Arisinta, O., Ulum, R. (2023); THE IMPACT OF SERVICE QUALITY AND WORD OF MOUTH ON PURCHASE DECISION ON MSMEs, *Jurnal Ilmu Ekonomi dan Bisnis Islam*
5. Vol. 5 No. 1, pp 68-81.
6. Da Silveira, C., Lages, C. & Simoes, C. (2011). Reconceptualizing brand identity in a dynamic environment, *Journal of Business Research*, doi:10.1016/j.jbusres.2011.07.020.
7. Duffy, S. (2024); Branding a new university: The development of Atlantic Technological University's brand identity. *Journal of Education Advancement & Marketing*, Vol 9 (1), pp. 25-38(14)
8. Ghodeswar, B. M. (2008); "Building Brand Identity in Competitive Markets: A Conceptual Model", *Journal of Product & Brand Management*, vol.17(1), pp.4-12.
9. Gupta, S., Lehmann, D. R., & Stuart, J. A. (2004). Valuing customers. *Journal of Marketing Research*, 41, 7-18.
10. Haenlein, M., & Kaplan, A. M. (2012). The impact of unprofitable customer abandonment on current customers' exit, voice, and loyalty intentions: an empirical analysis. *Journal of Services Marketing*, 26(6), 458-470.
11. Kapferer J-N.(2008). The new strategic brand management, creating and sustaining brand equity long term. London: Kogan Page.

12. Keller, K. L. (2008), "Strategic Brand Management-Building, Measuring, and Managing Brand Equity (3rd ed.)", United States: PEARSON - Prentice Hall.
13. Keller, K.L. (2003); *Strategic Brand Management: Building, Measuring and Managing Brand Equity*, 2nd ed., Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.
14. Keller, K. L. (2003); "Understanding Brands, Branding and Brand Equity", *Interactive Marketing* , vol.5 (1), pp.7-20.
15. Kotler, P., & Keller, K. L. (2006). *Marketing Management*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice-Hall.
16. Malik. I. A. Mohsin. M. Ahmed. M. (2015). Impact of Word-of Mouth on Brand Engagement: An Empirical Study of Evolving Garment Brands of Pakistan. *Journal of Marketing and Consumer Research*. Vol.18, pp 73- 79.
17. Matzler, K., Grabner-Kräuter, S., Bidmon, S. (2008), "Risk aversion and brand loyalty: the mediating role of brand trust and brand affect", *Journal of Product & Brand Management*, Vol. 17 No. 3, pp. 154-162.
18. Mittal, Sh., Gupta, V., Motiani, M. (2022) Examining the linkages between employee brand love, affective commitment, positive word-of-mouth, and turnover intentions: A social identity theory perspective. *IIMB Management Review*, 34(1), 7-17.
19. Payne, A., & Frow, P. (2005). A strategic framework for customer relationship management. *Journal of Marketing*, 69(4), 167-176.
20. Sun, X., Foscht, T., Eisingerich, A.B. (2021). Does educating customers create positive word of mouth? *Journal of Retailing and Consumer Services*, 62(2021), 1-9.
21. Sun, Y & Gonzalez-Jimenez, H & Wang, S (2020). Examining the relationships between e-WOM, consumer ethnocentrism and brand equity. *Journal of Business Research*. 130. 10.1016/j.jbusres.2019.09.040

The Role of Brand Identity of Intercollegiate Sport Events on word-of-mouth of the Host City (Case study: Student Futsal Tournament)

Mehdi Nazemi¹, Seyed Morteza Azimzadeh²

1. Assistant Professor of Sport Management, Kashmar Higher Education Institute, Kashmar, Iran

2. Assistant Professor of Sports Management, Ferdowsi University of Mashhad (mortezaazimzade@um.ac.ir)

Abstract

Brand identity is one of the most important marketing topics that has been considered in few studies. Both groups of researchers and practitioners have come to the conclusion that brand identity plays an essential role in creating differentiation and the process of brand management. This research investigates the role of brand identity of intercollegiate sports events on WOM of the host city. In terms of the nature of purpose, the present research is an applied research and in terms of the research method, it is a descriptive and survey research. The statistical population of this research was made up of all the players, coaches and supervisors of the teams participating in the futsal competitions of male students of universities and higher education institutions. In this research, the library and field method was used to collect information, the standard brand identity questionnaires of Mael and Ashforth (1992) and the questionnaire of WOM were used to collect data. And their reliability was re-examined and confirmed in this research. To analyze the questionnaire data in the inferential statistics section, K-S tests and Spearman's correlation coefficient, available in the SPSS 18 software packages, were used. The results showed that the brand identity with 3.58 and WOM of the host city with 3.16 have a favorable condition, Also, the results of the data analysis showed that the brand identity of the sport events has a positive effect on the WOM of the host city, therefore it is suggested that the managers of sports events by strengthening the brand identity of the event, increase the offers of hosting and have more options to choose from. Also, by supporting sports events, city managers can use the brand identity of these events for positive WOM and for the benefit of the tourism development of their city.

Keywords: Brand Identity, Word of Mouth, Sport Events, Students, Host city.

Corresponding author's email: (nazemi@kashmar.ac.ir)

اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

تجربه زیسته دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل از کیفیت آموزش در طول بیماری کرونا

عباس نقی‌زاده باقی^۱، مهدی محبی^۲، فرزاد نوبخت^۳، اکبر مهدوی قره‌آغاچ علیا^{۴*}

۱- دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل. (a.naghizadeh@uma.ac.ir)

۲- فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل. (hashem7613@gmail.com)

۳- دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل. (nobakht.farzad@uma.ac.ir)

۴- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.

چکیده

هدف این مطالعه، شناسایی تجربه زیسته دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل از کیفیت آموزش در طول بیماری کرونا می‌باشد. تحقیق حاضر از نظر رویکرد، به صورت کیفی و روش آن پدیدارشناسی بوده و جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل تشکیل می‌دهند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و تا رسیدن به اشباع نظری، تعداد ۱۲ مشارکت‌کننده انتخاب شدند. در این مطالعه برای بررسی روایی تحقیق، از روش داور بیرونی استفاده شد و همچنین برای بررسی پایایی، با توجه به نظر سیلورمن، سه نفر از متخصصین، کدگذاری داده‌ها را انجام دادند و نتایج کدگذاری بیش از ۸۲ درصد کدهای باز یکسان بدست آمد. ابزار تحقیق، مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته بود و ضمن اطمینان از محرمانه بودن، کلیه مصاحبه‌ها ضبط شده و سپس پیاده‌سازی و با استفاده از نرم افزار MAXQDA₂₀ داده‌ها کدگذاری شدند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن بود که تجربه زیسته دانشجویان رشته‌های علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل در قالب سه مؤلفه سیستم آموزش مجازی شامل بخش‌های ورودی، فرآیند و خروجی سیستم آموزش مجازی دانشجویان رشته علوم ورزشی در دوران کرونا می‌باشد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که برای آموزش مؤثرتر، باید پیش‌زمینه‌های زیرساختی و آموزش بیشتر خود دانشجویان و دانشگاه‌ها، آماده‌سازی اطلاعاتی محتوای آموزشی و اتخاذ تدابیری خاص برای دانشجویان در شهرهای دور انجام شود.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰

شماره صفحات: ۱۳-۳۵

واژگان کلیدی:

رویکرد کیفی، آموزش مجازی، کیفیت آموزش تربیت‌بدنی

استناد به مقاله:

نقی‌زاده باقی، عباس؛ محبی، مهدی؛ نوبخت، فرزاد و مهدوی قره‌آغاچ علیا، اکبر. (۱۴۰۳). تجربه زیسته دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل از کیفیت آموزش در طول بیماری کرونا. *اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی*، ۱۳-۳۵.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.453494.1009>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204549.html

مقدمه

ویروس کرونا به عنوان یک تهدیدکننده بزرگ سلامت جهانی در دنیا شناخته شده است. این بیماری از طریق تماس نزدیک در میان افراد گسترش می یابد که در نتیجه منجر به مرگ میلیون ها نفر می شود. سازمان بهداشت جهانی در ۱۱ مارس سال ۲۰۲۰ این بیماری را به عنوان یک بیماری عالم گیر (پاندمی) معرفی نمود (الصوفی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). کشور ما ایران، یکی از مراکز اصلی شیوع این بیماری در ابتدای همه گیری بود. در ابتدا، اکثریت مردم تصور می کردند که این بیماری فقط بر حوزه بهداشت و درمان تأثیر جدی خواهد گذاشت، ولی بعداً مشخص گردید که این بیماری ویروسی بر تمامی عرصه های زندگی و سازمان های اجتماعی تأثیر گذاشته است (اسکندریان^۲، ۲۰۲۰). یکی از سازمان هایی که ویروس کرونا بر آن تأثیر زیادی داشته است، آموزش عالی کشور می باشد (غفوری-فرد^۳، ۲۰۲۰). آموزش عالی، مظهر رشد و توسعه اطلاعات و دانش و نیز تأمین کننده قدرت جوامع در عرصه رقابت جهانی است. انتظار می رود، مراکز علمی، محل اندیشه ورزی و شاگردپروری فرهیختگان و قلب یک جامعه پویا و زنده باشند (قاسمی و صالحی، ۱۳۹۷). در تأمین سلامت و تندرستی، لحاظ کردن ورزش و فعالیت های جسمانی در برنامه روزمره، به عنوان یک ضرورت از اهمیت ویژه ای برخوردار است (نقی زاده و همکاران، ۱۴۰۲). امر آموزش و یادگیری از مهم ترین و اساسی ترین مباحث در آموزش عالی ایران است. ظهور کرونا در سراسر دنیا، استفاده از فضای مجازی برای آموزش را از حالت انتخابی به یک اجبار تبدیل کرد (حکیم زاده و حجازی، ۱۳۹۹). تربیت-بدنی و ورزش جزء لاینفک آموزش و پرورش و ابزاری برای رسیدن به سلامت جسمی، روحی و اجتماعی دانش آموزان است. بنابراین به همان میزان که سایر دروس اهمیت دارند، درس تربیت بدنی نیز دارای اهمیت است و لزوم انجام مهارت های حرکتی و ورزشی در دوران کرونا برای دانش آموزان لازم و ضروری است (نقی زاده و همکاران، ۱۴۰۲). بعد از شیوع ویروس کرونا در ایران، دانشگاه های کشور تصمیم گرفتند که کلیه کلاس های آموزشی و درسی، اعم از لیسانس، فوق لیسانس و دکتری به صورت مجازی برگزار گردند. مفهوم آموزش مجازی، آموزش افراد با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات است. یک سیستم آموزش مجازی محیطی مجازی فراهم می کند تا فراگیر بدون نیاز به حضور فیزیکی بتواند مطالب را فراگیرد آموزش مجازی یک نوع آموزش از راه دور است که در آن فضای مجازی بستر یاددهی و یادگیری است. دانشجو و استاد به جای اینکه در دانشگاه سر کلاس درس حاضر شوند و با هم ارتباط بگیرند، در فضای آنلاین با یکدیگر ارتباط می گیرند. چه در ایران و چه در جهان دوران شکوفایی آموزش مجازی را می توان به دوران شروع کرونا ربط داد. گرچه آموزش مجازی قبل از کرونا نیز وجود داشت ولی تا این اندازه مورد توجه و مورد اهمیت قرار نگرفته بود. موفقیت هر نظام از جمله آموزش عالی در گرو توجه به کیفیت آن است. پژوهش درباره اثربخشی آموزش در دانشگاه ها از جمله مهم ترین مسائلی است که از یک سو بازخورد مناسب برای تجزیه و تحلیل مسائل آموزشی، تصمیم گیری های اساسی و برنامه ریزی های راهبردی در اختیار مسئولان و

1. Alsoufi, A.
2. Eskandarian, GH.
3. Ghafouri-Fard, M.

دست اندرکاران آموزش عالی قرار می دهد و از سوی دیگر، اساتید با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود به اصلاح شیوه ها و روش های آموزشی و در نتیجه، افزایش کیفیت تدریس خود بپردازند (زارعی و جوادی پور، ۱۴۰۰).

دانشگاه های هر کشوری در پیشرفت و توسعه جوامع نقش اساسی دارند. نقش دانشگاه ها آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص کشور، انجام پژوهش های مختلف و انجام خدمات علمی و تخصصی مختلف در علوم و حل مسائل و مشکلات کشور، تولید کار و ثروت آفرینی و تربیت خلاق و نوآور می باشد. کشورها برای رشد و شکوفایی در همه بخش های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی نیازمند خدمات دانشگاه می باشند. یکی از تخصص هایی که مورد نیاز هر کشوری می باشد و در دانشگاه ها اقدام به تربیت نیروهای مربوطه می شود، تربیت بدنی و علوم ورزشی می باشد (ثمی و همکاران، ۱۳۹۳). تربیت بدنی و ورزش در ابعاد مختلف زندگی انسان ها حضور دارد و در تمامی زمینه های تکامل جسمانی، ذهنی، اجتماعی و روحی انسان موثر می باشد. تربیت بدنی و ورزش چه بصورت مستقیم مانند شرکت در فعالیت های بدنی و ورزشی در تمامی سطوح ورزش همگانی، تعلیم و تربیتی، حرفه ای و قهرمانی و چه بصورت غیرمستقیم مانند تماشای مسابقات مختلف ورزشی، اوقات فراغت سالم جامعه را تشکیل می دهد و این بسیار مهم می باشد (کهندل و همکاران، ۱۳۹۴). هدف از تاسیس مقطع کارشناسی علوم ورزشی، آشنایی دانشجویان با اصول و فلسفه علوم ورزشی و ارتقای آمادگی جسمانی و یادگیری مهارت های حرکتی اصلی در رشته های ورزشی پایه و تخصصی و آمادگی برای ورود به بازار کار و انجام خدمات در جامعه می باشد. به همین منظور دانشجویان در دانشگاه دروس مختلف نظری و عملی از قبیل آناتومی انسانی، فیزیولوژی انسانی، آمار و ریاضی، اصول و مبانی تربیت بدنی، تاریخ تربیت بدنی، تغذیه و ورزش، آسیب شناسی ورزشی، رشد و تکامل حرکتی، فیزیولوژی ورزشی، یادگیری حرکتی، سنجش و اندازه گیری در تربیت بدنی، بهداشت و ورزش، تربیت بدنی در مدارس، مدیریت سازمان های ورزشی، مدیریت و طرز اجرای مسابقات، زبان اختصاصی، حرکت شناسی ورزشی، حرکات اصلاحی، تربیت بدنی و ورزش معلولین، مقدمات بیومکانیک ورزشی، مبانی روانی و اجتماعی، تربیت بدنی، آمادگی جسمانی، فوتبال، دو و میدانی، ژیمناستیک، شنا، والیبال، بسکتبال، هندبال، تنیس روی میز، کشتی، بدمینتون و غیره را آموزش می بینند (وحدانی و همکاران، ۱۴۰۰).

متأسفانه بیشتر از یک سال است که بیماری کرونا در تمامی کشورهای جهان و ایران شیوع پیدا کرده است و در ایران در اکثر شهرها دانشگاه ها تعطیل گشتند و در ابتدا دانشگاه ها نیز همانند بسیاری از سازمان های دیگر کشور دچار سخته شدند. از ابتدای تعطیلات سازوکارهای مشخصی برای تدریس تعریف نشده بود و اساتید از طریق تلفن و شبکه های مجازی می توانستند با دانشجویان تماس و ارتباط برقرار کرده و محتوی درسی را ارائه دهند و در ادامه دانشگاه ها از بسترهایی نظیر Adobe Conect، Bigblue و Skyroom به عنوان سامانه آموزشی استفاده کردند و یکسری از مشکلات برطرف شد ولی در رشته های خاصی مانند علوم ورزشی مشکلات عدیده ای هنوز هم وجود دارد. استفاده از آموزش آنلاین در کنترل ویروس کرونا و پیشگیری از آن نقش موثری داشته است که

در صورت موثر بودن در یادگیری می تواند مناسب باشد (کاسترو و تومبای^۱، ۲۰۱۹). یولیا (۲۰۲۰) یادگیری آنلاین را یک آموزش از راه دور می داند که با استفاده از اینترنت امکان آموزش را فراهم می کند. لوترا و مکینزی^۲ (۲۰۲۰) اعتقاد دارند که در دوران کرونا تکنولوژی شکاف آموزش را پر خواهد کرد، زیرا تکنولوژی می تواند دانش را با یک کلیک موس انتقال دهد و در آموزش موثر باشد و لذا نقش اساتید نیز تغییر خواهد یافت. از طرفی یادگیری نتیجه یک عامل خاص مثل جزوه درسی، برنامه درسی یا حتی استاد نیست. یادگیری به کل بافت یادگیری و ترکیب کل درونداها بستگی دارد. کیفیت آموزش نتیجه کل عوامل است. یونسکو (۲۰۰۵)، تدریس خوب، برنامه درسی مرتبط، محیط های آموزشی مجهز، مدیریت اثربخش و کاربرد روش های یادگیرنده محور را عوامل مؤثر در دستیابی به کیفیت می داند.

نقی زاده و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی به بررسی تجربه زیستی معلمان از اثربخشی آموزش تربیت بدنی در طول بیماری کوید ۱۹ پرداختند و بیان کردند که چهار مؤلفه سیستم آموزش تربیت بدنی در مدارس در دران کووید ۱۹ استخراج گردید که به ترتیب اهمیت شامل مؤلفه های فرآیند، خروجی سیستم، ورودی سیستم و بازخورد بودند؛ لذا برای ارتقای اثربخشی آموزش تربیت بدنی مدارس توجه به کدهای اشاره شده مطالعه ضروری است. زارعی و جوادی پور (۱۴۰۰) در مطالعه ای به بررسی مشکلات یادگیری الکترونیکی در دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان به واسطه شیوع ویروس کرونا پرداختند و نتیجه گرفتند که بخشی از مشکلات، مربوط به زیرساخت های اینترنتی در کشور و برخی از آن ها مربوط به دانشجویان و استادان می باشد. ساداتی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به تبیین تجارب اساتید دانشگاه از چالش ها و فرصت های آموزش مجازی در دوران بحران کووید ۱۹ پرداختند. نتایج نشان داد «موانع فردی در کارآمدی آموزش مجازی» با زیر طبقات: ویژگی شخصیتی و عوامل خانوادگی و طبقه «مدیریت سازمانی» با زیر طبقات: تأمین زیرساخت، مدیریت و رهبری، آموزش و نظارت، اخلاق و قانون و ارزشیابی از چالش های اساتید محسوب می شوند. وحدانی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود نشان دادند که عناصر اهداف، ویژگی های یادگیرنده، بسترهای ارتباطی و محیط یادگیری به عنوان چهار عامل ثابت و اثرگذار در آموزش مجازی درس تربیت بدنی نقش ایفا می کنند. در مقابل عناصر معلم، محتوا، روش های تدریس، مواد آموزشی، خانواده و ارزشیابی به عنوان عوامل در اختیار و منعطف نقش تعیین کننده در یادگیری دانش آموزان در کلاس تربیت بدنی دارند. محمدی و همکاران (۱۴۰۰) تجارب والدین از چالش های آموزش مجازی با شبکه های اجتماعی در دوران کووید ۱۹ را در پنج مقوله دسته بندی کردند: مقوله آموزشی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فنی. کاشانی و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه خود نتیجه گرفتند که چهار مولفه فناوری اطلاعات، نیروی انسانی، عوامل انگیزشی و عوامل محتوایی به عنوان عوامل موثر بر برگزاری کلاس های مجازی تربیت بدنی شناسایی شدند. سلیمی و فردین (۱۳۹۹) در تحقیق خود نشان دادند که نداشتن تفکر راهبردی مدیران و برنامه ریزان، سیاست گذاری نامطلوب، ضعف فناوری

1. Castro, M. D. B. & Tumibay, G. M.

2. Luthra, P. & Mackenzie, S.

آموزشی و مدیریت ناکارآمد در سطح کلان بر آموزش مجازی موثر هستند. وبستر^۱ و همکاران (۲۰۲۱) معتقدند که شکاف دیجیتالی، سیستم های پشتیبانی، برنامه درسی، خانواده، و جامعه از عوامل موثر بر کلاس تربیت بدنی آنلاین هستند. اوبرین^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان مفاهیم ضمنی برای آموزش مجازی تربیت بدنی در دوره همه گیری کوید ۱۹ گزارش کردند، برای یادگیری بهتر تربیت بدنی دانشجویان باید از وسایل کمک آموزشی به همراه تماس فیزیکی، گرفتن بازخورد و راهنمایی از مربی، تولید محتوا با توجه به امکانات دانشگاه ها و استفاده از روش های جدید و جذاب برای دانشجویان استفاده شود. کوئزادا^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله خود با عنوان "از اجر و ملات تا آموزش از راه دور: پاسخ برنامه آموزش معلمان به کوید ۱۹"، نشان دادند که پنج مضمون زیر در تبدیل روش آموزش حضوری به روش آموزش از راه دور مؤثر است: ۱- استراتژی های آموزشی مبتنی بر فناوری. ۲- مشاوره با دفتر پشتیبانی مبتنی بر فناوری. ۳- ارزیابی دوره مبتنی بر فناوری جایگزین. ۴- بازخورد برای یادگیری و بهبود آموزش. ۵- تعامل هیجانی و اجتماعی در دوره ها و حمایت از جایگاه بالینی که برای انتقال به آموزش از راه دور/ آنلاین ضروری است. میشر^۴ و همکاران (۲۰۲۰) تحقیقی با عنوان "آموزش و یادگیری آنلاین در آموزش عالی در دوره همه گیری کوید ۱۹ انجام دادند. آن ها در این تحقیق نتیجه گرفتند ابزارهای ارتباطی، تجربه آکادمیک دیجیتال با کیفیت بالا و ارتقاء یادگیری با فناوری برای دانش آموزان برای پر کردن اختلافات ناشی از سیستم آموزشی قبل و بعد از فاجعه کوید ۱۹ که برای یادگیری بدون وقفه لازم است ضروری می باشد. جانا^۵ (۲۰۲۰)، بی ثبات کردن فعالیت های آموزشی، یافته های متفاوت و گاه متناقض در تحقیقات پژوهشی، تغییرات و چالش های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و کاهش فرصت های شغلی را پیامدهای کووید ۱۹ در نظام های آموزشی می داند. جان^۶ (۲۰۲۰) در پژوهش پدیدارشناسی خود از مدارس مالازیا که در دوران کووید ۱۹ انجام شد، نشان داد که هنگام تدریس آنلاین، علاوه بر هدایت و راهنمایی معلم، نظارت و راهنمایی مستمر والدین نیز مورد نیاز است. این مطالعه نتیجه می گیرد که در شرایط فعلی، اجرای صد درصدی آموزش آنلاین برای دانش آموزان ابتدایی، هنوز از اثربخشی پایینی برخوردار است.

دانشجویان علوم ورزشی در این دوران، با یک سری موضوعات، عوامل جدید و نیز پیامدهای مختلفی روبرو شدند و تجارب زیسته آنان از ساعات درسی و اثربخشی آموزش، مختلف می باشد و این تجارب تاکنون تبیین نشده اند؛ به طوری که با بررسی پدیدارشناسی این تجارب زیسته می توان ماهیت و ذات پدیده را بررسی نمود. کیفیت در آموزش عالی، امری پویا و دارای ابعاد متعدد و متغیرهایی است که ارتقاء دائمی آن همواره مورد توجه برنامه ریزان می باشد. گسترش وسیع فعالیت های آموزشی، ارزیابی دوره های آموزشی، برنامه ها، کارکنان و خدمات ارائه شده آنها می تواند نقش مؤثری در فراهم آوردن کیفیت آموزشی داشته باشد. در دوران شیوع کرونا آموزش در بستر اینترنت

1. Webster, C. A.
2. O'Brien, W.
3. Quezada, R. L.
4. Mishra, L.
5. Jena, P. K.
6. Jan, A.

به عنوان گزینه‌ای کارآمد برای حفظ فرایند تحصیل و ایجاد مهارت خود تنظیمی در دانشجویان، جایگزینی برای یادگیری سنتی در نظر گرفته شد. این تغییر پارادایم می‌تواند تغییراتی را در درک دانشجویان از این شیوه آموزشی ایجاد کند و ممکن است درک آنان از آنچه در مطالعات قبل از همه‌گیری یافت می‌شود، متفاوت باشد. لذا برای بهبود سیستم آموزش مجازی، ضرورت دارد عوامل کیفی این سیستم مورد توجه نهادهای دانشگاهی در درجه نخست قرار گیرد. بررسی پژوهش‌های انجام گرفته در داخل و خارج از کشور نشان می‌دهد، به دلیل نوظهور بودن شرایط موجود تحقیقات اندکی در این زمینه انجام گرفته است، ضمن اینکه تاکنون مساله آموزش مجازی در دانشجویان رشته علوم ورزشی و میزان اثربخشی آن مورد مطالعه قرار نگرفته است. لذا هدف این مطالعه، شناسایی تجربه زیسته دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل از کیفیت آموزش در طول بیماری کرونا می‌باشد.

روش‌شناسی

روش مفهومی تحقیق حاضر، مبتنی بر پدیدارشناسی و رویکرد تفسیرگرایی اجتماعی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان رشته علوم ورزشی دانشگاه‌های استان اردبیل تشکیل دادند. با توجه به ماهیت تحقیق، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد و از این حیث، همه شرکت‌کنندگان شرایط یکسانی داشتند. حجم نمونه، براساس نمونه‌گیری هدفمند، تا رسیدن به معیار اشباع نظری تعیین شد. استفاده از نمونه‌گیری هدفمند این اطمینان را به وجود می‌آورد که داده‌ها، از افراد کلیدی مطلع جمع‌آوری می‌شود. اشباع نظری هم معیاری است که تعیین می‌کند تا چه وقت باید به روند گردآوری داده‌ها ادامه داد. در واقع، نمونه‌گیری و گردآوری داده‌ها هنگامی به پایان می‌رسد که دیگر یافته جدیدی از داده‌های گردآوری شده حاصل نگردد. با اتخاذ این رویکرد، برای گروه نمونه، ۱۲ نفر تعیین شدند. در این مطالعه، وقتی تعداد مشارکت‌کنندگان به ۱۲ نفر رسید، اشباع نظری حاصل شد و محقق تعداد مصاحبه‌ها را کافی دانسته و دست از مصاحبه کشید. ابزار تحقیق، مصاحبه نیمه‌ساخت یافته بود. در این تحقیق، ابتدا از مصاحبه‌شوندگان بصورت کاملاً دوستانه و غیررسمی سوالات مقدماتی در مورد موضوع تحقیق پرسیده شد و مصاحبه‌شوندگان در جریان مصاحبه، با اشاره و کاربردی که خودشان از مفاهیم و کلمات به کار می‌بردند، قرار گرفتند. سپس بصورت ژرف‌انگیز و عمیق، وارد بحث و تبادل نظر شدند و سعی شد در طول مصاحبه، از هرگونه جهت‌دهی امتناع شود تا مصاحبه‌شوندگان نظرات و ذهنیات خود را به راحتی بیان نمایند. در این مطالعه، برای بررسی روایی تحقیق، از روش داور بیرونی استفاده شد و دو نفر داور بیرونی تحقیق را زیر نظر داشتند و نظرات مشاوره‌ای ارائه می‌دادند و لازم به ذکر است که این افراد سودی از پژوهش نمی‌بردند. برای بررسی پایایی، با توجه به نظر سیلورمن، سه نفر از متخصصین، کدگذاری داده‌ها را انجام داده و نتایج کدگذاری بیش از ۸۲ درصد کدهای باز با هم یکسان بودند. در مرحله بعد، داده‌های جمع‌آوری شده، به اجزای مفهومی کوچک تجزیه شدند. در مرحله کدگذاری باز، متن براساس واحدهای معنایی بخش‌بندی شد تا مقوله‌های کانونی برای شکل‌گیری مفاهیم شناسایی

شوند. در مرحله کدگذاری محوری، مقولات به دست آمده از طریق کدگذاری باز، براساس نزدیکی و مشابهت پیوند خوردند و با همدیگر ترکیب یا مونتاژ شدند تا تصویر مفهومی- نظری شکل گیرد. در این مرحله، محقق برای این که بتواند با تعداد کدهای کمتری کار را ادامه دهد، اقدام به بازبینی و بازخوانی چندباره متن داده ها کرد و کدهای با محتوای مشترک را در هم ادغام کرد.

یافته ها

داده های حاصل از مصاحبه، با استفاده از نرم افزار MAXQDA²⁰ کدگذاری باز گردیدند و به اجزای مفهومی کوچک تجزیه شدند. مطابق فرآیند روش شناختی، نخست از دل داده های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع که تعداد ۱۰۲ کد باز بودند، مشخص شدند. در گام بعدی، کدهای شناسایی- شده براساس میزان تشابه مفهومی، دسته بندی و ترکیب شده و در قالب چهار بخش سیستم آموزش تربیت بدنی در دانشگاه در دوران کرونا استخراج گردیدند که به ترتیب اهمیت، شامل کدهای اشاره شده در بخش های ورودی آموزش، فرآیند آموزش و خروجی آموزش می باشند.

جدول ۱. یافته های جمعیت شناختی

جنسیت	تعداد	درصد	وضعیت تأهل	فراوانی	درصد	مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد
مرد	۶	۵۰	متأهل	۸	۶۶/۶۶	کارشناسی	۷	۵۸/۲۳
زن	۶	۵۰	مجرد	۴	۳۳/۳۴	کارشناسی ارشد	۴	۳۳/۳۳
جمع	۱۲	۱۰۰	جمع	۱۲	۱۰۰	دکتری	۱	۸/۳۴
						جمع	۱۲	۱۰۰

جدول ۱، یافته های جمعیت شناختی شامل جنسیت، وضعیت تأهل و مقاطع تحصیلی را نشان می دهد. برطبق این جدول، از تعداد ۱۲ نفر، ۶ نفر (۵۰ درصد مرد) و ۶ نفر (۵۰ درصد زن) بودند. در مورد وضعیت تأهل افراد نمونه، ۸ نفر (۶۶/۶۶ درصد متأهل) و ۴ نفر (۳۳/۳۴ درصد مجرد) بودند و در مورد مقاطع تحصیلی کارشناسی، ۷ نفر (۵۸/۲۳ درصد) و ۴ نفر (۳۳/۳۳ درصد) کارشناسی ارشد و ۱ نفر یعنی ۸/۳۴ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

کدگذاری اولیه استخراج از مصاحبه

در مرحله کدگذاری باز، تعداد ۱۰۲ مفهوم اولیه استخراج شد که این کدهای اولیه در جدول ۲ نشان داده شده است.

ردیف	کدها	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	جمع
۲۰	غیبت از کلاس	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۱	۲	۰	۱	۸
۲۱	کاهش هزینه های خوابگاهی دانشگاه	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲
۲۲	عدم پوشش اینترنت	۲	۰	۱	۱	۱	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۷
۲۳	فایل های صوتی	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۲۴	احساس ترس	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
۲۵	نداشتن محدودیت مکانی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴	۰	۰	۰	۴
۲۶	کاهش انگیزه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
۲۷	درد کمر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
۲۸	گوشی همراه نامناسب	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	ضعف در ارتباط چهره به چهره	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۲	۰	۰	۱	۹
۳۰	پاسخگو نبودن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۳
۳۱	قطعی اینترنت	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۲	۰	۱۲
۳۲	کاهش هزینه ایاب و ذهاب دانشگاه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
۳۳	راحت نبودن با سامانه مجازی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	نداشتن لبتاپ	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۴
۳۵	گدودن درد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۲

ردیف	کدها	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	جمع
۸۵	کارایی ضعیف	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۸۶	حواس پرتی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	
۸۷	توجه به خود	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	
۸۸	ترافیک سایت	۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۴
۸۹	مشکل در اتصال به میکروفن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
۹۰	وضوح صدا	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳
۹۱	اکوی صدا	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۹۲	عدم استفاده از زبان بدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۹۳	استفاده جانی از اپلیکیشن- های مکمل	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵
۹۴	قطع ارتباط	۲	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۶
۹۵	کنترل ناکافی کلاس	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۹۶	مشکل استفاده از وبکم	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸
۹۷	قطعی برق	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۹
۹۸	مشکل فایل های پاورپوینت	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲
۹۹	ایجاد پارازیت در پیام	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲
۱۰۰	حضور و غیاب دانشجو	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۹
۱۰۱	مشکل قطع و وصل صدا	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۲
۱۰۲	مشکل تایپ فارسی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳
	جمع کل	۴۴	۴۵	۳۶	۳۸	۴۳	۱۲	۳۸	۱۲	۴۲	۳۳	۱۳	۳۳	۳۸۹

حال که کدگذاری مقدماتی به عنوان گام اول کدگذاری باز انجام گرفته است، محقق تک تک اسناد را براساس مرحله قبل، مورد تحلیل شماتیک یا تحلیل محتوای پنهان قرار داده و مفاهیم یا کد اولیه را بدست می آورد که کدهای باز و مفاهیم اولیه استخراجی از مصاحبه در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۳. کدهای مقوله‌های فرعی و اصلی

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
ورودی آموزش	فقدان امکانات سخت افزاری، نداشتن کامپیوتر، سواد فن آوری اندک، سرعت پایین اینترنت، نبود فرهنگ آموزش مجازی، پهنای باند اینترنت، سامانه آموزش مجازی، زیرساخت ضعیف، فقدان امکانات سخت افزاری لازم از سوی دانشجویان، انعطاف پذیری آموزش مجازی با کار، ضرورت آموزش مجازی، قطعی اینترنت- قطعی برق، هزینه های بالای اینترنت، آموزش ترکیبی، عدم آشنایی دانشجو با سامانه مجازی، راحت نبودن با سامانه مجازی، مشکل استفاده از وب کم، عدم پوشش اینترنت، فایل های متنی، وارد نبودن استاد نسبت به امکانات سیستم، محافظت از سلامت دانشگاهیان، فقدان ارتباط تصویری، ضعف در ارتباط چهره به چهره، امکان سرچ در کلاس، ضعف در تولید محتوا، کوتاه شدن زنجیره انتقال بیماری، نداشتن محدودیت مکانی، نداشتن محدودیت زمانی، مشکل در اتصال به میکروفن، سرورهای دانشگاه،
فرآیند آموزش	تعامل ناکافی، حواس پرتی، توجه به خود، خستگی، عدم استفاده از زبان بدن، وجود تماس چشمی، نبود تماس چشمی، نبود بازخورد، ضعف در ارتباط چهره به چهره، قطع ارتباط، انجام ندادن تکالیف، ارزیابی نادرست، ماهیت دروس عملی، ترافیک سایت، ارتباط یک طرفه، امکان تبادل اطلاعات، محدودیت بحث و تبادل نظر، ارتباط یک طرفه، مشکل استفاده از وب کم، نداشتن حضور ذهن، ارزیابی نادرست، حضور و غیاب دانشجو، وجود پارازیت در پیام، تقلب در امتحان، استفاده جانبی از اپلیکیشن های مکمل، مدیریت زمان، وضوح صدا، مشکل فایل های پاورپوینت، مشکل تایپ فارسی، ناآشنایی با نرم افزارها، ماهیت دروس آزمایشگاهی.
خروجی آموزش	نبود الگوگیری- نبود پند و اندرز، تقلب در امتحان، پاسخگو نبودن، بی توجهی به تربیت و پرورش، پاسخگو نبودن، حباب نمره، ضعف در روابط اجتماعی، صرفه جویی اقتصادی، غیبت از کلاس، آسیب های جسمانی، قابلیت مشاهده و دانلود جلسه کلاسی، کسب تجربه آموزش مجازی، ناعدالتی آموزشی، توسعه سیستم سخت افزاری شبکه دانشگاه، افزایش سواد وب، کسب تجربه، کارایی ضعیف، کاهش هزینه تغذیه دانشجویان، کاهش هزینه ایاب و ذهاب دانشگاه، کاهش هزینه گرمایش دانشگاه.

جدول ۲، مقوله‌های فرعی و اصلی استخراج شده از کدهای باز را نشان می‌دهد که در سه مقوله اصلی ورودی آموزش، فرآیند آموزش و خروجی آموزش گزارش گردیده است.

در ابتدا به ضرورت آموزش مجازی اشاره نمودند و محافظت از سلامت دانشگاهیان را در دوران همه‌گیری کرونا مهم دانستند و بیان کردند که «با توجه به شیوع ویروس کرونا در دنیا و کشور، یکی از مزایایی که فضای مجازی برای ما ایجاد می‌کند، ایمن بودن ما در مقابل ویروس هست. وقتی که کلاس مجازی نباشد ما مجبور به حضور در کلاس‌های آموزشی شلوغ خواهیم بود و دانشجو و استاد همه در کلاس‌های حضوری در معرض ویروس قرار خواهند گرفت». همچنین مشارکت‌کنندگان به فواید این نوع آموزش اشاره نموده و بیان نموده‌اند که این سیستم آموزشی، فاقد بسیاری از محدودیت‌های سیستم حضوری است و به زندگی و نیز کار دانشجویان می‌تواند انعطاف نشان داده و با آن‌ها هماهنگ گردد؛ ضمن این‌که برای اجرا، فاقد محدودیت مربوط به مکان و زمان می‌باشد. لذا نیاز شدیدی که در جامعه و دانشگاه‌ها بخاطر بیماری کرونا ایجاد شد، باعث گردید که ورودی‌های مختلف آموزش حضوری برای تشکیل فرآیند آموزش، انگیزه بیشتری داشته باشند و در دانشگاه‌ها، اقدامات اساسی جهت تشکیل این کلاس‌ها صورت گیرد. در بخش ورودی، سیستم سامانه آموزش مجازی دانشگاه اهمیت داشته و سایر ورودی‌ها در این بستر قرار می‌گیرند که اگر هر کدام مناسب و بدون ضعف باشند، کیفیت این بخش تضمین خواهد شد. زارعی و جوادی‌پور (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای به بررسی مشکلات یادگیری الکترونیکی در دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان به واسطه شیوع ویروس کرونا پرداختند و نتیجه گرفتند که بخشی از مشکلات، مربوط به زیرساخت‌های اینترنتی در کشور و برخی از آن‌ها مربوط به دانشجویان و اساتید می‌باشد. سلیمی و فردین (۱۳۹۹) در تحقیق خود به ضعف فناوری آموزشی اشاره نمودند و یزدانی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹) عمده مشکل آموزش مجازی را در رابطه با مسائل ساختاری، از جمله پهنای باند و نیز سرعت پایین اینترنت، نبود فرهنگ آموزش الکترونیک و عدم وجود مهارت‌های ضروری اساتید و دانشجویان در به‌کارگیری این نوع آموزش دانستند و مولائی قولنجی (۱۳۹۹) بیان کرد که به علت این‌که در بعضی از مناطق، مخصوصاً قسمت‌های روستایی‌نشین زیرساخت‌ها وجود ندارد و از آنجائی‌که سطح درآمد خانواده، بخصوص در حواشی شهرها پایین می‌باشد، آموزش در زمان کرونا به صورت کامل انجام نشده است. بایاورد^۱ (۲۰۲۰) به مشکلاتی نظیر مهارت اندک اساتید در زمینه آموزش الکترونیک، مشکلات مربوط به بخش سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و مشکل در برقراری ارتباط اشاره کرد. اوبرین و همکاران (۲۰۲۰) به تولید محتوا با توجه به امکانات دانشگاه‌ها و کرونوک^۲ (۲۰۲۰) به مشکلاتی مانند مهارت اندک استادان در استفاده از شبکه‌های ارتباطی در فرآیند تدریس و عدم کاربست دروس عملی در محتوای الکترونیک و مرادی (۱۳۹۹) به نبود امکانات و وسایل کمک آموزشی و عدم دسترسی به تبلت و گوشی هوشمند، اشاره کرده‌اند. نتایج این بخش مطالعه حاضر، با نتایج تحقیقات زارعی و جوادی‌پور (۱۴۰۰)، مرادی (۱۳۹۹)، سلیمی و فردین (۱۳۹۹)، یزدانی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، مولائی قولنجی (۱۳۹۹)، زمانی (۱۳۹۸)، سلیمی و فردین (۱۳۹۹)، بایاوردی (۲۰۲۰)، اوبرین و همکاران (۲۰۲۰) و کرونوک (۲۰۲۰) هم‌خوانی دارد.

1. Biavardi, N. G.

2. Cornock, M.

نتایج پژوهش حاکی از آن بود که در بخش فرآیند سیستم، مفاهیمی مانند ماهیت دروس تربیت-بدنی، تعامل ناکافی، نبود بازخورد، نبود تماس چشمی و ارتباط چهره به چهره، خستگی، حواس پرتی، ارزیابی نادرست، تقلب در امتحان، ترافیک سایت، وضوح صدا، اکوی صدا، ایجاد نویز و پارازیت در ارتباط، مشکل تایپ فارسی و یکنواختی تدریس اهمیت دارند. از بین این مفاهیم، ماهیت دروس تربیت بدنی با ۴۱ مرتبه تکرار، رتبه اول را از نظر تکرار هم در درون مقوله اصلی و هم در کل مفاهیم دارد. مشارکت کنندگان در مورد ماهیت درس تربیت بدنی اشاره کردند که «کلاس‌های عملی خوب همیشه؛ باید حتماً حضور داشته باشیم، چون آگه حضور نداشته باشیم ما نمی‌تونیم اون چیزایی که عملیه یاد بگیریم، باید بصورت کامل یاد بگیریم» و «بزرگ‌ترین مشکل ما، کلاس‌های عملی بود که کلاً از شروع دوران کرونا کنسل شد». همچنین، ارزشیابی نادرست نیز با ۲۴ بار تکرار، فراوانی زیاد را به خود اختصاص داده بود و مشارکت کنندگان، ارزیابی‌های آموزش مجازی را مؤثر نمی‌دانستند و اعلام کرده‌اند که «امتحان آنلاین بود. امتحان رو شخص دیگه با کد کاربری و رمز عبورش وارد کارتابلش می‌شد و امتحان رو براحتی از طرف اون شخص می‌داد» و «سطح نمره‌ها عالی شده ولی دانایی یا دانش ما ضعیف شده. واقعاً چیزی نمیتونم بگم» و «در رابطه با ارزیابی کلاس‌های عملی، هیچ ارزشیابی، نه در طول ترم و نه در آخر ترم داشتیم، چون اصلاً شرایط برای انجام آزمون مهیا نبود». در رابطه با ارتباط ناکافی و نبود ارتباط چهره به چهره اعلام شده که «دانشجوها ممکنه که حتی چهره استادشون رو نبینن و همین‌طور استاد نیز دانشجویان رو نبینن و اثربخشی تدریس حضوری یعنی تدریس چهره به چهره اینجا وجود نداره» و «از جمله مشکلاتی که داشتیم درباره پرسش‌هایی بوده که در رابطه با درس داشتیم که نمی‌تونستیم ارتباط برقرار کنیم». مهدی^۱ (۲۰۲۰) بیان کرد که چالش اصلی که آموزش آنلاین در علوم پزشکی با آن روبروست، نحوه ارائه دروس عملی است. از آنجا که بیشتر دروس عملی هستند، بنابراین، یادگیری آن به صورت آنلاین آسان نیست. انجمن معلمان تربیت بدنی و سلامت آمریکا اعلام کرده است که برای درس تربیت بدنی، همیشه آموزش حضوری باید وجود داشته باشد. کرونوک (۲۰۲۰) به عدم کاربست دروس عملی در محتوای الکترونیک اشاره کرده است. ویلسون^۲ و همکاران (۱۹۷۵) معتقدند که روابط و مناسبات دانشجویان و اساتید در خارج از کلاس درس می‌تواند بخشی از تدریس باشد که آثار فراوانی برای دانشجویان دارد. اما آنچه درباره آموزش‌های الکترونیکی ناخوشایند است، کاهش ارتباطات چهره به چهره افراد است. جانا (۲۰۲۰) به چالش‌های ارزشیابی و محمدی و همکاران (۱۴۰۰) به حواس پرتی و خستگی و بی‌حوصلگی اشاره نموده‌اند. در روش آموزش اینترنتی و الکترونیکی، تقلب بسیار راحت‌تر از آموزش چهره به چهره است. در این روش، فراگیران می‌توانند مجموعه‌ای از اطلاعات را از طریق تقلب جمع‌آوری کنند و در تکالیف، پروژه‌ها و مقالات خود به کار برند (شیرازی و همکاران، ۱۳۹۱). نتایج این بخش از مطالعه حاضر، با نتایج تحقیقات مهدی (۲۰۲۰)، جانا (۲۰۲۰)، کرونوک (۲۰۲۰)، محمدی و همکاران (۱۴۰۰)، شیرازی و همکاران (۱۳۹۱) و ویلسون و همکاران (۱۹۷۵) همخوانی دارد.

1. Mahdy, M. A.

2. Wilson, R. C.

نتایج پژوهش حاکی از آن بود که در بخش خروجی سیستم، مفاهیمی مانند افت سطح علمی، نبود الگو، پند و اندرز، ضعف در روابط اجتماعی، ناعدالتی آموزشی، صرفه جویی هم در بخش دانشگاه و هم برای دانشجویان، آسیب های جسمانی نظیر سردرد، ضعف چشم، گردن درد، کمر درد، چاقی و نیز آسیب های روانی مانند فشار روانی، افسردگی، پرخاشگری و ترس و غیره وجود دارند. اکثریت مشارکت شندگان اعلام کردند که نتیجه این روش آموزش، یادگیری ناقص و ضعیف می باشد. در این دوران، اکثر دانشجویان دانشگاه به علت استفاده مداوم از لب تاپ و نشستن پشت سیستم و یا نگاه کردن به گوشی همراه، چشمشان ضعیف شده و عینکی شده اند» و «اولین و مهم ترین معایی که در سیستم مجازی هست، بحث فشارهای روانی می باشد و هیچ کیفیتی به پای سیستم آموزشی حضوری نمی رسد. مخصوصاً در آموزش مجازی که درس های عملی هم داریم، به هیچ عنوان نمی شه درس عملی را بصورت مجازی اجرا کرد و پیش برد و این به ما دانشجویان استرس وارد می کنه». در بخش صرفه جویی، مشارکت کنندگان اعلام کردند که کلاس های مجازی باعث شد که دانشگاه ها در قسمت های خوابگاهی، تغذیه دانشجویی، ایاب و ذهاب و در هزینه های مصرف آب و برق و گاز بتوانند به خوبی صرفه جویی داشته باشند. ضمن این که، برخی هزینه های دانشجویان نیز کاهش زیادی داشت. آن ها اعلام کردند که «مزایای بعدی این کلاس ها هم اینه که بعضی از دانشجویان با وجود خطرات و مشکلات راهها، از شهرها و استان های دیگر وارد این استان شده بودن. این کلاس ها باعث شد که این مشکلات کمتر وجود داشته باشه، از لحاظ مالی خیلی به صرفه تر و اجرای این کلاس ها راحت تر بود» و «همچنین این صرفه جویی هزینه، برای خود دانشگاه هم امکان پذیر هست؛ کما اینکه دانشگاه در مورد ساختمان هایی که سیستم گرمایشی، سرمایشی، برق، مصرف آب و سایر هزینه هایی که در این مورد بخصوص داشت، دیگه دانشجویان حضور نداشتند و استفاده از این موارد، به حداقل رسیده بود. بحث سلف های غذایی و خوابگاه ها که دیگر به اون تعداد غذا در اون دانشگاه استفاده نمی شد» و «دانشجویان در منزل خودشان حضور داشتند، این خودش باعث شد که سیستم آموزشی و دانشگاه ها در مورد غذا صرفه جویی عمده ای داشته باشند که باعث شد که این هزینه ها رو در جهت توسعه دانشگاه و سیستم آموزشی و سیستم مجازی استفاده کنند که این صرفه جویی های هزینه مالی باعث شد که از لحاظ سخت افزاری دانشگاه ها گام رو به جلویی داشته باشند». متأسفانه یکی دیگر از مشکلات ناعدالتی آموزشی می باشد. مشارکت کننده ای بیان کرد که «یه جورایی ناعدالتی برایشان است، دانشجویی که گوشی ندارد با کسی که همه چیز دارد قابل مقایسه نخواهد بود». مرادی (۱۳۹۹) در مطالعه خود به نابرابری و بی عدالتی آموزشی و غیبت های مکرر اشاره نموده است و ژانگ و همکاران (۲۰۲۰) به یادگیری نابرابر اشاره کرده اند. عباسی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه خود، به نابرابری در فرصت آموزش و کاهش انگیزه و محمدی و همکاران (۱۴۰۰) به کاهش هزینه ایاب و ذهاب و صرفه جویی در زمان ایاب و ذهاب اشاره نموده اند. نتایج این بخش از تحقیق با مطالعات مرادی (۱۳۹۹)، تقی زاده و همکاران (۱۳۹۹)، عباسی و همکاران (۱۳۹۹) و ژانگ و همکاران (۲۰۲۰) هم خوانی دارد.

با توجه به یافته های این تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می شود:

۱. به عوامل زیرساختی از جمله زیرساخت‌های فنی در حوزه اینترنت پر سرعت توجه شود؛
۲. اقدامات لازم نسبت به بهبود سرعت و بستر اینترنت دانشجویان و اساتید دانشگاه صورت گیرد؛
۳. موضوع ارزیابی دانشجویان در سیستم مجازی نیاز به مطالعه بیشتری دارد و مسئولین آموزش دانشگاه در این رابطه بایستی اقدامات مؤثری انجام دهند؛
۴. با کمک گرفتن از خیرین استانی، نسبت به رفع فقر مالی برخی از دانشجویان اقدام گردد؛
۵. زیرساخت‌های آموزشی و نیز برگزاری دوره‌های آموزشی برای اساتید در دستور کار قرار گیرند؛
۶. به منظور کنترل تقلب در ارائه تکالیف، مطالعات لازم توسط برنامه‌ریزان آموزشی صورت گیرد.
۷. برنامه‌ریزی بلندمدت استفاده از فضای مجازی به عنوان مکمل آموزش حضوری در ارتقاء سطح دانش و مهارت جامعه هدف صورت پذیرد؛
۸. با توجه به یادگیری ضعیف دانشجویان در دوران همه‌گیری کرونا، برای پر کردن اختلافات ناشی از سیستم آموزشی قبل و بعد از فاجعه کووید ۱۹، انجام برنامه‌ریزی آموزشی ضروری می‌باشد.

منابع

۱. اسکندریپور، بهروز؛ حیدری عراقی، بابک و صائب‌نیا، سمیه. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر بازاریابی اخلاقی بر اعتبار برند با نقش میانجی‌گری استراتژی احیای خدمات. مدیریت کسب و کار، ۱۳ (۵۰)، ۴۲-۲۲.
۲. تقی‌زاده، سعیده؛ حاجی، جمال و محمدی‌مهر، مرگان. (۱۳۹۹). مطالعه تطبیقی چالش‌ها و فرصت‌های آموزش عالی در دوران پاندمی کرونا در ایران و جهان. پرستار و پزشک در رزم، ۸ (۲۷)، ۵۷-۴۷.
۳. زارعی، علی و جوادی‌پور، محمد. (۱۴۰۰). مشکلات یادگیری الکترونیکی در دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان به واسطه شیوع ویروس کرونا. مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۴ (۲)، ۳۴۲-۳۱۳.
۴. زمانی، اصغر. (۱۳۹۸). شناسایی، تحلیل و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش در آموزش عالی. فصلنامه نوآوری و ارزش‌آفرینی، ۱۱ (۶)، ۲۳-۲۶.
۵. ساداتی، لیلا؛ نوری، زهرا؛ حاج فیروزآبادی، مرجان و آب‌جار، رعنا. (۱۴۰۰). تبیین تجارب اساتید دانشگاه از چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی در دوران بحران کووید ۱۹: یک مطالعه کیفی. مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی، ۱۴ (۴۲)، ۱-۱۴.
۶. سلیمی، سمانه و فردین، محمدعلی. (۱۳۹۹). نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تأکید بر فرصت‌ها و چالش‌ها، فصلنامه علمی. پژوهشی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۸ (۲)، ۶۰-۴۹.
۷. شیرازی، فاطمه؛ حیدری، شیوا و سنجرى، مهناز. (۱۳۹۱). اخلاقیات در آموزش و یادگیری الکترونیکی، اخلاق و تاریخ پزشکی، ۵ (۹)، ۷۳-۸۹.

۸. عباسی، فهیمه؛ حجازی، الهه و حکیمزاده، رضوان. (۱۳۹۹). تجربه زیسته معلمان دوره ابتدایی از فرصت‌ها و چالش‌های تدریس در شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد): یک مطالعه پدیدارشناسی. *فصلنامه علمی تدریس پژوهی*، ۷ (۳)، ۲۴-۱.
۹. قاسمی، مجید و صالحی، کیوان. (۱۳۹۷). تحلیل پدیدارشناسانه عوامل درون‌سازمانی مؤثر بر استفاده از مؤسسات تولید مقاله و پایان‌نامه. *سیاست علم و فناوری*، ۱۱ (۴)، ۳۵-۴۸.
۱۰. کاشانی وحید، لیلیا؛ دوایی، مهدی و آجلو، الهام. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش حل مسئله خلاقانه بر مدیریت هیجان و تاب‌آوری مادران دانش‌آموزان سرآمد. *مجله تازه‌های علوم شناختی*، ۲۳ (۱)، ۱۱۵-۱۰۶.
۱۱. کهندل، جواد؛ مصطفی‌لو، فاطمه و مصطفی‌لو، حمیده. (۱۴۰۰). ارتباط تعلیم و تربیت اسلامی با ساحت زیستی و بدنی سند تحول بنیادین مبتنی بر فرمایشات مقام معظم رهبری. *اولین همایش ملی علوم ورزشی نوین، ورزش حرفه‌ای و ارتقاء تندرستی*، گنبد گاوس.
۱۲. ثمری، عیسی؛ یمنی دوزی‌سرخابی، محمد؛ صالحی‌عمران، ابراهیم و گرائی‌نژاد، غلامرضا. (۱۳۹۳). بررسی و شناسایی عوامل مؤثر در فرآیند «توسعه دانشگاهی» در دانشگاه‌های دولتی ایران. *مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی*، ۲ (۴)، ۱۰۰-۶۷.
۱۳. محمدی، مهدی؛ کشاورزی، فهیمه؛ ناصر جهرمی، رضا؛ ناصر جهرمی، راحیل؛ حسام‌پور، زهرا؛ میرغفاری، فاطمه و ابراهیمی، شیما. (۱۴۰۰). واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی با شبکه‌های اجتماعی در زمان شیوع ویروس کرونا. *نشریه پژوهش‌های تربیتی*، ۷ (۴۰)، ۱۰۱-۷۴.
۱۴. مرادی، امیر و ضرغامی همراه، سعید. (۱۴۰۰). تنگناها و راهبردهای به‌کارگیری شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) در تدریس و یادگیری دانش‌آموزان در دوران شیوع کرونا: مطالعه‌ای پدیدارشناسانه. *نوآوری‌های آموزشی*، ۲۰ (۷۸)، ۳۵-۶۰.
۱۵. مولائی‌قولنجی، یعقوب. (۱۳۹۹). بررسی چالش‌ها و مشکلات تدریس فضای مجازی در ایام شیوع ویروس کرونا از دیدگاه معلمان. *اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرآیندهای تعلیم و تربیت*، میناب.
۱۶. نقی‌زاده‌باقی، عباس؛ محرم‌زاده، مهرداد؛ سرعتی، ناصر و کردلو، حسین. (۱۴۰۲). تجربه زیستی معلمان از اثربخشی آموزش تربیت‌بدنی در طول بیماری کووید. *نشریه علمی رهبری آموزشی کاربردی*، ۴ (۲)، ۱-۱۸.
۱۷. وحدانی، محسن؛ رضا سلطانی، نجمه و جعفری، محمد. (۱۴۰۰). طراحی الگوی پداگوژیک برای پیاده‌سازی اهداف برنامه درس تربیت‌بدنی مدارس در دوران شیوع کووید ۱۹، *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۹ (۲۲)، ۱۴-۴۶.
۱۸. یزدانی‌نژاد، حمید؛ اسلامی، کاوه؛ ارجمند، رضا؛ شاکریان، نرگس؛ ترک‌شیرازی، نسترن؛ ابوعلی، رضا و برگ‌بیدوندی، محسن. (۱۳۹۹). ارزیابی آموزش الکترونیک در بحران همه‌گیری کووید

۱۹ و چشم انداز استفاده مکمل از آن در دوران پسا بحران از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی کشور.

فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور اهواز، ۱۱(۲)، ۵۷۱-۵۵۱.

19. Alsoufi, A., Alsuyihili, A., Msherghi, A., Elhadi, A., Atiyah, H., Ashini, A., et al. (2020). Impact of the COVID-19 pandemic on medical education: Medical students knowledge, attitudes, and practices regarding electronic learning. **PloS ONE**; 15 11 : 1-20.

20. Biavardi, N. G. (2020). Being an Italian medical student during the Covid-19 outbreak. **International Journal of Medical Students**. (March 15, 2020).

21. Castro, M. D. B., & Tumibay, G. M. (2019). A literature review: efficacy of online learning courses for higher education institution using meta-analysis. **Education and Information Technologies**, 1-19.

22. Cornock, M. (2020). Scaling up online learning during the coronavirus (Covid-19) pandemic.

23. Eskandarian, GH. (2020). Evaluating the consequences of coronavirus on lifestyle with emphasis on cultural consumption pattern. **Social Impact Assessment Quarterly**; 4 2 :65-85 . [In Persian].

24. Ghafouri-Fard, M. (2020). The boom in e-learning in Iran: The potential that flourished with the Corona virus. **Iranian Journal of Medical Education**; 20 4 : 33-34. [In Persian].

25. Jan, A. (2020). A phenomenological study of synchronous teaching during COVID-19: A case of an international school in Malaysia. **Social Sciences & Humanities Open**, 2(1), 100084.

26. Jena, P. K. (2020). Impact of Covid-19 on higher education in India. **International Journal of Advanced Education and Research (IJAER)**, Vol5, Issue3, 77-81.

27. Luthra, P., & Mackenzie, S. (2020). ways COVID-19 could change how we educate future generations. **In World Economic Forum**.

28. Mahdy, M. A. (2020). The impact of COVID-19 pandemic on the academic performance of veterinary medical students. **Frontiers in veterinary science**, 7.

29. Mishra, L., Gupta, T., & Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic. **International Journal of Educational Research Open**, 1, 100012.

30. O'Brien, W., Adamakis, M., O'Brien, N., Onofre, M., Martins, J., Dania, A., ... & Costa, J. (2020). Implications for european physical education teacher education during the COVID-19 pandemic: a cross-institutional SWOT analysis. **European Journal of Teacher Education**, 43(4), 503-522.

31. Quezada, R. L., Talbot, C., & Quezada-Parker, K. B. (2020). From Bricks and Mortar to Remote Teaching: A Teacher Education Program's Response to COVID-19. **Journal of Education for Teaching**, 46(4), 472-483.

32. Webster, C. A., D'Agostino, E., Urtel, M., McMullen, J., Culp, B., Egan Loiacono, C. A., & Killian, C. (2021). Physical Education in the COVID Era: Considerations for Online Program Delivery Using the Comprehensive School Physical Activity Program Framework, **Journal of Teaching in Physical Education**, 40(2), 327-336.

33. Wilson, R.C., Gaff, J.G., Diensky, E.R., Wood, L., Bavry, J.L. (1975). College professors and their impact on students. **New York: Wiley and Sons**.

34. Zhang, W., Wang, Y., Yang, L., & Wang, C. (2020). Suspending classes without stopping learning: China's education emergency management policy

in the COVID-19 outbreak. **Journal of Risk and Financial Management**, 13(3): 1- 6.

35. Yulia, H. (2020). Online Learning to Prevent the Spread of Pandemic Corona Virus in Indonesia. **ETERNAL (English Teaching Journal)**, 11(1).

36. UNESCO (4 March 2020). "290 million students out of school due to COVID-19: UNESCO releases first global numbers and mobilizes response". **UNESCO**. Retrieved 6 March 2020.

The lived experience of sports science students of Ardabil province universities on the quality of education during the corona disease

Abbas Naghizadeh Baghi¹, Mahdi Mohebbi², Farzad Nobakht sareban³, Akbar Mahdavi⁴

1. Associate of Sport Management, Department of Sport Managements, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

2. Department of Sports Management, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

3. Associate of Sport Management, Department of Sport Managements, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

4. Department of Sports Management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

Abstract

Introduction: The purpose of this study is to identify the lived experience of sports science students of universities in Ardabil province regarding the quality of education during the corona disease.

Methodology: The research was qualitative in terms of approach and its method was phenomenological, and the statistical population of this research consists of all sports science students of universities in Ardabil province. Using the purposeful sampling method, 12 participants were selected until theoretical saturation was reached. In this study, the external referee method was used to check the validity of the research, and also to check the reliability according to Silverman's opinion, three experts coded the data and the coding results of more than 82% of the open codes were the same. Let the interview research be semi-structured and while ensuring confidentiality, all interviews were recorded and then implemented and coded using MAXQDA20 software.

Result: The findings of the research indicated that the lived experience of sports science students of Ardabil province universities was extracted in the form of three components of the virtual education system, which includes the input, process and output parts of the virtual education system of sports science students it is during the Corona era.

Conclusion: Therefore, it can be concluded that for more effective education, infrastructural background and more training of students and universities themselves, preparation of educational content information and special measures for students in distant cities should be done.

Keywords: Qualitative approach, virtual education, quality of physical education education

Corresponding author's email: (Mahdaviakbar65@gmail.com)

اندیشه های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

رابطه بین فعالیتهای پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت بدنی با سبک رهبری مدیران

ایمن فاضل درویش الدجیلی^۱، علیرضا زمانی نوکآبادی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.
(ZXVg567@gmail.com)

۲- استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین فعالیتهای پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت بدنی با سبک رهبری مدیران بود. پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش از نوع توصیفی بود که گردآوری داده‌های آن به صورت پیمایشی انجام پذیرفت. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل مدیران ورزش (۳۳ نفر) و معلمان تربیت بدنی (۱۹۷ نفر) و جمعاً ۲۳۰ نفر طبق آمار به دست آمده از اداره تعلیم و تربیت استان صلاح‌الدین عراق در سال ۱۴۰۲ بود که ۱۹۴ شرکت‌کننده به پرسشنامه‌های تحقیق جواب دادند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه چندعاملی رهبری باس و الیو (۱۹۸۵)، تعهد سازمانی آلن و مایر (۱۹۹۰) و پرسشنامه محقق ساخته فعالیتهای پیشاهنگی بود. روایی و پایایی پرسشنامه از طریق تأیید اساتید و آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. آزمون کلموگروف اسمیرنوف نشان داد که توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. رابطه بین سبک رهبری مدیران ورزش و فعالیتهای پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی ($r = 0.68$)، رابطه بین سبک رهبری مدیران ورزش و تعهد سازمانی معلمان تربیت بدنی ($r = 0.79$) و رابطه بین تعهد سازمانی و فعالیتهای پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی نیز ($r = 0.83$) بود که همگی معنادار بودند. براساس مدل پژوهش، سبک رهبری با ضریب $1/22$ بر روی فعالیتهای پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی و با ضریب $0/72$ بر روی تعهد سازمانی آن‌ها اثرگذار بود. همچنین، تعهد سازمانی با ضریب $0/69$ به طور معناداری بر فعالیتهای پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی اثرگذار بود. لازم است مدیران به بهبود سبک‌های رهبری خودشان و تعهد سازمانی و فعالیتهای پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی توجه خاص مبذول دارند.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۹

شماره صفحات: ۳۶-۵۶

واژگان کلیدی:

سبک‌های رهبری، مدیران ورزش، فعالیتهای پیشاهنگی، تعهد سازمانی، معلمان تربیت بدنی

استناد به مقاله:

فاضل درویش‌الدجیلی، ایمن و زمانی نوکآبادی، علیرضا. (۱۴۰۳). رابطه بین فعالیتهای پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت بدنی با سبک رهبری مدیران. اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی، ۳۶-۵۶.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.452364.1008>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204550.html

مقدمه

در میان وظایف و فعالیت‌های مختلفی که بر عهده معلمان و به‌ویژه معلمان تربیت‌بدنی و ورزش وجود دارد، فعالیت‌های پیشاهنگی به عنوان بخش مهمی از فعالیت‌های آنان در نظر گرفته می‌شود که به معنای عملکردهایی است که علاوه بر ورزش، وظایف مختلف دیگری را نیز شامل می‌گردد. عملکردهایی در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی که در خلال آموزش‌های جسمانی و روانی در فضای کلاس‌های ورزشی مدارس جوانان، نوجوانان و کودکان صورت می‌گیرند و به رشد افراد از جنبه‌های مختلف کمک می‌نمایند؛ که مسلماً بخش مهمی از این اقدامات، در ارتباط با تعهدات سازمانی معلمان بوده و از طریق تقویت و یا تضعیف آن‌ها، تحت تأثیر قرار می‌گیرند (بارث و همکاران^۱، ۲۰۲۳). پیشاهنگی به عنوان هنر تعامل با طبیعت تعریف می‌شود؛ اما در مورد جنبش پیشاهنگی و پرورش مورد نظر آن باید گفت که عبارت است از جنبشی پیش‌روانه به همراه جامعه و محیط؛ و همچنان که از نام آن پیداست، متضمن جنبشی پویا، همزیستی، عدم سکون، کشف‌کردن، نوآوری، همکاری و همدلی است. پیشاهنگی فعالیتی پرورشی است که در رشد و تربیت جوانان برای دستیابی به موفقیت‌های حد اکثری با استفاده از توانایی‌های فکری، جسمی و اجتماعی‌شان سهیم است (تامپسون و همکاران^۲، ۲۰۲۲). برخی پیشاهنگی را یک ثروت پرورشی معرفی کرده‌اند؛ اما تنها این نیست، بلکه ایده‌ای است که می‌خواهد با آن زندگی را از نو بسازد. می‌توان پیشاهنگی را جنبشی متمم برای آماده‌سازی عادی در مدرسه دانست؛ و در یک کلام، پیشاهنگی مدرسه‌ای است که با تکیه بر لغات طبیعت، انسان را به زندگی عمومی با نشاط بازمی‌گرداند. پیشاهنگی به نوجوانان اسلوبی پرورشی را نشان می‌دهد که از طریق آن یاد می‌گیرند چگونه از یادگیرنده به آموزش‌دهنده تبدیل شوند، تا انواع فنون کارهایی که در طبیعت انجام می‌شود را بیاموزند و آموزش دهند، تا هم برای خودشان و هم برای جامعه‌شان مفید باشند. فلسفه، اهداف و اصول جنبش پیشاهنگی یک جنبش پرورشی قومی است که نوجوانان را به صورتی سالم آماده می‌سازد که شهروندانی خوب و دارای توانایی کار و تولید باشند (بارث و همکاران، ۲۰۲۳). با بررسی مفهوم سیستم پرورشی پیشاهنگی متوجه می‌شویم که یک سیستم پرورشی است برای آموزش جسمی، فکری و روحی نوجوانان، خو دادن آنان به دوستی با طبیعت، متأثر شدن از منظره‌هایش، آشنایی با ظواهر و اسرارش، تمرین دادن کارهای مختلف و حرفه‌هایی که به آن‌ها غالباً نیاز دارند، آموزش اعتماد به نفس به آن‌ها و همچنین آموزش همکاری گروهی، توانایی مشاهده و درک، توانایی توجه، نوآوری، وفاداری، امانت‌داری، شجاعت، صبر، راستگویی و خدمت به بشریت هر کجا که باشد (اوسندک^۳، ۲۰۲۲). میسلیا^۴ و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند که زیرساخت‌های فعالیت‌های پیشاهنگی هنوز آماده نیست و لازم است بستر این فعالیت‌ها در سطح سازمان‌های اداری و آموزشی فراهم شود. در

1. Barth, M.
2. Thompson, A.
3. Usendok, I. G.
4. Mislai, F.

معدود مطالعات انجام‌گرفته در حوزه پیشاهنگی عراق مشخص شده که پیشاهنگی یکی از شاخص‌های مهم و تأثیرگذار بر موفقیت سازمان‌های ورزشی است (حیدر، ۱۴۰۲). همچنین، مشخص شده است که فعالیت‌های پیشاهنگی با موفقیت کاری (ال‌یکینی^۱ و همکاران، ۲۰۲۲)، توسعه مهارت‌های اجتماعی (آسنسیو-رامون و همکاران^۲، ۲۰۲۰) و توسعه شخصیت اجتماعی شرکت‌کنندگان در این فعالیت‌ها (آکودیا و همکاران^۳، ۲۰۲۳) رابطه مستقیم دارد.

با توجه به تغییر و تحولات عصر حاضر و با ورود سازمان‌ها به اقتصاد دانش‌محور، نیروی انسانی نسبت به سایر منابع سازمان، از اهمیت خاصی برخوردار شده است. در واقع سرمایه انسانی، حیاتی‌ترین عنصر راهبردی و اساسی‌ترین راه برای افزایش اثربخشی و کارایی سازمان است و پیشرفت و ترقی جامعه را به دنبال خواهد داشت. نیروی انسانی متعهد به اهداف و ارزش‌های سازمان، نه تنها عاملی برای برتری یک سازمان نسبت به سازمان دیگر است، بلکه مزیت رقابتی پایداری برای بسیاری از سازمان‌ها تلقی می‌شود (روپا و گوپینا^۴، ۲۰۲۱). نیروی انسانی وفادار و سازگار با اهداف و ارزش‌های سازمانی که حاضر باشد فراتر از وظایف مقرر در شرح شغلش فعالیت کند، عامل مهمی در اثربخشی سازمان محسوب می‌شود. وجود چنین نیرویی در سازمان، نه تنها موجب بالا رفتن سطح عملکرد و پایین آمدن نرخ غیبت و ترک خدمت می‌شود، بلکه وجهه و اعتبار سازمان را در اجتماع مناسب جلوه می‌دهد و زمینه را برای رشد و توسعه آن فراهم می‌آورد (انسوری^۵، ۲۰۲۴). در این میان، تعهد سازمانی یکی از متغیرهایی است که در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته مورد توجه زیادی قرار گرفته است، چراکه بر میزان و نحوه عملکرد نیروهای انسانی تأثیر بسیار قابل توجهی دارد. پژوهشگران تعهد سازمانی را میزان وابستگی و تعلق خاطر افراد فعال به یک سازمان می‌دانند و معتقدند کارکنانی که از تعهد بیشتری برخوردارند، آمادگی بیشتری در جهت تحقق ارزش‌های سازمان دارند و رضایتمندی آن‌ها از محیط کار بیشتر است. به عبارتی، تعهد سازمانی با بسیاری از رفتارهای شغلی مرتبط است و نظریه‌پردازان تعهد سازمانی معتقدند که افراد سازمانی از جمله معلمان، دارای نوعی ارتباط روحی، عقلانی و دلدادگی به اهداف و رسالت‌های سازمان خود هستند که به پیوستگی مصلحتی و حسابگرانه یا عاطفی مربوط است. این نگرش می‌تواند بر عملکرد دو گروه مدیران و معلمان در رسیدن به اهداف سازمان اثرگذار باشد (زرگر و استیون، ۱۴۰۱). از طرف دیگر، آگاهی از تعهد سازمانی می‌تواند بر متغیرها یا رفتارهای مختلفی مانند غیبت، ترک سازمان، کاهش عملکرد، نارضایتی، جابه‌جایی شغلی و حتی ترک خدمت افراد فعال در یک سازمان و به ویژه معلمان مؤثر باشد. پس شناخت این موضوع برای مدیران بسیار ضروری است. در برخی منابع، تعهد سازمانی را به معنی حمایت و پیوستگی عاطفی با اهداف و ارزش‌های سازمانی و به خاطر خود سازمان و دور از ارزش‌های ابزاری آن تعریف می‌کنند (سهرابی و محرم‌زاده، ۱۴۰۰). تعهد سازمانی در سه بخش تعهد عاطفی، تعهد مستمر و تعهد هنجاری طبقه‌بندی شده است. در تعهد

1. Al Yakin, A.
2. Asensio-Ramon, J.
3. Aqodiah, A.
4. Roopaa, S. B. & Gopinath, R.
5. Ansori, T.

عاطفی، فرد مستخدم هویت خود را از سازمان می‌گیرد و به آن احساس تعلق و وابستگی می‌کند و از ادامه عضویت در سازمان لذت می‌برد. براساس تعهد مستمر، مستخدم سازمان را ترک نمی‌کند؛ چون تشخیص می‌دهد که ترک سازمان برای او هزینه‌هایی دارد و به نفع او نیست و در تعهد هنجاری، افراد در سازمان می‌مانند، چون احساس تکلیف می‌کنند که نباید سازمان را ترک کنند (الصادق و همکاران^۱، ۲۰۲۲). بنابراین کارکنان متخصص، وفادار، سازگار با ارزش‌ها و اهداف سازمانی، دارای انگیزه قوی، متمایل و متعهد به حفظ عضویت سازمانی، از نیازهای اصلی و بسیار ضروری هر سازمانی هستند؛ زیرا سازمان به کارکنانی نیازمند است که فراتر از شرح وظایف مقرر و معمول خود، به کار و فعالیت بپردازند. وجود چنین نیروهایی در هر سازمان، ضمن کاهش غیبت، تأخیر و جابجایی، باعث افزایش چشمگیر عملکرد سازمان، نشاط روحی کارکنان و تجلی بهتر اهداف متعالی سازمان و نیز دستیابی به اهداف فردی خواهد شد. عدم احساس تعهد یا تعهد در سطح پایین، نتایج منفی را برای فرد و سازمان به دنبال دارد (الاولیلا و پریث^۲، ۲۰۱۷).

تعهد فرآیندی است که از طریق آن، اهداف سازمانی و عضو سازمانی تا حدود زیادی در هم ادغام می‌شوند و تعهد سازمانی یک نگرش یا یک جهت‌گیری نسبت به سازمان است که هویت فرد را با سازمان مرتبط می‌سازد (اندرینی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). تعهد سازمانی یک نگرش است؛ یک حالت روانی که نشان‌دهنده نوعی نیاز و الزام جهت ادامه فعالیت در یک سازمان است. تمایل یعنی علاقه و خواست قلبی برای ادامه فعالیت در سازمان؛ نیاز یعنی این که فرد به خاطر سرمایه‌گذاری‌هایی که در سازمان کرده، ناچار به ادامه خدمت در آن است؛ الزام عبارت از دین، مسئولیت و تکلیفی که فرد در مورد سازمان داشته و خود را ملزم به ماندن در آن می‌بیند (چونگ و همکاران^۴، ۲۰۱۱). تعهد سازمانی یک ساختار چند بُعدی است و شامل تعهد عاطفی (تعلق کارکنان به سازمان، احساس یگانگی آنان به سازمان)، مستمر یا عقلایی (هزینه‌هایی که بر کارمند با ترک سازمان تحمیل می‌شود) و هنجاری (بر وظایف و مسئولیت‌ها استوار است و همچنین میزانی که کارکنان حاضرند جدا از الزاماتی که با آن مواجه‌اند در سازمان بمانند) است (فراستیکا و فرانکسیسکا^۵، ۲۰۲۱). میان دو متغیر سبک‌های رهبری به کار گرفته شده توسط مدیران سازمانی، و میزان تعهد کارکنان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. همچنین بهترین سبک رهبری به کار گرفته شده در هر سازمان می‌بایست متناسب با فضا و شرایط آن سازمان مشخص گردد (کنگولا^۶، ۲۰۲۳). کسکس^۷ (۲۰۲۱) در مطالعه رابطه بین سبک‌های رهبری و ابعاد تعهد سازمانی در کارکنان به این نتیجه رسید که سبک رهبری تحول‌آفرین ارتباط مثبتی با تعهد سازمانی داشته و می‌تواند با تقویت فرهنگ سازمانی و ایجاد حس مثبت در کارکنان، تعهد آنان به سازمان را تقویت نماید؛ اما در سبک رهبری عمل‌گرا، میزان تعهد سازمانی کمتر بوده و کارکنان وابستگی کمتری به سازمان خود نشان می‌دادند. زمانی و

1. Al-Saegh, A. M. J. A.
2. Ahluwalia, A. K. & Preet, K.
3. Andriany, E.
4. Choong, Y. O.
5. Frastika, A. & Franksiska, R.
6. Kungwola, K.
7. Keskes, I.

چناری (۱۳۹۸) نیز در مطالعه‌ای به بررسی رابطه سبک رهبری با تعهد سازمانی و جو سازمانی در سازمان امور مالیاتی کشور پرداخته و نتیجه گرفتند رابطه مثبت و معناداری میان این مؤلفه‌ها وجود دارد. خان‌محمدی و مزارعی (۱۳۹۵) نشان دادند بین همه مؤلفه‌های رهبری خدمتگزار و تعهد سازمانی رابطه معنادار وجود دارد و مؤلفه‌های رهبری خدمتگزار توان پیش‌بینی تعهد سازمانی را دارند.

مطالعات متعددی در این حوزه انجام شده است. نتایج اسمان^۱ (۲۰۲۳) نشان داد دو مؤلفه سبک‌های رهبری و تعهد سازمانی در مؤسسات آموزشی کشور مالزی رابطه مستقیم و معناداری با یکدیگر داشته و بر مسئله توسعه پایدار نیز اثرگذاری مستقیم و معناداری دارند. زانودین و اساری^۲ (۲۰۲۰) در بررسی سبک‌های رهبری مدیران و تعهد سازمانی کارکنان در چند سازمان خصوصی و دولتی در بحرین نشان دادند که سبک‌های رهبری تحول‌آفرین و مبادله‌ای رابطه مثبت و معناداری با تعهد سازمانی در ابعاد مختلف شامل تعهد مؤثر، تعهد مستمر و تعهد هنجاری دارد. کشاورز و همکاران (۱۴۰۲) در بررسی تأثیر استفاده از سبک رهبری به اشتراک‌گذاری شده در میزان تعهد سازمانی معلمان مقطع ابتدایی شاغل در آموزش و پرورش نشان دادند که سبک رهبری مشارکتی با تعلق سازمانی کارکنان رابطه داشته و تأثیر معناداری بر آن دارد. نتایج گلباغیان و همکاران (۱۴۰۱) در بررسی تأثیر رهبری اخلاقی بر تعهد سازمانی در اداره کل آموزش و پرورش استان کردستان نشان داد بین رهبری اخلاقی (بعد فرد اخلاقی، بعد مدیر اخلاقی) با تعهد سازمانی (عاطفی و هنجاری) رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. رضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند بین کلیه خرده مقیاس‌های سبک‌های رهبری تحول‌گرا و عمل‌گرای مدیران و تعهد عاطفی، هنجاری و مستمر دبیران تربیت‌بدنی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

در دنیای امروز، سازمان‌ها دریافته‌اند مهم‌ترین سرمایه آن‌ها منابع انسانی است که عامل مهمی در پیشرفت و موفقیت هر سازمانی بوده و هیچ سازمانی بدون وجود آن‌ها نخواهد توانست به تمامی اهداف مد نظر خود دست یابد. ظهور و حاکمیت این دیدگاه که موفقیت و اثربخشی سازمان‌ها را در گروی هدایت صحیح منابع، به ویژه منابع انسانی می‌داند، موجب شده تا در سال‌های اخیر به بررسی و مطالعه رفتارهای کارکنان و مدیران، توجه قابل ملاحظه‌ای معطوف شود (ماندوتی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲) که در این میان، رهبری یکی از موضوعات بسیار مهم در این حوزه است. رهبری به معنای هدایت افراد به سوی هدفی معین از طریق نفوذ و ایجاد تغییر در افراد است (کتنا^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). از منظر متخصصان مختلف، رهبری به عنوان توانایی نفوذ بر گروهی به منظور رسیدن به هدف یا اهداف، تأثیرگذاری بر افراد و گروه‌های درون سازمانی، کمک به آن‌ها در ایجاد اهداف و راهنمایی آن‌ها در جهت دستیابی به اهداف، یا نظارت بر همکاری تمام افراد گروه با یکدیگر

1. Osman, Z.& Sulaiman, T.
2. Zainuddin, M. A. & Asaari, M. H. H.
3. Munduatea, L.
4. Kotamena, F.

و نیز، همکاری گروه با بقیه تشکیلات به طور هماهنگ برای دستیابی به اهداف تشکیلات تعریف شده است (لیگت^۱، ۲۰۲۰). به طور کلی، تعاریف ارائه شده بیانگر آن است که مفهوم کلیدی و پایه‌ای رهبری، اعمال نفوذ بر دیگران جهت دستیابی به اهداف است، به گونه‌ای که پیروان با میل و رغبت در مسیر اهداف تعیین شده گام بردارند (کلین^۲، ۲۰۲۳). رهبری مؤثر باید مسیری را به منظور هدایت تلاش‌های همه کارکنان برای به انجام رساندن اهداف سازمان فراهم آورد. بدون وجود رهبر منابع بیشتری ممکن است حلقه اتصال موجود در میان اهداف فردی و سازمانی ضعیف یا گسسته شود. این موضوع می‌تواند به موقعیت نامطلوبی منجر شود که در آن کار انفرادی صرفاً در جهت دستیابی به اهداف فرد انجام می‌گیرد و در عین حال، کارایی و کفایت خود را از دست می‌دهد و از دستیابی به اهداف خویش باز می‌ماند (متولی و همکاران^۳، ۲۰۱۹). به طور کلی، رهبران دارای دو وظیفه عمده می‌باشند که عبارتند از: تحقق اهداف سازمانی و جلب رضایت پیروان. مفهوم شیوه رهبری این است که رفتار رهبر در سازمان به چه صورت است؟ و چه کار در سازمان انجام می‌دهد؟ از این رو، سبک رهبری، به راهی که مدیران از طریق آن در پیروان خویش نفوذ می‌کنند و به الگوی رفتاری مستمر مدیران گفته می‌شود که آن‌ها به هنگام هدایت کردن فعالیت‌های دیگران و سازمان از خود نشان می‌دهند. مدیران با استفاده از سبک صحیح رهبری می‌توانند رضایت شغلی کارکنان و بهره‌وری سازمان خود را افزایش دهند. از این رو، سبک رهبری مناسب که بتواند فرهنگ سازمان را در جهت پیشبرد اهداف سازمان تنظیم و اصلاح نماید، در توفیق سازمان حیاتی به نظر می‌رسد (هیلتون و همکاران^۴، ۲۰۲۳). عواملی چون فرهنگ، زمان، تجربه، آمادگی برای رهبری، درک و ارزیابی اولویت‌ها و انتظارات در شیوه رهبری کردن اثر می‌گذارند (دسبورق و اسکندورا^۵، ۲۰۲۲). نتایج تحقیقات نشان‌دهنده آن است که سبک رهبری می‌تواند بر فرآیند تصمیم‌گیری و در نتیجه اثربخشی سازمان تأثیر داشته باشد.

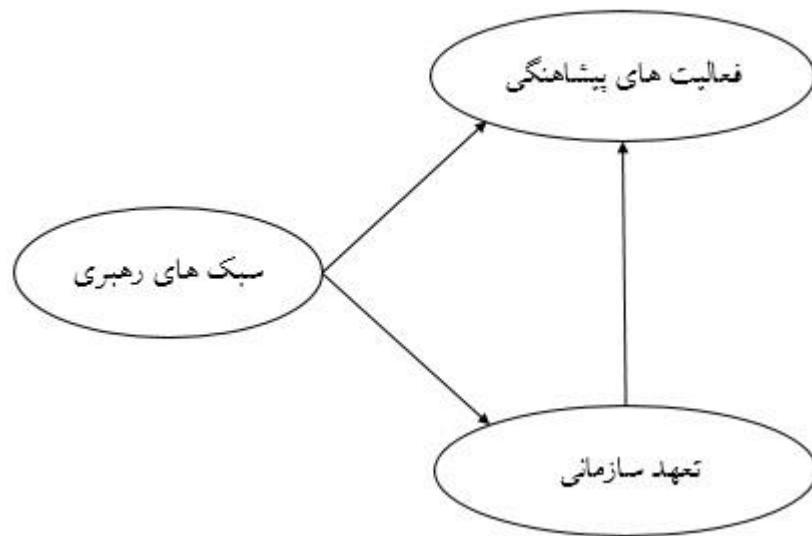
امروزه، سازمان‌ها به مدیران و کارکنان اثربخش و کارآمد نیاز دارند، تا بتوانند به اهداف تعیین شده در جهت رشد و توسعه سازمان دست یابند. موفقیت هر سازمان در تحقق اهداف از پیش تعیین شده و در گروی اعمال مدیریت و سبک‌های مؤثر رهبری مدیر است. بنابراین، سبک مدیریت به عنوان یک عامل تسهیل‌کننده و برانگیزاننده، به طور غیرمستقیم و مستقیم بر بهره‌وری سازمان و بهره‌وری کارکنان اثر می‌گذارد. اما این‌که چه سبک مدیریتی می‌تواند در ایجاد انگیزش و بهبود عملکرد سازمان اثر داشته باشد، سؤال است که یک قرن تحقیق و پژوهش در عرصه مدیریت به دنبال یافتن پاسخ آن بوده است (کالییر^۶، ۲۰۲۰). یکی از دیدگاه‌های جدید در زمینه رهبری مدیران، نظریه رهبری تحول‌گرا و عمل‌گراست که در سال‌های گذشته تعریف و سپس بازبینی شده است. رهبری عمل‌گرا

1. Liggett, R.
2. Klein, G.
3. Metwally, D.
4. Hilton, S. K.
5. Dasborough, M.T. & Scandura, T.
6. Caillier, J. G.

رابطه‌ای تبادلی بین رهبر و پیرو است که در آن پیرو، پاداش‌های وابسته به نیازهای اولیه (امنیت و وابستگی) را در مقابل برآوردن خواسته‌های رهبر دریافت می‌کند. رهبران عمل‌گرا، آنچه را که پیروان باید انجام دهند مشخص می‌سازند تا به هدف‌های سازمان دست یابند (فیرمان و همکاران^۱، ۲۰۲۲). سبک رهبری عمل‌گرا پنج خرده‌مقیاس دارد که در خرده‌مقیاس پاداش مشروط که از مهم‌ترین آنهاست، رهبر انواع مختلف پاداش را که زیردستان می‌خواهند، ارائه می‌دهد. در مقابل، رهبری تحول‌گرا، الهام‌بخش است و با توجه به انگیزه‌های بالقوه پیروان آنها را برمی‌انگیزاند تا بیشتر از توانشان کار کنند. مدیران تحول‌گرا قادرند علائق کارکنان را در جهت پیشبرد اهداف و رسالت سازمان گسترش دهند، چون آن‌ها با داشتن جاذبه در پیروان نفوذ می‌کنند و از طرفی، با افزایش بصیرت پیروان و القای اعتقادات خویش، بر آن‌ها تأثیر معنوی می‌گذارند (هیلتون و همکاران، ۲۰۲۳). رهبران تحول‌گرا با تحریک ذهنی و بازانندیشی پیروان آنها را از نظر شناختی تحریک می‌کنند تا درباره مسائل و مشکلات فکر کنند و آگاه باشند و نهایتاً مانند یک مربی و مشاور، ملاحظات فردی را رعایت می‌کنند. می‌توان گفت تفاوت مهم بین مدیر تحول‌گرا و عمل‌گرا این است که رهبر تحول‌گرا الهام‌دهنده بینش مشارکتی است و با توانمندسازی کارکنان و تجلیل از پیشرفت‌ها، پیروان را به رهبر تبدیل می‌سازد و راه‌های جدیدی را برای سازمان تعریف می‌کند؛ اما مدیر عمل‌گرا فقط به حفظ وضع موجود می‌پردازد (گراماتیکیپولوس^۲، ۲۰۲۲).

با توجه به اهمیت فعالیت‌های پیشاهنگی در آموزش و پرورش عراق که یکی از ارکان آن محسوب می‌شود و تعهد معلمان در آموزش و پرورش نسل آینده این کشور که نسلی جوان و در حال رشد در حوزه تحصیلات آکادمیک هستند، لازم است مدیران سبک رهبری خویش را به نحوی انتخاب کنند که هم فعالیت‌های پیشاهنگی به بهترین نحو اجرا شوند و هم تعهد معلمان به کار، دچار خدشه نشود تا آینده‌سازان این کشور به خوبی رشد کنند. بررسی ادبیات نشان داد که علیرغم اهمیت موضوع مورد پژوهش، توجه کافی نسبت به این مسئله در پژوهش‌های انجام‌شده صورت نگرفته و لازم است که در خصوص کشور عراق که از جمعیت نسل جوان قابل توجهی برخوردار است، این موضوع مورد کنکاش قرار گیرد و نتایج متناسب با شرایط کشور عراق بومی‌سازی گردد. از این رو، پژوهش حاضر رابطه بین فعالیت‌های پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت‌بدنی با سبک رهبری مدیران را در این کشور و به طور ویژه در استان صلاح‌الدین مورد بررسی قرار می‌دهد. مدل مفهومی پژوهش حاضر در شکل ۱ ارائه شده است.

1. Firman, F.
2. Grammatikopoulos, C.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش از نوع توصیفی است، که گردآوری اطلاعات آن به صورت پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران ورزش (N = ۳۳) و معلمان تربیت‌بدنی (N = ۱۹۷) در استان صلاح‌الدین عراق به تعداد ۲۳۰ نفر بود که به طور کل شمار در تحقیق شرکت کردند و ۱۹۴ نفر از آنها شامل ۲۴ مدیر و ۱۷۰ معلم تربیت‌بدنی به پرسشنامه پاسخ کامل دادند. ابزار اندازه‌گیری تحقیق حاضر شامل سه پرسشنامه بود. برای تعیین سبک رهبری مدیران از پرسشنامه چندعاملی رهبری^۱ (MLQ) باس و آلیو^۲ (۱۹۸۵) استفاده شد که شامل سه سبک رهبری تحول‌آفرین، عمل‌گرا و بی‌خاصیت می‌باشد. برای اندازه‌گیری تعهد سازمانی از پرسشنامه آلن و مایر^۳ (۱۹۹۰) شامل سه بُعد تعهد عاطفی، تعهد عقلانی و تعهد هنجاری براساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵)) استفاده شد. برای سنجش مؤلفه فعالیت‌های پیشاهنگی ادبیات این حوزه مطالعه و پرسشنامه‌ای شامل ۱۵ سؤال توسط محققین طراحی شد. هر سه پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی قرار گرفت و بعد از اصلاحات، تأیید شد. برای تأیید پایایی پرسشنامه‌ها، یک مطالعه مقدماتی با ۱۰ آزمودنی برای هر پرسشنامه انجام شد و با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، پرسشنامه رهبری ۰/۸۷، تعهد سازمانی ۰/۸۹ و پیشاهنگی ۰/۷۵ مورد تأیید قرار گرفت. از آزمون‌های کلموگروف-اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون، تی‌تک‌نمونه‌ای، تحلیل مسیر و روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار لیزرل استفاده شد.

1. Multifactor Leadership Questionnaire
2. Bass & Alio
3. Allen & Meyer

نتایج و یافته‌های پژوهش

در جدول ۱، اطلاعات توصیفی و جمعیت‌شناختی نمونه تحقیق ارائه شده است. ۷۵ درصد پاسخگویان را مردان و ۲۵ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. ۳۰ درصد از پاسخگویان کمتر از ۳۰ سال، ۳۶ درصد بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۲۶ درصد بین ۴۱ تا ۵۰ سال، و ۸ درصد بیشتر از ۵۰ سال سن داشتند. سابقه کار ۴۷ درصد از پاسخگویان بین ۱ تا ۱۰ سال، ۲۵ درصد بین ۱۱ تا ۲۰ سال و ۲۸ درصد بیشتر از ۲۱ سال بود. ۸۷ درصد پاسخگویان را معلمان تربیت‌بدنی و ۱۳ درصد را مدیران ورزش آموزش و پرورش استان صلاح‌الدین تشکیل دادند. تحصیلات ۴۵ درصد فوق‌دیپلم و کمتر، ۳۳ درصد کارشناسی، ۱۹ درصد کارشناسی ارشد و ۳ درصد دکتری بود.

جدول ۱. اطلاعات توصیفی و جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش

مؤلفه اصلی	مؤلفه فرعی	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۴۶	۷۵
	زن	۴۸	۲۵
سن	۲۰ سال و کمتر	۵۹	۳۰
	۲۱ تا ۴۰ سال	۷۰	۳۶
	۴۱ تا ۵۰ سال	۵۱	۲۶
	۵۱ سال و بیشتر	۱۴	۸
سابقه کار	۱ تا ۱۰ سال	۹۲	۴۷
	۱۱ تا ۲۰ سال	۴۶	۲۵
	۲۱ سال به بالاتر	۵۴	۲۸
عنوان شغلی	معلمان تربیت‌بدنی	۱۷۰	۸۷
	مدیران ورزش	۲۴	۱۳
تحصیلات	فوق دیپلم و کمتر	۸۷	۴۵
	لیسانس	۶۴	۳۳
	فوق لیسانس	۳۶	۱۹
	دکتری	۷	۳

نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای هر سه متغیر سبک رهبری، تعهد سازمانی و فعالیت‌های پیشاهنگی در جدول ۲ ارائه شده است. با توجه به این‌که سطح معناداری این آزمون از ۰/۰۵ بیشتر است، نرمال بودن داده‌ها تأیید می‌شود و این نشان می‌دهد که می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد.

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف پیرامون فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها

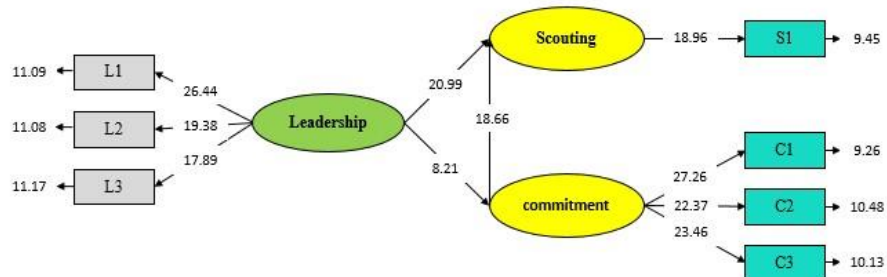
متغیر	k-s-z	سطح معناداری
سبک رهبری	۰/۸۰۴	۰/۵۳۸
تعهد سازمانی	۰/۹۸۰	۰/۲۹۲
فعالیت‌های پیشاهنگی	۱/۳۰۴	۰/۰۶۷

آزمون همبستگی پیرسون نشان داد بین سبک‌های رهبری مدیران و تعهد سازمانی معلمان تربیت-بدنی، سبک‌های رهبری مدیران و فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت‌بدنی، و تعهد سازمانی و فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت‌بدنی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بیشترین رابطه به ترتیب ضریب همبستگی بین مؤلفه پیشاهنگی و تعهد سازمانی، سبک رهبری و تعهد سازمانی، و در نهایت سبک رهبری و فعالیت‌های پیشاهنگی است (جدول ۳).

جدول ۳. ضریب همبستگی و معناداری مؤلفه‌های تحقیق

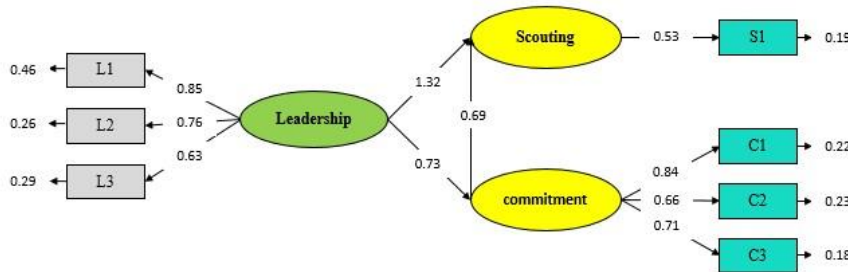
مؤلفه‌ها	ضریب همبستگی	سطح معناداری
سبک رهبری و فعالیت‌های پیشاهنگی	۰/۶۸	۰/۰۵
سبک رهبری و تعهد سازمانی	۰/۷۹	۰/۰۵
فعالیت‌های پیشاهنگی و تعهد سازمانی	۰/۸۳	۰/۰۵

شکل ۲ مدل مستخرج معادلات ساختاری در فرمت t-value را نمایش می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، تمام روابط موجود بین متغیرهای مکنون معنادار است؛ بدین معنی که علاوه بر تأیید اثرگذاری این متغیرها بر یکدیگر، روابط موجود نیز معنادار هستند. همچنین در این مدل، روابط بین متغیرهای مکنون و آشکار نیز معنادار است که این موضوع نشان می‌دهد تمام متغیرهای مکنون از طریق متغیرهای آشکار خود حمایت می‌شوند.

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری ارائه شده بر اساس فرمت t-Value

شکل ۳ مدل تحقیق را براساس مدل ساختاری استاندارد شده ارائه می‌دهد.

شکل ۳. مدل ساختاری استاندارد شده

جدول ۴، ضرایب به دست آمده از ارتباط متغیرهای آشکار و مکنون را ارائه می‌دهد. متغیر مکنون سبک رهبری با ضریب $1/32$ بر روی فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی و با ضریب $0/73$ بر روی تعهد سازمانی آن‌ها اثرگذار است. همچنین مدل نشان می‌دهد که تعهد سازمانی با ضریب $0/69$ به طور معناداری بر فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت بدنی استان صلاح‌الدین عراق اثرگذار است. همچنین ضریب همبستگی مؤلفه‌های تعهد سازمانی شامل تعهد سازمانی، تعهد هنجاری و تعهد مستمر با تعهد سازمانی به ترتیب $0/84$ ، $0/71$ و $0/66$ است. ضریب همبستگی مؤلفه‌های رهبری شامل سبک تحول‌آفرین، عمل‌گرا و بی‌خاصیت با سبک رهبری به ترتیب $0/85$ ، $0/76$ و $0/63$ است.

جدول ۴. ضرایب مستخرج از مدل ساختاری

متغیر اول	متغیر دوم	همبستگی
فعالیت‌های پیشاهنگی	سنجش پیشاهنگی	$0/52$
تعهد سازمانی	تعهد عاطفی	$0/84$
تعهد سازمانی	تعهد مستمر	$0/66$
تعهد سازمانی	تعهد هنجاری	$0/71$
سبک رهبری	سبک تحول‌آفرین	$0/85$
سبک رهبری	سبک عمل‌گرا	$0/76$
سبک رهبری	سبک بی‌خاصیت	$0/63$
سبک رهبری	فعالیت‌های پیشاهنگی	$0/82$
سبک رهبری	تعهد سازمانی	$0/73$
تعهد سازمانی	فعالیت‌های پیشاهنگی	$0/69$

سپس برای برازش مدل، از شاخص‌های برازش مطلق، تطبیقی و مقتصد استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده و شاخص‌های ارزیابی، برازش مدل ایجاد شده را تأیید می‌کنند. در این جدول، نسبت مجذور کای به درجه آزادی برابر $1/841$ است که با توجه به این‌که عددی کمتر از سه است، بیانگر برازش مناسب مدل ارائه شده می‌باشد. از آنجا که ریشه دوم میانگین مجذور باقیمانده‌ها (RMR)، $0/082$ بوده و به صفر نزدیک است، برازش مدل نیز تأیید می‌شود. ریشه دوم، برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) در این مدل نیز عدد $0/077$ را نشان می‌دهد که تأییدی بر این مطلب است که مدل برازش ضعیفی ندارد. در نهایت، با توجه به مشاهدات حاصل از جدول بالا می‌توان گفت که داده‌های جمع‌آوری شده به خوبی الگو را تأیید می‌کنند.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل ابزار تحقیق

شاخص	معادل فارسی	انگلیسی	مقدار	مقدار مطلوب	وضعیت
شاخص نیکویی برازش	GFI	$0/92$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده	AGFI	$0/92$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
شاخص برازش هنجارنشده	NNFI	$0/92$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
شاخص برازش هنجارنشده	NFI	$0/91$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
شاخص برازش تطبیقی	CFI	$0/91$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
شاخص برازش افزایشی	IFI	$0/91$	مساوی یا بیشتر از $0/90$	مطلوب	
ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده	RMR	$0/082$	کمتر از $0/05$	مطلوب	
شاخص برازش مقتصد هنجارنشده	PNFI	$0/71$	بزرگتر از $0/50$	مطلوب	
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	$0/077$	کمتر از $0/1$	مطلوب	
خی دو بهنجار شده	CMIN/DF	$2/62$	بین ۱ تا ۳	مطلوب	

مدل نهایی پژوهش نشان داد که تمامی شاخص‌های پرسشنامه‌های مورد استفاده، به عنوان متغیرهای آشکار از ۳ متغیر مکنون سبک رهبری، فعالیت‌های پیشاهنگی و تعهد سازمانی حمایت می‌کنند. به عبارتی، مدل ارائه شده ساختار و شاخص‌های مورد مطالعه را مورد تأیید قرار می‌دهد،

این در حالی است که تمام بارهای عاملی معنادار بوده و شاخص‌ها، عوامل مرتبط را به خوبی حمایت می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که ورزش مدارس در بخش ورزش همگانی و قهرمانی و رشد آن در آینده اثرگذاری بسیار زیادی دارد، توجه به آن می‌بایست برای مدیران ورزش در اولویت قرار داشته باشد؛ چراکه ورزش مدارس می‌تواند فرصت مناسبی برای کشف بخش مهمی از استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان فراهم آورد و نیز آنان را تشویق نماید تا به عنوان نسل آینده‌ساز کشور به داشتن بدنی سالم و اهمیت ورزش در آن توجه نمایند و مسلماً زمانی این مهم به خوبی اتفاق می‌افتد که معلمان تربیت‌بدنی بتوانند به خوبی ایفای نقش نمایند. بخشی از این مسئله، تحت تأثیر مسئله تعهد سازمانی آن‌ها می‌باشد که دلگرمی بیشتری به منظور انجام کار باکیفیت فراهم می‌آورد. از آنجایی که معلمان به دلیل این‌که از درآمد مالی زیادی برخوردار نیستند، داشتن تعهد سازمانی، از جایگاه بالایی برخوردار می‌باشد. اگر معلمان تربیت‌بدنی تعهد سازمانی بالایی داشته باشند، احتمال کمتری وجود دارد که شغل خود را تغییر داده و یا شغل خود را ترک کنند و به احتمال زیاد، سطح عملکرد بالاتری در شغل خود خواهند داشت. از سویی دیگر، وجود تعهد سازمانی بالا در میان معلمان می‌تواند اطلاعات مفیدی جهت برنامه‌ریزی، سازماندهی، افزایش کارایی، عملکرد بالا، کاهش غیبت و تأخیر در اختیار مدیران قرار دهد. افزایش تعهد سازمانی موجب می‌شود که افراد بیشتر تلاش کرده و در نتیجه عملکرد بهتری ارائه دهند. از سویی دیگر، تعهد سازمانی بر غیبت، تأخیر و جابجایی، تأثیر منفی دارد، یعنی هرچه تعهد سازمانی بیشتر باشد، غیبت و جابجایی کاهش خواهد یافت. سطح بالای تعهد، استمرار خدمت معلمان در سازمان را سبب می‌شود. در این حالت، وفاداری به سازمان علی‌رغم فشارهای خارجی، در حد بالا و مطلوب قرار خواهد گرفت. بنابراین، لازم و ضروری است که عواملی که می‌توانند تعهد سازمانی معلمان تربیت‌بدنی را افزایش دهند، مورد شناسایی قرار گرفته و در جهت تقویت آن، برنامه‌های جدی پیش‌بینی و اجرا گردند. نتایج این بخش پژوهش با نتایج تحقیقات اسمان (۲۰۲۳)، کسکس (۲۰۲۱) و رضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی داشته و آنها نیز به نوعی در پژوهش‌های خود بر اهمیت این مسئله تأکید نموده‌اند.

معمولاً مدیران از نظر سازمانی افراد برجسته و با تجربه‌ای هستند که به همکاران خود کمک می‌کنند و آنها را مطلع می‌سازند که از تعهد سازمانی به نحو مطلوب استفاده کنند، ولی هیچ‌گاه نمی‌توانند نظرها و عقاید خود را به آنان تحمیل کرده و یا آنها را تهدید یا امر و نهی نمایند؛ بلکه با توجه به تخصص، مهارت و سبک رهبری خاصی که دارند باید از زیردستان حمایت نمایند. وجدان کاری و تعهد کارکنان تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد. بخشی از آن مربوط به فرهنگ، نگرش و شخصیت فردی است. اما بخش مهمی از آن نیز به سازمان، مدیریت و رهبری و نحوه برخورد با فرد در سازمان مربوط می‌شود. در سازمان‌هایی که مدیران آنها سبک رهبری مناسبی را انتخاب نمی‌کنند و نگرش مثبتی نسبت به عوامل و موانع مؤثر بر بهره‌وری ندارند، به طور معمول میان کارکنان و مدیریت آن

سازمان اختلاف و کشمکش بروز می‌کند و در نتیجه، محیط سازمان کسل‌کننده و نامطبوع می‌شود. این مسئله نیز موجب می‌شود که تعهد سازمانی و میزان کارایی و اثربخشی افراد کاهش پیدا کند. به نظر می‌رسد با توجه به این‌که از ویژگی‌های رفتارهای رهبری مناسب، توانایی برقراری ارتباط با زیردستان، توانایی پیدا کردن روش‌های مبتکرانه برای حل مشکلات است، در چنین محیطی زیردستان احساس وابستگی و تعهد بیشتری به سازمان می‌کنند و در نتیجه، عملکرد باکیفیت‌تری خواهند داشت. حال اگر تمامی این مسائل در محیط مدارس و در ارتباط معلمان تربیت‌بدنی و مدیران صورت گیرد، می‌تواند نتایج بسیار درخشانی در بخش پرورش جسم و ذهن دانش‌آموزان به همراه داشته باشد. مطابق با یافته‌های پژوهش، به نظر می‌رسد مدیران تلاش می‌کنند تا آن نوع سبک‌های رهبری را انتخاب نمایند که به طور کلی، محیط سازمانی را تحت تأثیر قرار دهند، اعضای سازمان و به‌طور ویژه معلمان تربیت‌بدنی در مدارس وظایف خود را با موفقیت بیشتری انجام دهند و در نتیجه، تعهد بیشتری نسبت به سازمان داشته باشند. از طرفی، مدیران با نشان دادن احترام و اطمینان به پیروان خود و توجه فردی به آنها می‌توانند درجه بالایی از اعتماد و وفاداری را در معلمان ایجاد کنند تا حدی که آن‌ها تمایل پیدا کنند با مدیر و سازمان خویش، خود را تعیین هویت کنند. در نتیجه، پیروان به رهبر اعتماد نموده و به‌طور عاطفی با او همدردی می‌کنند و تمایل خواهند داشت حتی در شرایط دشوار، در کنار سازمان باقی بمانند. نتایج این بخش از پژوهش، با نتایج تحقیقات رضائی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، گلباغیان و همکاران (۱۴۰۱) و کنگولا (۲۰۲۳) همخوانی دارد.

بخش دیگری از یافته‌ها نشان داد که سبک رهبری مدیران ورزش بر فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت‌بدنی نیز اثرگذار بوده و رابطه‌ای مثبت و معنادار میان آنها برقرار می‌باشد. با توجه به این‌که فعالیت‌های پیشاهنگی شامل اقدامات فرهنگی و اجتماعی بوده و ضمن آموزش‌های جسمانی، به آموزش‌های روانی و ذهنی آنها نیز توجه ویژه‌ای دارد و فضای مدرسه نیز فضایی با هدف تعلیم و تربیت بوده و سن دانش‌آموزان نیز که معمولاً در دوران کودکی و یا نوجوانی هستند به منظور آموزش بسیار مناسب می‌باشد، برخورداری از سبک‌های رهبری که سبب تقویت عملکرد معلمان تربیت‌بدنی شود، می‌تواند نتایج بسیار درخشانی در زمینه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان از طریق تأکید بر فعالیت‌های پیشاهنگی توسط معلمان تربیت‌بدنی داشته باشد؛ به‌خصوص این‌که فضای کلاس‌های ورزش و یا تربیت‌بدنی به دلیل متفاوت بودن با سایر کلاس‌ها و نزدیکی دانش‌آموزان به معلمان این کلاس می‌تواند زمینه مناسبی را به این منظور فراهم نماید؛ و هر چه معلمان از تعهد سازمانی بالاتری برخوردار باشند، مسلماً توجه بیشتری به عملکرد خود داشته و تأکید بیشتری بر کیفیت کار خواهند داشت که این مسئله نشان از تقویت فعالیت‌های پیشاهنگی در میان آنها دارد. نتایج این بخش پژوهش با نتایج تحقیقات زانودین و اساری (۲۰۲۰) همخوانی داشته و آنها نیز به نوعی در پژوهش‌های خود، بر اهمیت این مسئله تأکید نموده‌اند. هدف از پرورش پیشاهنگی به ارمغان آوردن شهروندی خوب است که بتواند به خود و جامعه‌اش سود برساند. این هدف از طریق بالا بردن سطح فرهنگ اخلاقی و رفتارهای مناسب اجتماعی فرد، رشد توانایی‌هایش، برآوردن آن تمایلاتش که با گروه سنی‌اش تناسب دارد، به دست می‌آید، و این‌ها به نوبه خود به واسطه پیگیری مراحل شکل‌گیری

شخصیت و تقویت آن و بازکردن ورودی‌های قوای فکری‌اش صورت می‌پذیرد. بنابراین، جنبش پیشاهنگی تمامی حوزه‌هایی که به تربیت سالم فردی مرتبط است را شامل می‌شود (ساجاریتکول^۱، ۲۰۲۲). مفهوم پرورش پیشاهنگی بیانگر این است که این پرورش فرآیندی پرورشی-آموزشی است که سعی دارد رفتارهای افراد را بیاراید و علایق علمی و عملی آنها را توسعه دهد و آنها را به پیگیری و استمرار در حوزه آموزش و مطالعه از طریق رشد دادن قدرت‌های ذهنی (نوآوری و تولید) و جسمی و اجتماعی و آراستن به صفات روانی مانند اخلاق، شجاعت، تحمل، صبر، راستگویی تشویق کند تا نمونه‌ای باشند برای نسل جدید که از او پیروی می‌کنند (اسچولز^۲، ۲۰۱۱). سازمان جهانی پیشاهنگی^۳ بر این هدف و ویژگی‌های آموزشی جنبش تأکید دارد که هدف از آن رشد همه‌جانبه توانایی‌های فرد است. بنابراین، یکی از اهداف اساسی پرورش پیشاهنگی، رشد همه‌جانبه فرد در تمامی جوانب جسمی، فکری، اجتماعی، و روحی است؛ جوانبی که امکان ندارد جدای از هم توسعه پیدا کنند (امیس^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). از آنجایی که مطالعات قبلی نشان داده‌اند که فعالیت‌های پیشاهنگی بر موفقیت سازمان‌های ورزشی (حیدر، ۱۴۰۲)، موفقیت کاری (الیکینی و همکاران، ۲۰۲۲)، توسعه مهارت‌های اجتماعی (آسنسیو-رامون و همکاران، ۲۰۲۰) و توسعه شخصیت اجتماعی شرکت‌کنندگان در این فعالیت‌ها (آکودیا و همکاران، ۲۰۲۳) تأثیرگذار هستند، به رهبران پیشنهاد می‌شود این‌گونه فعالیت‌ها را در دستور کار خود قرار دهند.

از آنجا که بهره‌وری و اثربخشی در هر سازمانی از جمله مدارس، مستلزم تعهد سازمانی منابع انسانی به چشم‌انداز، استراتژی‌ها، برنامه‌ها، اقدامات و عملیات آن سازمان است و چنین تعهدی بدون ارتباط مناسب مدیران و معلمان میسر نخواهد بود، و سبک‌های رهبری نوین و تحول‌گرا می‌توانند نقش مهمی در این زمینه ایفا کنند، در سازمان ورزشی مرتبط با مدارس و محیط‌های آموزشی ورزشی که رسالتشان توسعه ورزش و فعالیت‌های بدنی در تک‌تک دانش‌آموزان به عنوان اعضای آینده‌ساز جامعه است، وجود مدیرانی که قابلیت ایجاد چنین پیوند محکمی را داشته باشند، امری ضروری است. بنابراین، به مقامات بالاتر تصمیم‌گیرنده توصیه می‌شود که مدیرانی را برای هدایت و رهبری معلمان انتصاب کنند که خود از تعهد سازمانی بالا برخوردار بوده و در مقامات پایین‌تر و موقعیت‌های شغلی مختلف سبک‌های رهبری مناسبی داشته‌اند تا با ارتباط‌گیری مناسب با معلمان و مدیریت و رهبری صحیح بتوانند تعهد سازمانی بیشتری را در میان معلمان تربیت‌بدنی ایجاد کرده و انجام فعالیت‌های پیشاهنگی را در میان آنها تقویت نمایند. پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های آموزشی مناسبی برای مدیران ورزش مرتبط با عملکرد معلمان تربیت‌بدنی از سوی سازمان‌های ذی‌ربط برگزار گردند و تا آن‌ها بتوانند با سبک‌های رهبری مختلف آشنا شده و تأثیر آن بر تعهد سازمانی معلمان و فعالیت‌های پیشاهنگی تبیین شود. با توجه به این‌که در تعهد سازمانی معلمان تربیت‌بدنی، تعهد عاطفی تأثیر بیشتری نسبت به سایر مؤلفه‌ها دارد، و به دلیل این‌که تعهد عاطفی در سازمان‌هایی

1. Sucharitkul, J.
2. Schulz, J.
3. World Organization of the Scout Movement
4. Amis, J.

که انگیزه مالی و مادی کمتری دارند، نقش مهم‌تری در وابستگی و تعهد سازمانی ایفا می‌کند، برگزاری دوره‌های آموزشی که سبب افزایش مهارت تعهد عاطفی در میان معلمان تربیت‌بدنی و حتی مدیران آنها می‌شود، می‌تواند نقش تأثیرگذاری بر عملکرد مناسب افراد در سازمان داشته باشد. با توجه به اهمیت نقش تعهد سازمانی بر فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت‌بدنی، پیشنهاد می‌شود مدیران به این دو مقوله توجه خاص داشته و دست‌کم هر دو سال یکبار به سنجش سطح تعهد سازمانی معلمان پرداخته و به مقایسه روند تغییرها بپردازند.

مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر، مشخص گردید بین فعالیت‌های پیشاهنگی و تعهد معلمان تربیت‌بدنی با سبک رهبری مدیران رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. متناسب با نتایج کلی به دست آمده از پژوهش، پیشنهاد می‌گردد که کارگاه‌های آموزشی مناسبی برای مدیران ورزش مرتبط با عملکرد معلمان تربیت‌بدنی از سوی مقامات و سازمان‌های بالادست برگزار گردد که در آنها سبک‌های رهبری مختلف معرفی شده و تأثیر آنها بر تعهد سازمانی معلمان و فعالیت‌های آنها مشخص گردد. همچنین با توجه به این‌که در تعهد سازمانی معلمان تربیت‌بدنی، تعهد عاطفی تأثیر بیشتری نسبت به سایر مؤلفه‌ها دارد، و به دلیل این‌که تعهد عاطفی در سازمان‌هایی که انگیزه مالی و مادی کمتری دارند، نقش مهم‌تری در وابستگی و تعهد سازمانی ایجاد می‌کند، برگزاری دوره‌های آموزشی که سبب افزایش مهارت تعهد عاطفی در میان معلمان تربیت‌بدنی و حتی مدیران آنها می‌شود، می‌تواند نقش تأثیرگذاری بر عملکرد مناسب افراد در سازمان داشته باشد. از طرفی، با توجه به اهمیت نقش تعهد سازمانی بر فعالیت‌های پیشاهنگی معلمان تربیت‌بدنی، پیشنهاد می‌شود مدیران به این دو مقوله توجه خاص داشته و دست‌کم هر دو سال یکبار به سنجش سطح تعهد سازمانی معلمان پرداخته و به مقایسه روند تغییرها بپردازند.

منابع

۱. حیدر، علی (۱۴۰۲). تأثیر تعارض سازمانی پیشاهنگی بر دستیابی به موفقیت در سازمان‌های ورزشی عراق. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان، اصفهان.
۲. خان‌محمدی؛ مهتاب و مزارعی، محمدهادی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سبک رهبری خدمتگزار مدیران و تعهد سازمانی معلمان تربیت‌بدنی. *کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و مطالعات رفتاری*، ۹-۲.
۳. رضانی‌نژاد، رحیم؛ همتی‌نژاد، مهرعلی؛ اندام، رضا؛ زارع، صبا؛ صادق‌پور، نعمت‌اله. (۱۳۹۰). رابطه سبک‌های رهبری تحول‌گرا و عمل‌گرای مدیران مدارس با تعهد سازمانی دبیران تربیت‌بدنی. *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱(۱)، ۶۳-۷۲.
۴. زرگر، طیبیه و رین، استیون. (۱۴۰۱). الگوی مسئولیت اجتماعی سبز در سازمان‌های ورزشی. *پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی*، ۲(۴۲)، ۷۸-۹۴.
۵. زمانی، علیرضا و چناری، علیرضا. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سبک رهبری با تعهد سازمانی و جو سازمانی سازمان امور مالیاتی کشور، *پژوهشنامه مالیات*، ۴۳(۹۱)، ۱۴۳-۱۱۹.

۶. سهرابی، زهرا و محرم‌زاده، مهرداد. (۱۴۰۰). طبقه‌بندی مدیران از طریق مهارت‌های ارتباطی و هوش فرهنگی در سازمان‌های ورزشی. *مطالعات راهبردی جامعه‌شناختی در ورزش*، ۱ (۱)، ۹۱-۸۰.
۷. کشاورز، سمیه؛ مسرور، لیلا و قائدی، ابراهیم. (۱۴۰۲). بررسی تأثیرات استفاده از سبک رهبری به اشتراک‌گذاری شده در میزان تعهد سازمانی معلمان مقطع ابتدایی شاغل در آموزش و پرورش شهرستان شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲. *شانزدهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی*، تهران، ایران.
۸. گلباغیان، مهناز؛ کریمی، زینب و حاجی‌پور، آمینه. (۱۴۰۱). تأثیر رهبری اخلاقی بر تعهد سازمانی در اداره کل آموزش و پرورش استان کردستان، *علوم زیست محیطی و دانش جغرافیا*، ۲ (۴)، ۱۶-۵.
9. Ahluwalia, A. K., Preet, K. (2017). The Influence of Organisational Commitment on Work Motivation: A Comparative Study of State and Private University Teachers. *Journal of Organisational Behavior*, 16 (2), 55-70.
10. Al Yakin, A., Nopianti, H., Sumarto, F. (2022). Intercollaboration Scouting Activities and Learning Outcomes of Sociology-Oriented for Civics Education. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*, 14(4), 5657-5668.
11. Al-Saegh, A. M. J. A., Ahmed, M. A., Kzar M. H. (2022). The Organizational Conflict and Ways to Address It by The Administrative and Training Bodies in the Sports Clubs of the Middle Euphrates Region. *Revista Iberoamericana de Psicología del Ejercicio y el Deporte*, 17 (4), 198-201.
12. Amis, J., Slack, T., Berrett, T. (2018), The structural antecedents of conflict in voluntary sport organizations. *Leisure Studies*, 14 (1), 1-16.
13. Andriany, E., Yacob, S., Junaidi, J. (2022). Improving innovation capabilities through knowledge management and Motivation. *Put It Right Journal*, 1 (1), 10-19.
14. Ansori, T. A., An-Nisa, A., Haewati, T. (2024). Implementation of Character Education through Scout Extracurricular Activities at Ma'arif Nurul Jannah Elementary School. *Journal of Islamic Education and Ethics*, 2(2), 129-144.
- 15.
16. Aqodiah, A., Hasanah, N., & Humaira. (2023). The Role of Scout Extracurriculars in Shaping the Character of Social Care. *MUDARRISA: Jurnal Kajian Pendidikan Islam*, 15(2), 158-195.
17. Asensio-Ramon, J., Álvarez-Hernández, J. F., Aguilar-Parra, J. M., Trigueros, R., Manzano-León, A., Fernandez-Campoy, J. M., Fernández-Jiménez, C. (2020). The Influence of the Scout Movement as a Free Time Option on Improving Academic Performance, Self-Esteem and Social Skills in Adolescents. *International Journal of Environmental Research in Public Health*, 17(14), 5215.
18. Ayatizadeh, F., Sadat Khalilirad, S., Mirzaeyan Lardekeyvan, N. (2023). Factors Affecting the Development of Championship Swimming (Case Study: Yazd province, Iran). *Journal of New Studies in Sport Management*, 4(2), 810-817.

19. Ballesteros-Rodríguez, J. L., De Saá-Pérez, P., García-Carbonell, N., Martín-Alcázar, F., Sánchez-Gardey, G. (2022). The influence of team members' motivation and leaders' behaviour on scientific knowledge sharing in universities. *International Review of Administrative Sciences*, 88 (2), 320-336.
20. Barth, M., Schnitzer, M., Winner, H. (2023). Risk in Sports and Challenges for Sports Organizations. *Journal of Risk and Financial Management*, 16(10), 1-5.
21. Caillier, J. G. (2020). Testing the influence of autocratic leadership, democratic leadership, and public service motivation on citizen ratings of an agency head's performance. *Public Performance, Management Review*, 43 (4), 918-941.
22. Chaubey, A., Sahoo, C. K., Khatri, N. (2019). Relationship of transformational leadership with employee creativity and organizational innovation. *Journal of Strategy Management*, 2 (1), 61-82.
23. Choong, Y.-O., Lau, T. C., Wong, K. L. (2011). Intrinsic motivation and organizational commitment in the Malaysian private higher education institutions: An empirical study. *Researchers World*, 2 (4), 91-91.
24. Dasborough, M.T., Scandura, T. (2022). Leading Through the Crisis : Hand Off or Hands-On. *Journal of Leadership Organisation Studies*, 29(2), 219-223.
25. Dyczkowska, J., Dyczkowski, T. (2018). Democratic or autocratic leadership style? Participative management and its links to rewarding strategies and job satisfaction in SMEs. *Athens Journal Bussiness Economic*, 4 (2), 193-218.
26. Firman, F., Ekawarna, E., Anra, Y., Setiawan, B (2022), Influence of Interpersonal Conflict and Social Norms towards Organizational Conflict and Lecturer Occupational Stress. *International Journal of Instruction*, 15 (4), 645-666.
27. Frastika, A., Franksiska, R. (2021). The Impact of Motivation and Environment on Employee Performance with Organizational Commitment as Intervening Variable. *International Journal of Social Science and Business*, 15, 2-19.
28. Gagné, M., Tian, A. W., Soo, C., Zhang, B., Ho, K. S. B., Hosszu, K. (2019). Different motivations for knowledge sharing and hiding: The role of motivating work design. *Journal of Organizational Behavior*, 40 (7), 783-799.
29. Grammatikopoulos, C. (2022), Causes and implications of organizational school conflicts: A theoretical approach. *International Journal of Education and Research*, 10 (2), 77-88.
30. Hilton, S. K., Madilo, W., Awaah, F., Arkorful, H. (2023). Dimensions of transformational leadership and organizational performance: The mediating effect of job satisfaction. *Management Research Review*, 46 (1), 1-19.
31. Jubran, A. M. (2017). Organizational Conflict among Teachers and the Principal's Strategies of Dealing with It from the Teachers' Perspective in Schools of Jordan. *Journal of Education and Learning*, 6 (1), 54-71.

32. Keskes, I. (2021). Relationship between leadership styles and dimensions of employee organizational commitment: A critical review and discussion of future directions. *Intangible Capital*, 10 (1), 26-51.
33. Kılıç, M., Uluda, O. (2021). The Effects of Transformational Leadership on Organizational Performance. Testing the Mediating Effects of Knowledge Management, 2, 13-23.
34. Klein, G. (2023). Transformational and transactional leadership, organizational support and environmental competition intensity as antecedents of intrapreneurial behaviors. *Europeane Research Management Bussiness Economic*, 29(2), 100215-100222.
35. Kotamena, F., Senjaya, P., Prasetya, A. B. (2020). A literature review: Is transformational leadership elitist and antidemocratic? *International Journal of Social, Policy and Law*, 1 (1), 36-43.
36. Kungwola, K. (2023). Leadership styles and employee commitment. *E3S Web of Conferences*, 22, 1-13.
37. Lang, G., Piller, S., Schmid, J., Lamprecht, M., Nagel, S. (2022), Professionalization and organizational problems of sports clubs: Is there a relationship? *Current Issues in Sport Science*, 7, 1-20.
38. Liggett, R (2020). Toward a conceptualization of democratic leadership in a professional context. *Canadian Journal of Education Administration and Policy*, 193, 115-127.
39. Marques, J. M. R., La Falce, J. L., Marques, F. M. F. R., De Muylder, C. F., Silva, J. T. M. (2019). The relationship between organizational commitment, knowledge transfers and knowledge management maturity. *Journal of Knowledge Management*, 23 (3), 489-507.
40. Metwally, D., Ruiz-Palomino, P., Metwally, M., Gartzia, L. (2019). How ethical leadership shapes employees' readiness to change: The mediating role of an organizational culture of effectiveness. *Frontier Psychology*, 10, 2493-2501.
41. Mislai, F., Mahmud, A., Manda, D. (2016). The Implementation of Character Education through Scout Activities. *International Education Studies*, 9(6), 130-136.
42. Munduatea, L., Medinaa, F. J., Euwema, M. C. (2022), Mediation: Understanding a Constructive Conflict Management Tool in the Workplace. *Journal of Work and Organizational Psychology*, 38 (3), 165-173.
43. Nguyen, H. N., Le, Q. H., Tran, Q. B., Tran, T. H. M., Nguyen, T. H. Y., Nguyen, T. T. Q. (2020). The impact of organizational commitment on employee motivation: A study in Vietnamese enterprises. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7 (6), 439-447.
44. Omene, G. R. (2021). Conflict management strategies as a prerequisite for effective organizational performance: An exploratory analysis. *International Journal of Business & Law Research*, 9 (4), 187-199.
45. Osman, Z., Sulaiman, T. (2023). Leadership Styles and Organizational Commitment: Driving the Sustainable Development Practice Adoption in Online Higher Education Institutions through an Intention as a Mediator. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 13 (7), 476-492.

46. Razzaq, S., Shujahat, M., Hussain, S., Nawaz, F., Wang, M., Ali, M., Tehseen, S. (2019). Knowledge management, organizational commitment and knowledge-worker performance. *Business Process Management Journal*, 3 (2), 2-20.
47. Roopaa, S. B., Gopinath, R. (2021). Impact of Knowledge Management Processes on Organizational Performance in Tamil Nadu Higher Education: Mediating Role of Organizational Commitment. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12 (7), 6731-6743.
48. Schulz, J. (2011), Sports Organizations, Professionalization and Organizational Conflict: A Review of the Literature. *Sport as a Business*, 5 (6), 137-152.
49. Sucharitkul, J. (2022), Conflict Management in Organizations. *Rajapark Journal*, 16 (48), 1-16.
50. Tella, A., Ayeni, C., Popoola, S. (2007). Work motivation, job satisfaction, and organisational commitment of library personnel in academic and research libraries in Oyo State, Nigeria. *Library philosophy and practice*, 9 (2), 62-78.
51. Thompson, A., Erik, L., Lachance, A., Milena, M., Parent, A., Russell H (2022), A systematic review of governance principles in Sport. *European Sport Management Quarterly*, 10,1-27.
52. Usendok, I G (2022), Organizational Conflict and Employee Job Performance: A Case Study of Akwa Ibom State University. *European Journal of Business and Innovation Research*, 10 (3), 10-25.
53. Zainuddin, M. A., Asaari, M. H. H. (2020), Leadership Styles and Organizational Commitment Among Managers in Bahrain. *International Journal of Economics, Business and Management Research*, 4 (10),103-117.

The relationship between scouting activities and the commitment of physical education teachers with the leadership style of managers

Aldajili, Imen Fazel Darvish¹, Zamani Nukaabadi, Alireza²

1. MS.c. student of sport management, Sport sciences department, Isfahan (Khorasgan) branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Assistant professor of Sport Management, Sport sciences department, Isfahan (Khorasgan) branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

Abstract

The purpose of this research was the relationship between scouting activities and the commitment of physical education teachers with the leadership style of managers. The current research was applied in terms of purpose and descriptive in terms of method, and its data collection was carried out as a survey. The statistical population of the present study included sports managers and physical education teachers of Salah al-Din province of Iraq, according to the statistics obtained from the Ministry of Education of this country in 1402, the number of physical education teachers in the province was 230, of which 194 were randomly selected. The tools of data collection in this research were Bass and Elio's multi-factor leadership questionnaire (1985), Alan and Mayer's organizational commitment (1990) and researcher-made scouting activities questionnaire. The validity and reliability of the questionnaire was confirmed through the approval of professors and Cronbach's alpha. The Kolmogorov-Smirnov test showed that the data distribution is normal. The relationship between the leadership style of sports managers and scouting activities of physical education teachers is $r = 0.68$, the relationship between the leadership style of sports managers and organizational commitment of physical education teachers is $r = 0.79$, and the relationship between organizational commitment and scouting activities of physical education teachers is also $r = 0.83$. All of them were significant. According to the research model, the leadership style was effective with a coefficient of 1.32 on scouting activities of physical education teachers and with a coefficient of 0.73 on their organizational commitment. Also, organizational commitment with a coefficient of 0.69 had a significant effect on scouting activities of physical education teachers. It is necessary for managers to pay special attention to improving their own leadership styles and organizational commitment and scouting activities of physical education teachers.

Keywords: Leadership styles, sports managers, scouting activities, organizational commitment, physical education teachers.

اندیشه های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

موانع و چالش های ورزش تربیتی در ایران: یک مطالعه مروری

میلاذ پیران حمل آبادی*^۱، مهرداد محرمزاده^۲، عباس نقی زاده باقی^۳، فرزاد نوبخت^۴

۱- دکتری مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی.

۲- استاد مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی. (mmoharramzadeh@yahoo.com)

۳- دانشیار مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی. (a.naghizadeh@uma.ac.ir)

۴- دانشیار مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی. (nobakht.farzad@uma.ac.ir)

چکیده

هدف این مطالعه، بررسی موانع و چالش های پیش روی ورزش تربیتی در ایران بود. براساس هدف پژوهش، بررسی هدفمند مقالات به صورت مروری در زمینه ورزش تربیتی انجام شد. برای شناسایی مشکلات و محدودیت ها در این زمینه و همچنین برجسته کردن کلیدواژه های مرتبط با ورزش تربیتی، بر ورزش آموزشی، چالش های ورزشی تربیتی و چالش های ورزشی آموزشی در مدارس و دانشگاه ها تمرکز گردید. جستجو از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۳ (از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱) در کشور ایران بود. برای انجام این مطالعه، مقالات مرتبط، با استفاده از واژگان کلیدی در پایگاه های تخصصی گوگل اسکولار، سماتیک اسکولار، مگ ایران، نور مگز و مطالعات جهاد دانشگاهی جستجو شد. معیارهای مقالات منتخب برای ورود به مطالعه، شامل ایرانی بودن، به زبان های فارسی یا لاتین بودن مقالاتی که در ایران انجام شده بود، مقالات و پایان نامه های چاپ شده در مجلات علمی پژوهشی معتبر داخلی و خارجی، مرتبط بودن با ورزش آموزشی و تربیتی، داشتن جنبه بررسی چالش ها، مشکلات، محدودیت ها و نقاط ضعف آن در مقالات بود. براساس معیارهای ورودی مذکور، تعداد ۱۰۹ مقاله در این زمینه شناسایی شد. پس از بررسی مقالاتی که با هدف اصلی این پژوهش مرتبط نبودند، آنها از تحلیل حذف شدند. در نهایت، تعداد ۲۲ مقاله انتخاب گردید که کاملاً مرتبط و مطابق با هدف تحقیق بودند. این مقالات بر روی ورزش های تربیتی در ایران تمرکز داشتند و نگرشی در مورد چالش ها و محدودیت های آن ارائه می کردند. یافته ها نشان داد، چالش های ورزش تربیتی کشور می تواند در هفت بُعد شامل امکانات و تجهیزات ورزشی ناکافی، ضعف سیستم آموزشی، ضعف سیستم مدیریتی، محدودیت و غیرتخصصی بودن منابع انسانی، ضعف منابع مالی، عوامل زمینه ای یا فرهنگی و عوامل فردی دسته بندی شوند. یافته های پژوهش حاکی از آن بود که وضعیت ورزش تربیتی کشور دارای کمبودها و محدودیت هایی است که باید با برنامه ریزی ها و تدوین های جدید برطرف شوند. بنابراین، برای ارتقاء ورزش آموزشی، به برنامه ریزی جامع و مؤثر نیاز است. در این میان، تشویق کودکان به ورزش در مدرسه بسیار مهم است زیرا نگرش مثبتی را نسبت به آن در آینده پرورش می دهد. در حال حاضر، کمبود فعالیت بدنی یکی از عوامل مؤثر در افزایش بیماری ها و ناهنجاری های بدنی است که بر لزوم رسیدگی فوری به این موضوع تأکید دارد.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۹

شماره صفحات: ۷۵-۵۷

واژگان کلیدی:

چالش های ورزش تربیتی، محدودیت ها، نقاط ضعف، ایران

استناد به مقاله:

پیران حمل آبادی، میلاذ؛ محرمزاده، مهرداد؛ نقی زاده باقی، عباس و نوبخت، فرزاد. (۱۴۰۳). موانع و چالش های ورزش تربیتی در ایران: یک مطالعه مروری. *اندیشه های نوین در ورزش تربیتی*، ۷۵-۵۷.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.451870.1007>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204551.html

مقدمه

براساس نظام جامع توسعه ورزش در کشور، ورزش به بُعد آموزشی، عمومی-تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای تفکیک می‌شود. ورزش‌های تربیتی یا ورزش مدارس و دانشگاه‌ها توسط مدارس، مؤسسات آموزشی و دانشگاه‌ها با دو بخش تربیت‌بدنی و فوق برنامه انجام می‌شود (تویچیو^۱، ۲۰۲۲). ورزش تربیتی در چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی نظام جامع تربیت‌بدنی و توسعه ورزش این گونه تعریف می‌شود: «نوعی از ورزشی است که خانواده و مؤسسات تربیتی رسمی به طور آگاهانه در دوره‌های خاصی مهارت‌های ورزشی را فرا می‌گیرند» (سیدنتاپ^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). این نوع ورزش، در برجسته‌سازی نقش و اصول این فرآیند با توجه به سلامت جسمی و روانی ورزش‌های تربیتی در زمینه تربیت‌بدنی مانند سایر دوره‌های آموزشی کشور و در وزارت آموزش و پرورش نقش اساسی ایفا می‌کند.

ورزش تربیتی به عنوان نوعی از ورزش که با آموزش مهارت‌های مختلف ورزشی همراه با رشد سایر ورزش‌ها در بین افراد از نظر کمی و کیفی وجود دارد، نقش مؤثری در رشد مهارت‌های روانی-حرکتی ایفا می‌کند. به‌طورکلی، ورزش تربیتی به معنای برگزاری کلاس‌های آموزشی و پرورشی با توجه به یک یا چند رشته ورزشی یا مهارتی است (سیدنتاپ و همکاران، ۲۰۲۲). با توجه به اهمیت و کارکرد ورزش تربیتی در ابعاد جسمی، روانی، فرهنگی و اجتماعی، گسترش آن در هر جامعه ضروری است (پایس^۳ و آمارال، ۲۰۱۷). برای انجام این کار، دلایل و شواهد علمی مستدلی در خصوص کارکردها در ابعاد و حوزه‌های مختلف مورد نیاز است. با توجه به این موضوع، نیاز به نقش ورزش تربیتی در جامعه کاملاً احساس می‌شود (رایس و همکاران^۴، ۲۰۱۵). ورزش تربیتی اما، نه تنها مسئول تربیت ورزشکاران حرفه‌ای و قهرمانان کشوری است، و نیز تأمین‌کننده سلامت اقشار مختلف جامعه می‌باشد، بلکه زمینه‌ساز ایجاد «فرهنگ مناسب ورزشی»، «اخلاق در ورزش» و «انجام ورزش در سطح قهرمانی» است (جوادی پور^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). نصیری خوزانی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر در توسعه مشارکت ورزشی دانش‌آموزان در ایران» نشان دادند که پویایی جامعه، هم‌افزایی، تأمین مالی، آموزش، فعالیت‌های برنامه‌محور، سرمایه اجتماعی، ارتقاء فرهنگ مشارکت، ایفای نقش مدیران و فعالیت‌های فوق برنامه در زمینه ورزش دانش‌آموزی در توسعه مشارکت ورزشی دانش‌آموزان در ایران مؤثر است. بنابر اهمیت این موضوع، شناسایی و بررسی ورزش تربیتی مهم تلقی می‌شود. از طرف دیگر، یکی از شناخته‌شده‌ترین سازمان‌ها در توسعه ورزشی کشور، ورزش دانش‌آموزی می‌باشد. مدیریت ورزش دانش‌آموزی از آغاز رسمی خود نزدیک به یک قرن است که با مشکلات عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کند و به همین دلیل، ورزش تربیتی ایران هنوز نتوانسته است حمایت شایسته‌ای از ورزش‌های همگانی و قهرمانی داشته باشد (ناصر

1. Toychievich, K. I.
2. Siedentop, D.
3. Paes, V. R., & Amaral, S. C. F.
4. Reis, N.
5. Javadi Pour, M.

و همکاران، ۲۰۱۸). بنابراین، ورزش دانش‌آموزی و تربیت‌بدنی مدارس به دلیل نقش محوری در آموزش و پرورش و نظام ورزش کشور، نیازمند بازسازی با توجه به سیستم مدیریت است. ورزش دانش‌آموزی رویکردی مؤثر برای افزایش فعالیت بدنی دانش‌آموزان از طریق برنامه‌ها، فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در یک محیط حمایتی همراه با زیرساخت‌ها و امکانات امن و راحت است (عابدی و همکاران، ۲۰۱۹). ناصح و همکاران (۱۳۹۶) شماری از عوامل زمینه‌ای مؤثر و تأثیرگذار بر ورزش تربیتی را استخراج کردند و گزارش دادند که مشکلات، رویه‌ها، ساختار، سخت‌افزار و مشکلات سیاسی، مدیریتی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در آموزش عالی همراه با سوءتفاهم‌های ادراکی می‌باشد که در نهایت، بر ورزش تربیتی و تربیت‌بدنی مدارس تأثیرگذارند (ناصر و همکاران، ۲۰۱۸). در مطالعه‌های دیگر نیز وضعیت توسعه تربیت‌بدنی در مدارس کشورهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و نتایج این مطالعه حاکی از آن بود که اگرچه روش‌ها و برنامه‌های مناسبی برای توسعه ورزش مدارس در اکثر کشورها وجود دارد، اما همچنان برنامه‌های منسجم و یکپارچه برای توسعه ورزش وجود ندارد. محققان این پژوهش اذعان داشتند که شواهد زیادی در مورد شکست برنامه‌های توسعه ورزش در مدارس وجود دارد (بورا^۱، ۲۰۱۸). از این رو، جامعه مدیریت ورزش باید بیشترین تلاش خود را بر روی ورزش تربیتی متمرکز نماید. مهم‌تر از آن، ورزش‌های پایه راهی به سوی ورزش نخبه‌ای و حرفه‌ای است. جنبه آموزشی و تربیتی ورزش عمدتاً در سازمان‌های دانشگاهی و نهادی رایج است. بنابراین، باید فرصت‌ها، تجربیات تمرینات حرکتی و مهارتی و امکانات گسترده‌ای را برای تقویت پایه‌های اولیه سطح بعدی و بالاتر ورزش فراهم کرد. ورزش تربیتی در مدارس دارای سه سطح است.

امروزه در مجامع سیاسی، رسانه‌ها و جامعه علمی و همچنین با توجه به مطالعات انجام شده در زمینه ورزش دانش‌آموزی، دیگر تردیدی در توان ورزش مدارس برای حل مشکلات مختلف اجتماعی، روانی و تربیتی افراد وجود ندارد. این نوع ورزش می‌تواند در زمینه‌های پیشرفت تحصیلی، افزایش سلامتی، آموزش و ارتقاء نظم و انضباط و همچنین ایجاد فرصت برای معاشرت و یادگیری مهارت‌های جدید به کودکان کمک کند (دسروچیس^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). در این راستا، ساعتچیان و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان «تبیین عوامل مؤثر بر موفقیت المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای» نشان دادند که شش عامل فرهنگی، مالی، انسانی، مادی و امکانات، مدیریت و منابع فناوری بر موفقیت المپیاد ورزشی در مدارس تأثیر دارند. لذا پیشنهاد می‌شود برای برنامه‌ریزی بهتر المپیاد ورزشی درون‌مدرسه‌ای به منابع شناسایی شده توجه ویژه‌ای شود تا در کنار روحیه خوب دانش‌آموزان، ابعاد مختلف سلامت دانش‌آموزان افزایش یابد و روابط اجتماعی مفید بهبود یابند (ساعتچیان و همکاران، ۲۰۱۹). اما گزارش شده است که ورزش تربیتی در کشور، در ابعاد مختلف با محدودیت‌ها و مشکلاتی مواجه بوده است (موحایا^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). به عنوان مثال، در پژوهشی با عنوان «تحلیل تغییرات مدیریتی و ساختاری در تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی» گزارش

1. Bora, M.
2. Desroches, G.
3. Mohayya, M.

شده است که تعدیل‌های مدیریتی در تربیت‌بدنی مدارس و ورزش دانش‌آموزی از یک سیاست پایدار پیروی نمی‌کنند و بیشتر تابعی از تغییرات ساختاری در آموزش و پرورش هستند. بنابراین، لازم است تقسیم کار بین ادارات و مشارکت دست‌اندرکاران و متولیان ورزش دانش‌آموزی مورد بازنگری قرار گیرد (سامعی، ۲۰۲۰). ذوالقدری و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی خود با عنوان «آسیب‌شناسی اجرای برنامه درسی تربیت‌بدنی و سلامت در سال اول دبیرستان در چارچوب داده شده» به این نتیجه رسیدند که مشکلات اجرای برنامه درسی تربیت‌بدنی و سلامت، طیف وسیعی از مؤلفه‌های برنامه درسی را در بر می‌گیرند که عبارتند از: فضا، زمان، محتوا، اهداف، نقش معلم، مواد و منابع. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و مدیران برنامه درسی تربیت‌بدنی، عناصر را با اهداف همسو کنند، محیط یادگیری را بهبود بخشند و زمان تدریس را برای رفع نقاط ضعف شناسایی شده تنظیم کنند. همچنین، سانگاریدو (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای دیدگاه‌ها و درک معلمان مدارس ابتدایی را نسبت به چالش‌های اصلی تربیت‌بدنی در مدارس قیصر بررسی کرد. وی بیان کرد: شرکت‌کنندگان معتقدند هدف اصلی تربیت‌بدنی در سال‌های اولیه باید ایجاد فرصت برای کودکان برای تقویت رشد روانی و شناختی و همچنین مهارت‌های اجتماعی آن‌ها باشد. تربیت‌بدنی باید موضوع مهمی در برنامه درسی مدرسه باشد. توجه به فعالیت‌های ورزشی از اهمیت اولیه برخوردار بوده و هر نوع رقابتی در سطح و اولویت بعدی قرار می‌گیرد؛ به طوری که ابتدا باید فواید ورزش و فعالیت بدنی به کودکان آموزش داده شود و در صورت تحقق این هدف، می‌توان به مرحله بعدی رفت که ورزش‌های رقابتی و نخبه‌ای به میدان بیایند.

در حوزه ورزش تربیتی در ایران، مطالعات متعددی انجام شده است که به شناسایی موانع و محدودیت‌های موجود در این حوزه پرداخته‌اند؛ اما به دلیل پراکندگی و فقدان نگاه جامع در این پژوهش‌ها، همچنان نیاز به بررسی و تحلیل کامل‌تر این مشکلات احساس می‌شود. بنابراین، شناسایی دقیق موانع و مشکلات موجود در این عرصه و برنامه‌ریزی برای رفع آن‌ها، امری ضروری به شمار می‌رود. مطالعات مختلف انجام شده در حوزه ورزش تربیتی نشان می‌دهند که این عرصه با چالش‌ها و محدودیت‌های متعددی مواجه است. برخی از این موانع را می‌توان در زمینه‌های زیرساختی، مدیریتی و سازمانی، منابع انسانی، مالی و تجهیزاتی، قوانین و مقررات آموزشی، پژوهشی و نگرشی دسته‌بندی کرد. در حوزه مدیریتی و سازمانی نیز، چالش‌هایی نظیر ضعف در برنامه‌ریزی و مدیریت امور ورزشی در مدارس و دانشگاه‌ها، عدم هماهنگی میان نهادهای متولی ورزش تربیتی، نبود نظام جامع ارزیابی و نظارت بر فعالیت‌های ورزشی دانش‌آموزان و دانشجویان و ضعف در تعامل و همکاری میان مدارس و دانشگاه‌ها با سایر نهادهای ورزشی وجود دارد. این موارد در کنار کمبود نیروی انسانی متخصص و آموزش‌دیده در این حوزه، مانعی جدی بر سر راه توسعه ورزش تربیتی محسوب می‌شوند. از دیگر چالش‌های مهم، می‌توان به کمبود منابع مالی و تجهیزاتی اختصاص یافته به ورزش مدارس و نیز پایین بودن سرانه هزینه‌های ورزشی دانش‌آموزان اشاره کرد. این موضوع محدودیت‌های زیادی را در تأمین امکانات و برگزاری برنامه‌های ورزشی متنوع ایجاد کرده است. همچنین نبود سیاست‌های حمایتی کافی از سوی نهادهای مسئول در این زمینه، مزید بر علت شده

و موجب کاهش انگیزه مدارس و دانش‌آموزان برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی می‌شود. از دیگر موانع موجود، می‌توان به مسائل قانونی و مقرراتی اشاره کرد. عدم وجود قوانین و مقررات شفاف و کارآمد در حوزه ورزش تربیتی، عدم بازنگری به موقع این قوانین متناسب با تغییرات و نیازهای روز و همچنین ضعف در اجرای مقررات موجود، از جمله چالش‌های این بخش محسوب می‌شوند. این امر سبب ایجاد ابهام و چالش برای مدیران در اجرای وظایف خود می‌گردد. با توجه به مجموعه این چالش‌ها و موانع، ضرورت انجام مطالعات جامع و دقیق در این زمینه بیش از پیش احساس می‌شود. آن چه که مهم است این است که محدودیت‌ها و کاستی‌ها باید به صورت علمی و دقیق توسط محققان شناسایی و برنامه‌ریزی‌های برای رفع آن‌ها در نظر گرفته شود. مطالعات مختلف، مشکلات و محدودیت‌های ورزش‌های تربیتی را بررسی کرده و موانع را شناسایی کرده‌اند؛ اما با توجه به پراکندگی پژوهش‌ها در حوزه ورزش‌های تربیتی و عدم وجود نگاه جامع به مشکلات و ضعف‌های موجود در این زمینه، پژوهش حاضر در صدد انجام مروری دقیق، ارائه جمع‌بندی جامع و دیدگاهی جامع از مشکلات حوزه ورزش تربیتی در کشور می‌باشد. بنابراین، هدف مطالعه حاضر مروری بر موانع و چالش‌های ورزش تربیتی در ایران بود.

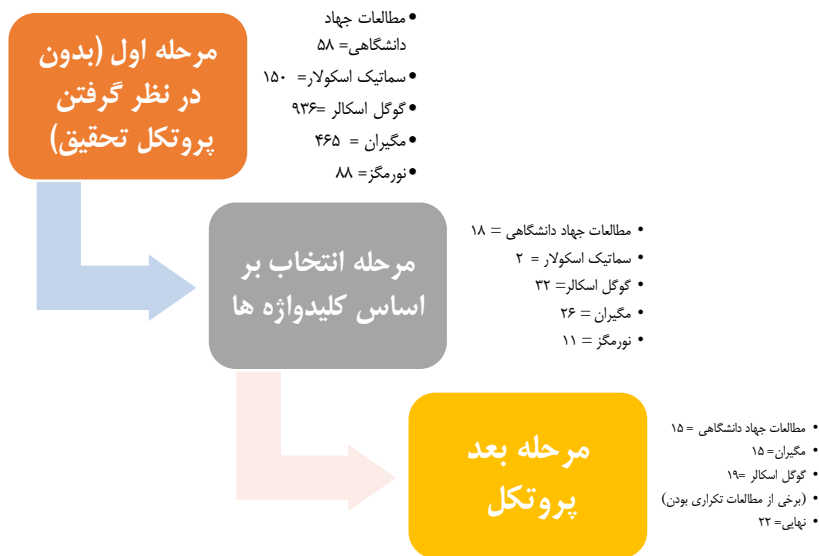
روش‌شناسی

روش بررسی مطالعه حاضر از نوع تحقیق مروری است. جامعه مورد بررسی در این پژوهش، تحقیقات انجام شده در ایران در زمینه چالش‌های ورزش تربیتی و آموزشی از سال ۲۰۱۰ تا سال ۲۰۲۳ می‌باشد. به عبارت دقیق‌تر، این مواد این پژوهش شامل مقالات و پایان‌نامه‌های چاپ شده در پایگاه‌های گوگل اسکولار (Google scholar)، سماتیک اسکولار (Semantic scholar)، مگیران، نور مگر و مطالعات جهاد دانشگاهی (SID) می‌باشد. تعداد مقالات و پایان‌نامه‌های علمی تا قبل از مرحله غربالگری، تعداد ۱۷۰۲ مطالعه بود. از این رو، در این مطالعه نتایج مطالعاتی که از نظر روش‌شناسی شرایط لازم را داشته‌اند، مورد بررسی قرار گرفتند؛ یعنی معیارهای انتخاب مطالعات طبق یک روش انتخابی انتخاب می‌شدند که عبارت بودند از:

۱- تحقیقاتی وارد مطالعه شد که در ایران به زبان فارسی و یا لاتین انجام شده بودند. به بیان دقیق‌تر، این تحقیقات باید مختص کشور ایران می‌بود. بنابراین، مطالعاتی وارد پژوهش می‌شدند که تنها چالش‌های ورزش تربیتی را بررسی کرده بودند. از این روش جست‌وجو، در پایگاه‌ها از کلیدواژه‌های چالش‌های ورزش تربیتی، چالش‌های ورزش آموزشی به زبان فارسی و معادل آن‌ها به زبان انگلیسی استفاده شد. اطلاعات تکمیلی در نمودار شماره ۱ ارائه شده است.

۲- مطالعات بایستی در مجلات علمی-پژوهشی معتبر داخلی و خارجی منتشر می‌شد.

۳- مطالعات باید حامل اطلاعات لازم در زمینه ورزش آموزشی می‌بودند و همچنین برای مشکلات و ضعف‌های این رشته در کشور راه‌حلی‌هایی ارائه می‌نمودند.

نمودار ۱. فرآیند مطالعه و تعداد مقالات وارد شده به تحقیق

همان‌گونه که نمودار شماره ۱ نحوه ورود و تعداد مقالات مورد بررسی در پژوهش حاضر را نشان می‌دهد، باید بیان گردد که در مرحله اول تحقیق که بدون نظر گرفتن پروتکل تحقیق بود، عنوان ۱۶۹۷ مطالعه انتخاب شد. از تعداد ۱۶۹۷ مطالعه در مرحله انتخاب و پروتکل مطالعه، تعداد ۱۰۹ مطالعه وارد سبد تحلیلی مطالعه شدند. از تعداد ۱۰۹ مقاله وارد پروتکل شده، ۲۰ مطالعه به دلیل بیان چالش از عوامل زمینه‌ای و تحلیل‌های دیگر استفاده کردند و ۶۷ مطالعه در پایگاه‌های اطلاعاتی، تکراری بودند و از مطالعه حذف شدند و در نهایت، تعداد ۲۲ مطالعه شرایط ورود به مطالعه حاضر را پیدا کردند و وارد مرحله فرآیند تحقیق شدند.

یافته‌ها

از میان ۱۰۹ مقاله منتخب انجام شده در کشور ایران، تعداد ۲۲ مقاله با معیارهای ورود در زمینه بررسی مشکلات و نقاط ضعف ورزش تربیتی شناسایی شدند. از ۲۲ مقاله وارد پروتکل شده، ۱۶ مطالعه مرتبط با ورزش دانش‌آموزی و ۶ مطالعه مرتبط با ورزش دانشجویی بودند. با توجه به کدگذاری نتایج مطالعات انجام شده، چالش‌های ورزش تربیتی در مدل شماره ۲، به ترتیب اولویت بیان شدند به‌طوری‌که، شاخص‌های اصلی چالش‌های موجود در هفت بعد کمبود امکانات، فضا و تجهیزات ورزشی، ضعف سیستم آموزشی و معلم یا مربی، ضعف در مدیریت، ضعف در منابع و نیروی انسانی، کمبود منابع و اعتبارات مالی، عوامل زمینه‌ای یا فرهنگی و عوامل فردی شناسایی شدند (نمودار ۲).

نمودار ۲. مدل برخاسته از نتایج مطالعه، چالش‌های مرتبط با ورزش تربیتی

همچنین مطالعات وارد شده به پروتکل تحقیق، نتایج و کدگذاری چالش‌ها در جدول شماره ۱ بیان گردید (جدول ۱). آن چیزی که مشخص است از ۷ بعد اصلی چالش‌های پیشروی ورزش تربیتی، ورزش دانشجویی علی‌رغم اشتراک این هفت مولفه با ورزش دانش‌آموزی بیشتر با چالش‌های فرهنگی، اقتصادی و انگیزشی روبه‌رو است.

جدول ۱. مطالعات وارده شده به پروتکل تحقیق، نتایج و کدگذاری چالش‌ها

شماره	نویسندگان	نتایج	مضامین
۱	رحیم (۱۳۸۸) (ورزش دانش-آموزی)	نتایج نشان داد که استراتژی ضعف درون-سازمانی و تهدید بیرونی در ورزش آموزشی، برنامه ورزشی غالب کشور است.	کمبود فضای ورزشی (۱)، اهداف ضعیف (۲)، عملکرد ضعیف معلم (۴)، کمبود امکانات (۱)، ضعف مدیریتی (۲)
۲	محمدی (۱۳۹۰) (ورزش دانش-آموزی)	محدودیت‌ها و موانع شرکت دانش‌آموزان دبیرستانی در فعالیت‌های ورزشی شامل کمبود فضا و امکانات لازم، عدم توجه کافی مسئولان، زمان نامناسب برای انجام فعالیت‌های ورزشی، ترس از افت تحصیلی، عدم حضور مربیان منصوب در اماکن ورزشی، اطلاعات ناکافی در مورد ورزش بوده است.	کمبود امکانات ورزشی (۱)، عدم توجه مسئولان (۲)، کمبود مربیان با تحصیلات تخصصی (۴)
۳	سلطانی‌مقدم (۱۳۹۲) (ورزش دانش-آموزی)	نبود تجهیزات و فضای کافی ورزشی، عدم نظارت مسئولان تربیت‌بدنی و انجمن اولیاء و مربیان در پیشبرد اهداف درس از موانع اجرای تربیت‌بدنی در مدارس استان خراسان جنوبی بود.	نبود تجهیزات ورزشی کافی (۱)، عدم نظارت مسئولان ورزشی (۶)

<p>۴</p>	<p>هاشمی (۱۳۹۳) (ورزش دانش-آموزی)</p>	<p>نتایج نشان داد که موانع فرهنگی، مالی، ساختاری، وابسته به زمان، انگیزشی، جسمی-روانی، مدیریتی و برنامه‌ریزی بر رشد و توسعه ورزش مدارس پایه تأثیر گذاشته است. پیشنهاد می‌شود هر یک از موانع به صورت جداگانه توسط معلمان و کارشناسان مورد بررسی قرار گیرند و اقدامات و راهکارهای مؤثری برای افزایش پیشرفت ورزش‌های پایه ارائه شود.</p>	<p>موانع فرهنگی (۶)، موانع مالی (۵)، موانع زمانی (۳)، موانع انگیزشی (۷)، موانع فیزیکی-روانی (۷)، موانع مدیریتی و برنامه‌ریزی (۲)</p>
<p>۵</p>	<p>پیلهور موخر و همکاران (۱۳۹۴) (ورزش دانش-آموزی)</p>	<p>بودجه ناکافی برای ورزش و انتقال این اعتبارات به سایر هزینه‌های مدارس، چالش داخلی ورزش دانش‌آموزی استان خراسان رضوی بود. بروز ناهنجاری‌های ساختاری در بین دانش‌آموزان به دلیل عدم فعالیت ورزشی، چالش بیرونی ورزش دانش‌آموزی بود.</p>	<p>عدم تخصیص بودجه مشخص (۵)</p>
<p>۶</p>	<p>مستشیری و همکاران (۱۳۹۵) (ورزش دانش-آموزی)</p>	<p>یافته‌ها نشان داد که نبود کلاس‌ها و امکانات ورزشی مناسب، درک ناکافی از تأثیر ورزش بر سلامت و شادابی، مهم‌ترین موانع مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های بدنی در مدارس است.</p>	<p>کمبود امکانات ورزشی (۱)، عدم آگاهی کافی از اثرات مثبت ورزش (۶)</p>
<p>۷</p>	<p>قنبری و همکاران (۱۳۹۵) (ورزش دانش-آموزی)</p>	<p>براساس یافته‌ها، عوامل سازمانی، فردی و زمینه‌ای به ترتیب بیشترین تأثیر را در حوزه تربیت بدنی و ورزش مدارس داشتند. از میان موضوعات فرعی هر سه مقطع، معلم تربیت بدنی (سطح سازمانی) با بیشترین مشکل و محیط (سطح پیشینه) با کمترین مشکل مواجه بودند. مشکلات سطح سازمانی بیشترین تأثیر را بر توسعه تربیت بدنی و ورزش مدارس داشته است. لذا ضروری است در برنامه‌ریزی‌های وزارت آموزش و پرورش، تخصیص منابع و تجهیز مدارس در این زمینه مورد بازنگری قرار گیرد. در سطح فردی، آموزش خانواده‌ها و در سطح عامل زمینه‌ای، ترویج فرهنگ جهت‌گیری ورزشی و ترویج</p>	<p>حمایت ناکافی رسانه‌ها به ویژه رسانه ملی در خصوص تربیت-بدنی و ورزش دانش‌آموزی (۶)، عدم توجه بسیاری از شهرداری‌ها به وضعیت پارک-ها و اماکن ورزشی اطراف مدارس (۶)، دیدگاه منفی برخی از افراد جامعه که ورزش باعث مشکلات جسمانی می-شود (۶)، علاقه ذاتی کم برخی از کودکان به فعالیت بدنی (۷)، عدم تخصیص کافی خانواده برای فعالیت بدنی (۷)</p>

	ورزش همگانی از اقدامات ضروری و مفید تلقی می‌شود.		
۸	جهان‌نیده و لطفی (۱۳۹۵) (ورزش دانش-آموزی)	یکی از مشکلات کنونی آموزش تربیت-بدنی در مدارس کشور، نبود دیدگاه مشترک در بین معلمان این درس و همچنین عدم آگاهی کافی از اهداف است که مشکلات فراوانی را در این زمینه به همراه داشته است.	سواد تدریس کمتر (۴)، عدم درک مشترک از اهداف تربیت‌بدنی (۲)
۹	ذوالقدری و همکاران (۱۳۹۶) (ورزش دانش-آموزی)	مشکلات اجرای برنامه درسی تربیت‌بدنی و سلامت شامل انواع مؤلفه‌های برنامه درسی مانند فضای آموزشی، زمان، محتوا، اهداف، نقش معلم، مواد و منابع است.	کمبود فضای ورزشی (۱)، کمبود زمان (۲)، محتوای درسی ضعیف (۲)، اهداف ضعیف (۲)، عملکرد ضعیف معلم (۴)، کمبود امکانات (۱)
۱۰	ناصح و همکاران (۱۳۹۶) (ورزش دانش-آموزی)	مشکلات، روبه‌ها، ساختارها و مشکلات مدیریت، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در آموزش عالی همراه با سوء تفاهمات ادراکی بر ورزش آموزشی و تربیت‌بدنی مدارس تأثیر می‌گذارد.	ضعف مدیریتی (۲)، ضعف برنامه‌ریزی (۳)، کمبود امکانات ساخت‌افزایی و نرم-افزاری (۱)
۱۱	وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۶) (ورزش دانش-آموزی)	یافته‌ها نشان داد که در محیط داخلی سازمان، ابعاد مدیریتی، انسانی، مالی، امکانات و زیرساخت و ساختار نظام آموزشی از موانع اولویت‌دار مؤثر بر توسعه ورزش دوره ابتدایی است. در غیراین-صورت، ضعف محیط فرهنگی، عدم استفاده از فناوری، فضای ناسالم اجتماعی، نبود قوانین و رکود در فضای اقتصادی از جمله موانع اولویت‌دار تأثیرگذار بر توسعه ورزش دوره ابتدایی به شمار می‌روند.	ضعف مدیریتی (۲)، ضعف نیروی انسانی (۴)، کمبود منابع مالی (۵)، امکانات و زیرساخت‌ها (۱)، ضعف فرهنگی (۶)، عدم استفاده از فناوری (۲)، ضعف اقتصادی (۵)
۱۲	عبدی‌مقدم و همکاران (۱۳۹۶) (ورزش دانش-آموزی)	نتایج نشان داد که بین جایگاه درس تربیت‌بدنی و نسبت به سایر دروس از نظر دانش‌آموز، والدین، مدیران و معلمان تفاوت معناداری وجود دارد. درس تربیت‌بدنی جزو ۵ درس مهم محسوب نمی‌شود.	برداشت والدین از درس تربیت‌بدنی (۶)
۱۳	ملیحی و همکاران (۱۳۹۷)	یافته‌ها نشان داد که در محتوای کتاب-های پیش‌دبستانی، به ویژه فعالیت	کم اهمیت بودن تربیت‌بدنی در کتب درسی (۲)

	ورزش دانش- آموزی)	بدنی، اهمیت فعالیت بدنی و مفهوم حرکات موزون توجهی نشده است.
۱۴	سمیعی و همکاران (۱۳۹۷) ورزش دانش- آموزی)	تغییرات مدیریتی در تربیت بدنی مدارس و ورزش دانش‌آموزی از سیاست پایدار پیروی نکرده و بیشتر تابع تغییرات ساختاری آموزش و پرورش است.
۱۵	ولادی و حمیدی (۱۳۹۷) ورزش دانش- آموزی)	این مطالعه نشان داد که دانش‌آموزان هشت تا دوازده ساله از سطح سواد بدنی قابل قبولی برخوردار نیستند. این امر بیانگر آن است که دانش‌آموزان پایه دوم تا ششم با داشتن سبک زندگی فعال و سالم فاصله زیادی دارند و در صورت جدی نگرفتن این موضوع، ممکن است سلامت این قشر از جامعه در آینده با خطرات مختلف جسمی، روحی و حرکتی مواجه شود.
۱۶	سرلک و همکاران (۱۴۰۱) ورزش دانشجویی)	نتایج نشان داد که کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی، ضعف سیستم آموزشی، ضعف مدیریتی، ضعف منابع انسانی و کمبود منابع مالی، مهم‌ترین چالش‌ها و موانع توسعه ورزش آموزشی کشور هستند.
۱۷	پورکیانی و همکاران (۱۴۰۲) ورزش دانشجویی)	این مطالعه نشان داد، چالش‌های بانوان والیبالیست شامل عدم برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای مربیان و بازیکنان والیبالیست بانوان، مؤلفه چالش‌های نیروی انسانی شاخص استعدادیابی ضعیف در مدارس دخترانه جهت شناسایی نخبگان والیبالیست، مؤلفه چالش محیطی شاخص عدم وجود اماکن و فضاهای ورزشی اختصاصی برای بانوان، مؤلفه چالش‌های اجتماعی شاخص دیدگاه خانواده‌ها به ورزش والیبالیست بانوان صرفاً به‌عنوان یک تفریح، و نیز مؤلفه چالش‌های فرهنگی شاخص استفاده از شعارها و الفاظ نامناسب و رکیک توسط تماشاگران می‌باشد.

۱۸	شریفیان و همکاران (۱۴۰۲) (ورزش دانش-آموزی)	یافته‌ها نشان داد که از بین ۵ عامل تخصص معلمان، انگیزه معلمان، تجهیزات و امکانات ورزشی، منابع مالی و برنامه‌های اجرایی، منابع مالی مهم‌ترین چالش پیش روی برنامه‌ها و راهکارهای عملیاتی شناسایی می‌باشد. با توجه به یافته‌های پژوهش، سند تحول بنیادین در مسیر اجرای برنامه‌ها و راهکارهای عملیاتی، نیازمند پیش‌بینی‌های لازم جهت تعدیل یا مرتفع ساختن این چالش‌ها می‌باشد.	کمبود فضای ورزشی (۱)، ضعف مدیریتی (۲)، کمبود امکانات و زیرساخت‌ها (۱)، ضعف اقتصادی (۵)، کمبود سیستم آموزش (۴)، کمبود امکانات ورزشی (۱)، کمبود معلمان متخصص (۴)
۱۹	سیفی (۱۴۰۲) (ورزش دانشجویی)	نتایج نشان داد که از مهم‌ترین چالش‌ها و موانع دانشجویان برای اجرای فعالیت‌های بدنی در زمان اوقات فراغت، نبود سرویس رفت‌وآمد برای انتقال دانشجویان، یکنواختی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی، احساس خستگی زیاد برای دانشجویان، در نظر نگرفتن علایق دانشجویان و نامناسب بودن برنامه‌ریزی زمانی فضاها و اماکن ورزشی خوابگاه و دانشگاه می‌باشد.	کمبود فضای ورزشی (۱)، ضعف مدیریتی (۲)، کمبود امکانات و زیرساخت‌ها (۱)، کمبود امکانات ورزشی (۱)، کمبود زمان (۲)، اهداف ضعیف (۲)
۲۰	بشارتی مقدم و همکاران (۱۴۰۲) (ورزش دانشجویی)	یافته‌ها نشان داد، چالش‌های مهم در زمان همه‌گیری کرونا شامل چالش روان‌شناختی و اجتماعی، تغییر ماهیت کلاس تربیت بدنی، چالش اقتصادی و در نهایت چالش فرهنگی می‌باشد.	ضعف سیستم آموزش (۴)، کمبود امکانات ورزشی (۱)، ضعف اقتصادی (۵)، فرهنگ (۶)
۲۱	سرلاب و همکاران (۱۴۰۲) (ورزش دانشجویی)	ارتقاء دانش مردم، مهیا کردن بستر فرهنگی، ارتقاء مسائل انگیزشی، به عنوان مقوله‌های زمینه‌ای در رفع چالش‌های مریبان ورزشی در مواجهه با همه‌گیری کووید-۱۹ شناسایی شدند.	ضعف سیستم آموزش (۴)، ضعف فرهنگی (۶)
۲۲	فهیمی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۲) (ورزش دانشجویی)	بر اساس نتایج حاصل از مطالعه، شاخص‌های مؤثر بر اجرای موفق واحد عمومی درس تربیت بدنی، شامل عوامل علی (آموزش فعال)، چالش‌ها (چالش‌های آموزشی، زیرساخت)، بسترها (تفکر مدیریتی)، راهبردها	ضعف سیستم آموزش (۴)، کمبود امکانات و فضای ورزشی (۱)، ضعف مدیریتی (۲)

	(ساختارمندی، بهسازی)، پیامدها (سلامت، رضایت از زندگی) می‌باشد.		
--	---	--	--

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که چالش‌های ورزش تربیتی در هفت بُعد کمبود امکانات، فضا و تجهیزات ورزشی، ضعف سیستم آموزشی و معلم یا مربی، ضعف در مدیریت، ضعف در منابع و نیروی انسانی، کمبود منابع و اعتبارات مالی، عوامل زمینه‌ای یا فرهنگی و عوامل فردی شناسایی شدند (نمودار ۲ و جدول ۱).

بر اساس مدل ارائه شده در مطالعه حاضر، می‌توان اذعان داشت که کمبود فضا، امکانات و تجهیزات ورزشی در بالاترین موقعیت مدل (یعنی اصلی‌ترین چالش) و عوامل فردی در پایین‌ترین موقعیت مدل قرار دارند. همچنین بر اساس نتایج مطالعات ارائه شده در جدول ۱، مهم‌ترین چالش ورزش تربیتی کشور شامل کمبود فضا، امکانات و تجهیزات ورزشی می‌باشد؛ به طوری که از ۲۲ مطالعه وارد پروتکل شده، ۱۳ مطالعه به این موارد اشاره کرده و آن‌ها را مهم تلقی کرده‌اند. گزارش شده است که امکانات و زیرساخت‌های ورزشی مناسب در محیط‌های آموزشی می‌توانند زمینه‌ساز توسعه ورزش آموزشی در کشور باشند. لذا ضرورت دارد سرمایه‌گذاری مناسبی برای توسعه فضاهای ورزشی در محیط‌های آموزشی از جمله مدارس و دانشگاه‌ها صورت پذیرد. برای این‌که کشورها در عرصه ورزش موفق باشند و به مرحله توسعه برسند، به مجموعه‌های ورزشی با تجهیزات مناسب نیاز دارند. بُعد سخت‌افزاری شامل مواردی مانند امکانات و تجهیزات ورزشی است که زمینه فعالیت‌های ورزشی را در محیط‌های آموزشی مانند مدارس فراهم می‌کند. سخت‌افزار به امکانات و تجهیزات ورزشی اطلاق می‌شود که زمینه فعالیت‌های ورزشی را در محیط‌های آموزشی مانند مدارس فراهم می‌کند. با توجه به نتایج، می‌توان اذعان داشت که تربیت‌بدنی یکی از دروسی است که وابستگی زیادی به امکانات و تجهیزات آموزشی دارد. معلم با کمک ابزار و امکانات آموزشی می‌تواند در کمترین زمان، بیشترین مطالب را به صورت واقعی‌تر و ملموس‌تر برای دانش‌آموزان توضیح دهد. در انتخاب مواد و منابع آموزشی باید به ویژگی‌های فردی، سطح دانش و نیازهای فراگیران، علائق دانش‌آموزان، جذابیت و اعتبار مواد آموزشی و منابع توجه شود (ذوالقدری و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین می‌توان گفت، وجود امکانات و تجهیزات سخت‌افزاری مناسب، یکی از اولویت‌های درس تربیت ورزشی و تربیت‌بدنی در محیط‌های آموزشی به شمار می‌رود.

از طرف دیگر، نتایج نشان داد که دومین چالش پیش روی ورزش تربیتی کشور، ضعف آموزشی می‌باشد که در ۲۲ عنوان در ۱۱ مورد تکرار شده بود. ضعف آموزش شامل محتوای ضعیف، کمبود فناوری، فقدان مفاهیم تربیت‌بدنی در کتاب‌ها، عدم درک مشترک از اهداف تربیت‌بدنی، پایین بودن سواد بدنی دانش‌آموزان هشت تا دوازده ساله بود (جدول ۱). گزارش شده است که برجسته کردن اهمیت ورزش و فعالیت بدنی و فواید مربوط به آن یکی از محوری‌ترین عواملی است که در متون درسی و محیط‌های آموزشی باید مورد توجه قرار گیرد. منابع موجود در حوزه ورزش تربیتی باید

به درستی جذب شوند و محور آموزش بر روی علم روز در آن قرار گیرد (وفایی مقدم و همکاران، ۲۰۱۸). ماهیت عملی درس تربیت‌بدنی مستلزم فعالیت گسترده دانش‌آموز نسبت به سایر دروس است. بنابراین، فعالیت‌های یادگیری انتخابی باید با نیازها، علایق، اطلاعات و تجربیات جاری دانش‌آموزان منطبق شود و فرصت تمرین دروس تربیت‌بدنی را برای آن‌ها فراهم نماید. همچنین، در انتخاب فعالیت‌های یادگیری باید به آمادگی شناختی، جسمی و عاطفی آن‌ها توجه کافی شود. بنابراین می‌توان گفت، مؤلفه‌های آموزشی در بخش ورزش آموزشی باید در راستای اهداف تعیین‌شده برای این بخش باشد و در بخش آموزشی از نیروی انسانی متخصص و مجرب در تربیت کودکان و نوجوانان در محیط‌های آموزشی استفاده شود (موحایا و همکاران، ۲۰۲۱)

از طرف دیگر، ضعف مدیریتی، سومین چالش ورزش تربیتی را شامل می‌شد، به طوری که از ۲۲ مقاله وارد پروتکل شده، تعداد ۱۰ مورد را به خود اختصاص می‌داد. ضعف مدیریتی شامل کمبود وقت، عدم برنامه‌ریزی و عدم توجه مسئولان است. مدیریت هر سازمان یا مؤسسه مهم‌ترین بخش فرآیند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی است. اگر این بخش در انجام وظایف خود به درستی عمل نکند، نمی‌تواند به توسعه و موفقیت به طور دقیق دست یابد. در ورزش آموزشی، مدیریت باید در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری دقت لازم را داشته باشد و مطابق با اهداف و چشم‌اندازهای توسعه ورزش آموزشی در کشور عمل نماید. وزارت ورزش و جوانان، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، فدراسیون‌های ورزشی و همه دستگاه‌های مرتبط در این زمینه باید برای توسعه ورزش آموزشی همکاری کنند. ولتی و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای نشان دادند که موفقیت مدیریت ورزش مدرسه به ترتیب به برنامه‌ریزی، ارتباطات، تقسیم کار، اهمیت برای ذینفعان، هماهنگی، نظارت و ارزیابی بستگی دارد. در واقع مدیریت در ورزش آموزشی، مهم‌ترین بخشی است که می‌تواند بر موفقیت یا عدم موفقیت توسعه ورزش آموزشی تأثیر بگذارد. در زمینه ورزش آموزشی باید از افرادی استفاده کرد که هم سابقه ورزشی خوبی دارند و هم از تحصیلات مرتبط با ورزش و مدیریت برخوردار هستند (ولتی و همکاران، ۲۰۱۶)

در نتایج مطالعه حاضر، مشاهده شد که منابع و نیروی انسانی ناکارآمد و متخصص به عنوان چهارمین چالش ورزش تربیتی کشور شناخته می‌شود. این بُعد شامل پایین بودن تعهد شغلی معلمان، کمبود نیروی انسانی، کمبود مربیان متخصص و ضعف علمی معلمان ورزش است. مشکل منابع انسانی نقش بسیار مهمی در آموزش ورزش کشور دارد. مربیان ورزشی بسیار باهوش و تحصیل‌کرده و آگاه باید در محیط‌های آموزشی ورزشی استخدام شوند. در کشورهای در حال توسعه، از مربیانی با تخصص بالا و دانش بیشتر در زمینه ورزش‌های آموزشی و ورزش‌های پایه استفاده می‌شود. از این رو، مهم‌ترین موضوع در نیروی انسانی، استفاده از متخصصان در ورزش تربیتی است. در مطالعه‌ای توسط جین^۱ و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان «آنالیز فاکتورهای اثربخش بر توسعه فعالیت بدنی مدارس چینی» گزارش شد که حقوق و مزایای پایین معلمان و گرایش آنان به مشاغل غیرورزشی برای کسب

1. Welty Peachey, J.
2. Jin, C.

درآمد بیشتر، پایین بودن انگیزه تدریس در معلمان تربیت‌بدنی، اصلاح ساختار و سازمان تربیت‌بدنی از جمله مواردی هستند که به عنوان مؤلفه‌هایی که به عنوان عوامل مؤثر در کیفیت و اجرای بهینه دروس تربیت‌بدنی در مدارس می‌باشند، به شمار می‌روند (مرادی آذرکردار، ۲۰۱۹). بنابراین، توجه به نیازهای اساسی معلمان و مربیان ورزش که برای توسعه ورزش در عرصه‌های آموزشی تلاش می‌کنند، از مهم‌ترین نکاتی هستند که باید مورد توجه و برنامه‌ریزی قرار گیرند. در طی مطالعات مختلف و در طی ادوار مختلف در سازمان‌ها، منابع انسانی با کمبود بودجه و اعتبارات مواجه هستند. در مطالعه حاضر نیز کمبود منابع مالی به عنوان پنجمین چالش پیش روی ورزش تربیتی کشور شناسایی شد (جدول ۱)، به طوری که از ۲۲ مقاله وارد شده به مطالعه، ۷ مورد به کمبود منابع مالی به عنوان چالش ورزش تربیتی اشاره داشتند. موفقیت و توسعه همه بخش‌ها از جمله بخش آموزشی، با در نظر گرفتن بودجه ویژه برای بخش‌های مختلف ورزش کشور محقق می‌شود. بودجه خاصی برای ورزش‌های آموزشی مانند ورزش‌های نخبگانی و حرفه‌ای وجود ندارد، زیرا اهمیت این بخش در کشور ما درک نشده است. بنابراین، مدیران ارشد حوزه ورزش کشور باید هوشیار باشند که اگر به دنبال توسعه بیشتر ورزش، حتی نخبگانی و حرفه‌ای هستند، ابتدا باید در ورزش آموزشی سرمایه‌گذاری کنند (سرلک و همکاران، ۲۰۲۲). می‌توان گفت دلیل اصلی نداشتن شرایط مناسب در کشورمان برای رشته‌های خاص مانند دو و میدانی، شنا و ژیمناستیک در سطح بین‌المللی، عدم توجه جدی و عدم سرمایه‌گذاری در ورزش آموزشی است. ششمین چالش نیز چالش عوامل زمینه‌ای در قالب ضعف فرهنگی، نگاه والدین به درس تربیت‌بدنی، حمایت ناکافی رسانه‌ها بویژه رسانه ملی از تربیت-بدنی و ورزش دانش‌آموزی، عدم توجه به وضعیت پارک‌ها و اماکن ورزشی اطراف مدارس شناسایی شد (سرلک و همکاران، ۲۰۲۲).

چالش زمینه‌ای یا فرهنگی در ۷ مطالعه به عنوان چالش مهم شناسایی شده بود (جدول ۱) که این چالش شامل دیدگاه بسیاری از شهرداری‌ها و نیز دیدگاه منفی برخی از اعضای جامعه مبنی بر اینکه ورزش باعث آسیب جسمی می‌شود، می‌باشد. علاوه بر حمایت مدیران و مسئولان از ورزش‌های تربیتی، باید در بین مردم و خانواده‌ها تمایل عمومی به ترغیب کودکان به توجه جدی به ورزش وجود داشته باشد و مفهوم ورزش در جامعه نهادینه شود. نقش رسانه‌ها در توسعه ورزش تربیتی از اهمیت بالایی برخوردار است. رسانه‌ها باید زمینه‌ساز توسعه ورزش و اجرای برنامه‌های مختلف باشند. در زمینه ورزش آموزشی نیز رسانه‌ها می‌توانند با تولید و سپس پخش برنامه‌های تلویزیونی، به توسعه این ورزش کمک کنند. عوامل فردی نیز آخرین چالش هفت‌گانه مطالعه ما بود که مطالعات مختلف بر اهمیت آن در نتایج خود اذعان داشتند. این بُعد شامل موانع انگیزشی، موانع جسمی-روانی، علاقه درونی پایین برخی از کودکان به فعالیت بدنی و صرف زمان کمتر خانواده‌ها برای فعالیت‌های بدنی است. بدیهی است در صورتی که شرایط برای ورزش و آموزش ورزش در محیط‌های آموزشی مانند مدارس، مناسب به نظر برسد، شاهد توسعه ورزش آموزشی خواهیم بود. باید فضای ورزشی کافی برای همه افراد با شرایط مختلف جسمی و روحی وجود داشته باشد. علاوه بر افرادی که از نظر جسمی سالم هستند و می‌توانند انواع ورزش‌ها را انجام دهند، افرادی که از سلامت جسمانی کاملی

برخوردار نیستند نیز باید محیطی برای ورزش داشته باشند. بنابراین، یکی از مهم‌ترین مسائل در این زمینه، توجه به افراد با شرایط خاص جسمانی است که باید زمینه و امکانات لازم را نیز برای آن‌ها فراهم کرد تا آن‌ها نیز بتوانند از مزایای ورزش بهره‌مند شوند و استعداد‌های خود را توسعه دهند. یکی از پیامدهای زندگی ماشینی و پیشرفت تکنولوژی در قرن حاضر، تحرک ضعیف و کاهش فعالیت بدنی در افراد است. ترویج فعالیت بدنی یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین راهکارها برای کاهش خطر ابتلا به برخی بیماری‌های غیرواگیر و مزمن مانند بیماری‌های قلبی عروقی، دیابت، پوکی استخوان، چاقی و برخی از انواع سرطان‌هاست (ناصر و همکاران، ۲۰۱۸). با توجه به افزایش بیماری‌های مختلف که در اثر کم‌تحرکی رخ می‌دهند، باید از دوران کودکی به ورزش و فعالیت بدنی توجه شود. ترغیب مردم به ورزش و فعالیت بدنی و افزایش آگاهی آنان از فواید ورزش یکی از مهم‌ترین مسائل در توسعه فرهنگ ورزش در جامعه است. چنانچه این فرهنگ را از دوران مدرسه و کودکی در افراد نهادینه کنیم، مطمئناً نتیجه خیلی بهتر خواهد بود. بنابراین، نتایج تحقیقات ذوالقدری و همکاران (۲۰۱۹)، سمیعی و همکاران (۲۰۲۲)، ناصر و همکاران (۲۰۱۸)، رحیم (۲۰۱۱)، وفایی-مقدم و همکاران (۲۰۱۸)، پیلهور موخر و همکاران (۲۰۱۴)، وحدانی (۲۰۲۰)، مستشیری و همکاران (۲۰۱۷)، قنبری و همکاران (۲۰۱۸)، محمدی (۲۰۱۲)، سلطانی‌مقدم (۲۰۱۴)، هاشمی (۲۰۱۵)، ولدی و حمیدی (۲۰۲۰)، ملیحی و همکاران، سعادت‌مند و همکاران، جهان‌دیده و لطفی، شهبازی و همکاران و سرلک و همکاران (۲۰۲۲)، پورکیانی و همکاران (۲۰۱۹)، شریفیان و همکاران (۲۰۲۲)، سیفی (۲۰۲۲)، سرلاب و همکاران (۲۰۲۲) گویای این مورد است که ورزش تربیتی کشور دارای کاستی‌ها، محدودیت‌ها و مشکلاتی است که نیازمند برنامه‌ریزی مناسب و اقدامات فوری است.

نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان داد، چالش‌های ورزش تربیتی کشور شامل امکانات و تجهیزات ورزشی ناکافی، ضعف سیستم آموزشی، ضعف سیستم مدیریتی، محدودیت و غیرتخصصی بودن منابع انسانی، ضعف منابع مالی و عوامل زمینه‌ای و فردی می‌باشد. این یافته‌ها مؤید آن است که وضعیت ورزش تربیتی کشور دارای کمبودها و محدودیت‌هایی است که باید با برنامه‌ریزی جامع نیاز است. یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، عدم عدم بررسی دقیق و سیستماتیک مطالعات منتشر شده در داخل ایران می‌باشد. شناسایی دقیق چالش‌های ورزش تربیتی کشور به صورت فراتحلیل، این امکان را میسر می‌سازد که مدیران و برنامه‌ریزان دقیقاً بر روی چالشی که در مرحله بحرانی قرار دارد، تمرکز کنند. بنابراین، به محققان آینده پیشنهاد می‌شود که مطالعه فراتحلیل را در اولویت کاری خود قرار دهند.

منابع

۱. سیفی. حمید (۲۰۲۲). مطالعه چالش‌های سلامت و ورزش کشور (مطالعه موردی: آموزشگاه‌های سما). پژوهش‌های کاربردی در علوم ورزشی و سلامت، ۱(۱)، ۴۳-۵۴.

2. Abdi Moghadam, S., Ramazani Nejad, R., & Pourseltani, H. (2018). Comparison of the Physical Education Course Educational Position from the Viewpoints of Principals, Teachers, Parents, and High School Students. *Physiology and Management Research in Sport*, 10(1), 143-129.
3. Abedi, A., Razavi, S. M. H., Doosti, M., & Ahmadi, S. A. (2019). Identifying the Aspects and Approaches of Cultural Development of Sport and Its Factors. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 17(42), 9-32.
4. Bora, M. (2018). Perception of higher secondary students towards physical education: A study in some selected government higher secondary schools of Nagaon District of Assam. *The Clarion-International Multidisciplinary Journal*, 7(2), 68-78.
5. Desroches, G., Poulin, F., & Denault, A.-S. (2022). Sports participation patterns throughout high school and their antecedents. *Applied Developmental Science*, 26(1), 31-42.
6. Ghanbari, H., Shetabbushehri, N., Shafiniya, P., & Mehralizadeh, Y. (2018). Pathology of Physical Education and School Sports by Applying Three Dimensional Model. *Research on Educational Sport*, 6(15), 139-160.
7. Hashemi, S. (2015). Identify barriers to the development of basic sports schools of Tehran. *Unpublished master's thesis*. Islamic Azad University of Tehran, Tehran. (Persian).
8. Javadi Pour, M., & Rahbari, S. (2018). Strategies and Programs for Development of Sport for All in Iran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 17(40), 9-26.
9. Jin, C. (2016). Analysis on factors of affecting the status of physical education in Chinese school. SHS Web of Conferences.
10. Khouzani, M. N., Aroufzad, S., & Nadi, M. A. (2020). Identifying the underlying factors affecting the development of participation of student sport in Iran.
11. Mohammadi, V. (2012). Barriers and impellent the male and female high school students in Ardabil in sports. *Unpublished master's thesis*. Payam Noor University, Tehran. (Persian), 1.
12. Mohayya, M., Ehsani, M., Saffari, M., & Norouzi Seyed Hossini, R. (2021). The Challenges of Educational Sport in Iran: A Review Study. *Annals of Applied Sport Science*, 9(4), 0-0.
13. Moradi, J., & Azarkerdar, Z. (2019). Investigating Motivational and Preventive Factors Influencing Schools Physical Education teaching. *Journal of Research in Educational Science*, 13(46), 79-93.
14. Mostashiri, E., Mostashiri, N., Mostashiri, S., & Bahar, S. (2017). Investigating Motivational System for Attracting Students and Developing Their Sports Activities (Case Study: Semnan Students). *Growth Psychol*, 6(4), 217-240.
15. Naseh, M., Khabiri, M., Jalali Farahani, M., & Sajjadi, S. N. (2018). Examining the theoretical foundations of educational-pedagogical exercise and extracting the effective and influenced factors of it. *Research in Sport Education*, 6(14), 93-110.
16. Paes, V. R., & Amaral, S. C. F. (2017). Políticas públicas de esporte educacional em São Paulo: impactos dos Jogos Olímpicos de 2016. *Movimento*, 23(2), 715-728.

17. Pelehvar, E., Alaei, M., & Pymanizad, H. (2014). Identifying the Internal and External Challenges and of Student Exercise in Khorasan Razavi Province. *Educational and Scholastic studies*, 3(2), 95-112 .
18. Rahim, M. (2011). Study Educational Exercise of the comprehensive sports development system of the country based on the SWOT model. *Master's Thesis, Allameh Tabatabai University of Tehran.*(Persian .)
19. Ramezanejad, R., Nazari, S., Besharatimoghdam, M., & Ziya, M. J. (2022). Pathology of the Consequences of the Covid-19 Pandemic on Physical Education in Schools: Representing Challenges and Providing Effective Strategies [Research]. *Research in Sport Management and Motor Behavior*, 12(23), 188-214. <https://doi.org/10.52547/jrsm.12.23.188>
20. Rastogi, P., & Sharma, K. (2017). A Review of physical education status in school education system. *Indian journal of applied research*, 7(7), 79-96 .
21. Reis, N ., Santos, S., Carneiro, F., Matias, W., Athayde, P., & Mascarenhas, F. (2015). The educational sport as the theme of knowledge production in the Brazilian scientific journalism: a systematic review. *Pensar a Prática*, 18 .(۳)
22. Roozbehani, S., Fahiminezhad ,A., Tayebisani, S., & Esmaeili, J. (2022). Identifying the Factors Affecting the Successful Implementation of the General Physical Education Course. *Research on Educational Sport*, 10(27), 237-258 .
23. Saatchian, V., Keshtidar, M., Ranuei, M., & Azizi, B. (2۰۱۹). Explaining the factors affecting the success of the intramural sports Olympiad. *Research on Educational Sport*, 7(16), 39-60 .
24. Samei, S., Tojari, F., & Nikaeen, Z. (2020). Analysing the trend of managerial changes in Iranian student physical education an sport (2018-1978). *Research on Educational Sport*, 8(19), 179-200 .
25. Sarlab, R., Dehghanpouri, H., & Khodadad Kashi, S. (2022). Confronting Covid-19 Pandemic: Solving the Challenges of Sports Coaches. *Sport Management Journal*, 14(4), 96-76 .
26. Sarlak, S & .Kaveh, F. (2022). Explaining the challenges of educational sports in the country with emphasis on orienting students' lifestyles. *Sociology and lifestyle management*, 7(18), 125-139 .
27. Sarmast, M., Pourkiani, M., & Sayarnejad, J. (2023). Identifying the challenges and strategies for the development of women's volleyball in Iran. *Sport Management Studies* .
28. Sha, E., & Malekipour Horjandi, E. (2022). The Challenges Facing the Programs and Operational Guidelines of Fundamental Reform Document of Education in Schools' Physical Education and Sport. *Journal of sport management and motor behavior*, 18(35), 80-61 .
29. Siedentop, D., & Van der Mars, H. (2022). *Introduction to physical education, fitness, and sport*. Human kinetics .
30. Soltani Moghadam, N. (2014). Study of the teaching of physical education course in elementary schools in South Khorasan province. *Unpublished master's thesis*. Birjand University, Birjand.(Persian .)
31. Toychievich, K. I. (2022). Historical Characteristics, General Content and Stages of Development of Physical Education. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 5, 18-21 .

32. Tsangaridou, N. (2017). Early childhood teachers' views about teaching physical education: Challenges and recommendations. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22 (3), 283-300.
33. Vafaie Moghadam, A., Dousti, M., Fakhri, F., & Jafari, M. (2018). Obstacles to sport development in Mazandaran province schools. *Journal of sport management and motor behavior*, 14(28), 167-182 .
34. Vafaie Moghaddam, A., Dosti, M., Fakhri, F & Jafari, M. (2019). Investigating Barriers to School Sport Development in Mazandaran Province. *Journal of sport management and motor behavior*, 14(28), 167-182 .
35. Vahdani, M. (2016). Achieving a healthy and active lifestyle by developing physical literacy. *Journal of Sport and Value*, 2(175), 22-21 .
36. Valadi, S., & Hamidi, M. (2020). Studying the level of physical literacy of students aged 8 to 12 years. *Research on Educational Sport*, 8(20), 205-226 .
37. Welty Peachey, J., Cohen, A., & Musser, A. (2016). 'A phone call changed my life': Exploring the motivations of sport for development and peace scholars. *Journal of sport for development* .
38. Zolghadri, P., Kian, M., Aliasgari, M., & Elahi, A. (2019). Pathology of the Implementation of Physical Education and Health Curriculum in First Level Secondary School, based on Aker Model. *Research on Educational Sport*, 7(17), 229-252 .

The Obstacles and Challenges of Educational Sports in Iran: A Review Article

Milad Piran Hamlabadi¹, Mehrdad Moharamzadeh², Abbas Naghizadeh -
Bagh³, Farzad Nobakht sareban⁴

1. Ph.D. Student of Sport Managements, Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Education Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
2. Professor of Sport management, Department of Sport management, Faculty of Education Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Associate of Sport Management, Department of Sport Managements, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
4. Associate of Sport Management, Department of Sport Managements, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Abstract

The objective of this study is to explore the obstacles and challenges faced by educational sports in Iran. Based on the research objective, a systematic review of articles in the field of educational sports was conducted. We focused on identifying problems and limitations in this field, as well as highlighting keywords related to educational sports, physical sports, school sports, educational sports challenges, limitations, weaknesses, health and physical education in schools or universities. The search was conducted from 2010 to 2023 in the country. To conduct this study, we searched for related articles using keywords in specialized databases such as Google Scholar, Semantic Scholar, Meg Iran, Noor Megs, and SID. The selected articles had to meet certain inclusion criteria: they needed to be in Persian or Iranian, published in prestigious domestic and foreign scientific research journals, and be related to educational sports and the examination of its harms and weaknesses in the country. Based on these inclusion criteria, we identified 109 articles in the field. After reviewing the articles that were not relevant to the main purpose of this study, we excluded them from the analysis. Finally, we selected 22 articles that were completely relevant and consistent with our research objective. These articles focused on educational sports and provided insights into their harms and limitations. The findings revealed that the country's educational sports face weaknesses and problems across seven dimensions: inadequate sports facilities and equipment, weaknesses in the educational system, deficiencies in the management system, limitations and non-specialist nature of human resources, financial constraints, environmental or cultural factors, and individual factors. The research findings indicate that the state of educational sports in the country has deficiencies and restrictions that need to be addressed through new plans and codification. Therefore, in order to promote educational sports, there is a need for comprehensive and effective planning. Encouraging children's interest in sports at school is crucial as it cultivates a positive attitude towards it in the future. Presently, the lack of physical activity is a major contributing factor to the rise of diseases and bodily abnormalities, emphasizing the urgent need to address this issue.

Keywords: Educational sports challenges, Limitations, Weaknesses, Iran

Corresponding author's email: (Miladpiran75@gmail.com)

اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

تحلیل ابعاد مشاوره ورزشی در برنامه درسی تربیت بدنی دانشجویان

محمد حسن عبدالمهی^۱، وحید ساعت‌چیان^۱، سجاد غلامی ترکسلویه^{۱*}

۱- استادیار مدیریت ورزشی گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشکده علوم تربیتی دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. (Abdollahi.1975@yahoo.com)

۲- استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران. (vahid.saatchianimamreza.ac.ir)

۳- استادیار گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، مؤسسه آموزش عالی آیدانا، شیراز، ایران.

چکیده

هدف از این تحقیق، بررسی ابعاد مشاوره ورزشی در برنامه درسی تربیت بدنی عمومی دانشجویان بود. از این رو، تعداد ۲۶۶ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه شیراز که واحد تربیت بدنی ۱ یا ۲ را گذرانده بودند، به صورت تصادفی ساده به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه ۲۶ سؤالی مشاوره ورزشی استفاده شد که روایی صوری و محتوایی آن به تأیید اساتید تربیت بدنی رسید و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد. نتایج نشان داد به ترتیب، مهارت‌های ارتباط مؤثر، روان‌شناسی ورزشی، تندرستی و مهارت‌های فردی به ترتیب از بالاترین اولویت نزد دانشجویان برخوردار بودند. از این رو، اهمیت بالای مشاوره ورزشی در برنامه درسی تربیت بدنی عمومی، به خصوص مهارت ارتباط مؤثر، نشان‌دهنده ضرورت توجه به مشاوره‌های ورزشی در کلاس‌های تربیت بدنی عمومی دانشگاه است.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۳

شماره صفحات: ۹۲-۷۶

واژگان کلیدی:

مشاوره ورزشی، برنامه درسی، کلاس‌های تربیت بدنی، فعالیت بدنی، دانشجویان.

استناد به مقاله:

عبدالمهی، محمد حسن؛ ساعت‌چیان، وحید و غلامی ترکسلویه، سجاد. (۱۴۰۳). تحلیل ابعاد مشاوره تحصیلی ورزشی در برنامه درسی تربیت بدنی دانشجویان. *اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی*، ۹۲-۷۶.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.457205.1015>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204552.html

مقدمه

ورود به دانشگاه برای دانشجویان، ورود به محیطی جدید است که از لحاظ آموزشی، تفاوت‌های آشکاری با محیط‌های آموزشی قبلی داشته و دانشجویان با ورود به آن، با مسائل و معضلاتی جدید روبرو خواهند شد که عملکرد تحصیلی آن‌ها را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد (سام و همکاران، ۱۳۹۱). این مشکلات گاه خود را به شکل‌های مختلف همچون افسردگی، اضطراب، افت تحصیلی، سوء‌مصرف مواد و حتی خودکشی نشان می‌دهند (پیری و همکاران، ۱۳۹۵) که فائق آمدن بر آن‌ها، وجود یک مشاور در کنار دانشجو را ضروری جلوه می‌دهد (سام و همکاران، ۱۳۹۱). در این راستا، یکی از جنبه‌های کاربردی مشاوره ورزشی در دانشگاه‌ها، کلاس‌های ورزشی دانشجویان می‌باشد و ورزش به همراه مشاوره باعث بهبود سبک زندگی آن‌ها می‌شود (حسینی و همکاران، ۱۳۹۳؛ خلیلیان و افلاکی‌فرد، ۱۳۹۵؛ شبیری و همکاران، ۱۳۹۴)، زیرا بین آگاهی از تأثیر جسمی و روانی ورزش و علاقه‌مندی به ورزش رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (لهسایی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۵).

مشاوره، به مجموعه فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که در آن فردی را در غلبه بر مشکلات هوشیار نمایند و به او بیاموزند که خویشتن را بشناسد و روابط خود را با دیگران درک کند (ابراهیمی‌پور و همکاران، ۱۳۹۳). به عبارتی، مشاوره ورزشی دربرگیرنده انواع مهارت‌های ارتباط مؤثر، روان‌شناسی، ورزشی، تندرستی و فردی می‌باشد؛ که به‌عنوان قابلیت‌های ملموس این رویکرد، مورد اشاره قرار می‌گیرند. در این راستا، مهارت‌های ارتباط مؤثر به فرد می‌آموزد که برای درک موقعیت دیگران، چگونه سخنان آنان را فعالانه گوش دهند و همچنین، چگونه دیگران را از احساس و نیازهای خود آگاه سازند؛ به طوری که با به‌دست آوردن خواسته‌های خود، طرف مقابل نیز احساس رضایت نماید (کریمی و فکری، ۱۳۹۲). همچنین، مهارت‌های تندرستی به کلیه اعمالی که می‌توانند ضمن انجام برخی از مداخلات غیردارویی، زمینه توسعه سلامتی را در جوامع مختلف فراهم آورند، اشاره دارند. از این رو، جهت پیشگیری از عواقب حاصل از عدم توجه به مهارت‌های تندرستی، می‌توان اقداماتی را از جمله معاینه تا مشاوره را مدنظر قرار داد؛ زیرا این مهارت‌ها، زمینه توسعه سطوح مرتبط با تندرستی و سلامت را افزایش می‌دهند و باعث کاهش بیماری و پیشگیری از وقوع بیماری می‌شوند (موحدی و همکاران، ۱۳۹۴؛ احمریان و همکاران، ۱۳۹۴؛ شبیری و همکاران، ۱۳۹۴؛ بحرانی، ۱۳۹۶).

مهارت‌های ورزشی نیز، فرد را قادر می‌سازند که با بالا بردن آگاهی و اطلاعات خود از رشته‌های ورزشی و شناخت مشاغل و حرفه‌های مرتبط با آن و موضوعات روز، به دنبال برنامه‌ریزی برای انتخاب آینده ورزشی دانشجویان و ارائه یک مشاوره هدفمند باشند (کونلی^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). مهارت‌های فردی نیز به فرد کمک می‌کنند تا با تشخیص نیازهای جسمانی و ویژگی‌های ظاهری افراد و همچنین ویژگی‌های تحصیلی و خانوادگی، به دنبال ارائه یک مشاوره مؤثر برای دانشجویان باشند. همچنین، مهارت‌های روانشناسی، فرد را قادر می‌سازند تا در رابطه با سایر انسان‌ها، جامعه،

فرهنگ و محیط خود، مثبت و سازگارانه عمل کنند و نحوه صحیح برخورد با مسائل و مشکلات زندگی را بیاموزد و همیشه سالم و بانشاط زندگی کند (کریمی و فکری، ۱۳۹۲).

از سوی دیگر، مشاوره قدمتی به تاریخ خلقت انسان دارد. خدمات مشاوره در راستای پیچیدگی های زندگی مدرن و تخصصی شدن بسیاری از کارهای امروزی از جایگاه مهمی برخوردارند. محققان همواره بر ضرورت نیاز به خدمات مشاوره، به ویژه برای دانشجویان، از جنبه های مختلف روان شناختی، تحصیلی و شغلی تأکید نموده اند و کارایی مؤثر آن را مورد تأیید قرار داده اند. مشاوره فرد را قادر می سازد تا دانش، ارزش ها و نگرش های خود را به توانایی ها تبدیل کند؛ بدین معنا که فرد بداند چه کاری را چگونه انجام دهد. مشاوره، منجر به ایجاد انگیزه و افزایش اعتماد به نفس می شود و بر احساس فرد از خود و دیگران و نیز ادراک دیگران از وی مؤثر بوده، باعث ایجاد رفتارهای مثبت و سازگارانه می گردد و برای فرد، احساس کارآمدی، توانمندی و شادکامی و در نهایت، افزایش سلامت روانی ایجاد می نماید (خلیلیان، افلاکی فرد، ۱۳۹۵).

بنا به اهمیت موضوع مشاوره، لزوم وجود برنامه ارائه مشاوره و راهنمایی تحصیلی برای دانشجویان در دانشگاه از شروع تحصیل تا دستیابی به اهداف عالی خود کاملاً مشهود است (جبرائیلی و همکاران، ۱۳۹۴) و همچنین، موجب بازدهی و کارایی بیشتر نظام آموزشی، مشوقی برای دستیابی به اهداف و منجر به افزایش سخت کوشی (سام و همکاران، ۱۳۹۱)، آموزش شیوه های تصمیم گیری درست و نحوه مواجهه با رویدادهای زندگی می شود. همچنین، تأثیر مهمی در کسب خودپنداری مثبت، افزایش مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد و در نهایت، موجب بازدهی و کارایی بیشتر نظام آموزشی و کاهش افت تحصیلی می شود (دل آرام و صادقی گندمانی، ۱۳۹۲). بنابراین، برنامه ریزی های قبلی، هدف گذاری های دقیق و تلاش مستمر برای آموزش و تقویت آن ضروری است (خلیلیان و افلاکی فرد، ۱۳۹۵).

در رابطه با مؤلفه های حاضر در پژوهش، تحقیقات بسیار کمی انجام شده است. از این رو، در ادامه سعی خواهد شد تا به بیان مرتبط ترین موضوعات مورد بررسی در این زمینه پرداخته شود. بیاسی^۱ و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیقی، به مطالعه اثربخشی مشاوره دانشگاهی در بهبود نتایج تحصیلی پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که مشاوره، نقش قابل توجهی در پیشرفت تحصیلی دارد. علاوه بر این، تأثیر مثبت درمان های مشاوره ای در بهبود افسردگی و اضطراب مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، تاد^۲ (۲۰۱۷) در پژوهش خود با عنوان «عملکرد روانشناسان در ورزش»، بیان نمود که تمرین کنندگان ابزاری هستند که دانش زیادی برای کمک و راهنمایی مشاوران، مربیان و سرپرستان تولید می کنند و این دانش، برای شناسایی ویژگی های مشاوران مؤثر، لازم است. دوی^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق دیگری با عنوان «تأثیر مشاوره بر عملکرد تحصیلی دانشجویان» به این نتیجه رسیدند که خدمات مشاوره ای در دانشگاه ها، در کاهش مشکلات شخصی دانشجویان مؤثر بوده و تأثیر مثبتی بر عملکرد دانشگاهی آنان دارند و همچنین بیان نمودند، تعداد جلسات مشاوره با عملکرد

1. Biasi, V.
2. Tod, D.
3. Devi, M. R.

مثبت دانشگاهی مرتبط است. همچنين جبرائیلی و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه خود تحت عنوان «مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی تبریز نسبت به مشاوره تحصیلی در سال ۱۳۹۰» به این نتیجه دست یافتند که بین نگرش اساتید و دانشجویان تفاوت وجود دارد. اساتید، مشاوره را برای سازگاری و حمایت از دانشجویان لازم می‌دانند. از نظر دانشجویان نیز، مشاوره نیازمند تخصص است. توجه به این تفاوت‌ها به هنگام ارائه خدمات مشاوره‌ای توسط اساتید، لازم و ضروری است. خلیلیان و افلاکی فرد (۱۳۹۵)، در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر خودکارآمدی و افزایش شادکامی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه» نشان دادند که آموزش مهارت‌های زندگی، تأثیر معناداری بر خودکارآمدی و افزایش شادکامی دانش‌آموزان داشته است. با توجه به این یافته، می‌توان نتیجه گرفت که برای افزایش شادکامی و خودکارآمدی دانش‌آموزان، می‌توان از آموزش مهارت‌های زندگی استفاده نمود. همچنین، داورپناه و فلاح (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «تأثیر آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر بهبود مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر»، به این نتیجه دست یافتند که آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر بهبود مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر مؤثر است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر ارتقاء مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر تأثیر فراوانی دارد.

با این حال، فعالیت‌های غیرحرکتی (مانند تماشای تلویزیون) سهم عمده‌ای در اوقات فراغت دانشجویان دارند و در این میان، نقش ورزش بسیار کم‌رنگ است (رحمانی و همکاران، ۱۳۸۵)؛ گواه این گفته، افزایش وزن دانشجویان و کم‌حرکی آنهاست که نشان‌دهنده مهم بودن این دوران، از نظر شرکت در فعالیت‌های بدنی است (حیدرآباد و همکاران، ۱۳۹۶). تربیت بدنی و ورزش با تأکیدی که بر پرورش جسمی، ذهنی، عاطفی و اجتماعی دارد، نقش شایان توجهی در این فرایند ایفا می‌نماید (گودرزی، ۱۳۹۲). در این راستا، برخی محققان در تحقیقات خود دریافت که در مجموع، ده مشکل روان‌شناختی، علت مراجعه دانشجویان به مرکز مشاوره دانشگاه بوده که از میان آن‌ها، ۴ علت اصلی به ترتیب شامل مشکلات تحصیلی، مسائل ازدواج، مسائل خانوادگی و افسردگی می‌باشد. افسردگی بیش از ۷۰ درصد موارد را به خود اختصاص داده است و این اولویت‌ها برای پسران دختران متفاوت هستند. در مسائل خانوادگی، دختران ۳ برابر پسران، در مشکلات تحصیلی، پسران دو و نیم برابر دختران و در افسردگی، پسران دو برابر دختران به مرکز مشاوره مراجعه نموده‌اند (بحرانی، ۱۳۹۶)؛ بنابراین، مشاوره گروهی به دلیل مزایایی که دارد، جایگاه ویژه‌ای در مداخلات به خود اختصاص داده است (خدایاری فرد و همکاران، ۱۳۹۶). همین‌طور، در تحقیق رجبی و کارجوکسمایی (۱۳۹۱) مشخص شد که حتی مشاوره، بر مؤلفه‌های سلامت عمومی اثرگذار است، چراکه آموزش مشاوره گروهی، باعث افزایش مؤلفه‌های سلامت عمومی (کاهش افسردگی، اضطراب، شکایات بدنی و بد کارکردی اجتماعی) شده است. مطالعه ربیعی و همکاران (۱۳۸۶) نشان داد که مهم‌ترین نیازهای مشاوره دانشجویان، به ترتیب مسائل درسی، ازدواج، شغل و مسائل روان‌شناختی است و در این میان، دختران بیش از پسران نیاز به افزایش اعتمادبه‌نفس را احساس می‌کردند (بحرانی،

۱۳۹۶). از جنبه‌ای دیگر، با توجه به اینکه امروزه دانشجویان دانشگاه‌ها، به لحاظ حساسیت دوران رشد و تحول و شرایط بحرانی این برهه از زندگی، فشارها و ناراحتی‌های بیشتری را تجربه می‌کنند، حمایت آن‌ها طی این مسیر ضروری به نظر می‌رسد (سام و همکاران، ۱۳۹۱).

با عنایت به مطالعات فوق، علی‌رغم اهمیت بالای متغیرهای پژوهش، تاکنون تحقیق همسویی با موضوع مورد بررسی صورت نگرفته است. لذا، این پژوهش بر آن است تا با استفاده از مشاوره ورزشی، برنامه درسی دانشجویان و استادان را به استفاده هرچه بیشتر از مشاوره ورزشی ترغیب نموده تا از این راه، نه تنها به ارتقاء علمی روش تدریس کمک کند، بلکه زمینه‌های نوین آموزش را پیش روی آن‌ها قرار دهد. همچنین، در صورتی که تکمیل این خلاء آموزشی از طرف خود یادگیرنده صورت گیرد، اهمیت و ضرورت این پژوهش بیشتر روشن خواهد شد. به هر جهت، مسئله‌ای که اجرای این پژوهش را الزامی کرده است، ناشی از این امر می‌شود که هر نظامی، جهت بقا و حفظ پویایی خود، ناگزیر از بهبود کیفیت در برنامه درسی است. این موضوع زمانی در قالب یک مسئله مهم مورد توجه قرار می‌گیرد که هنوز، بعد از این که سال‌ها از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی گروه مشاوره و راهنمایی در دانشگاه‌ها می‌گذرد، هنوز اطلاعات کافی در خصوص میزان تحقق اهداف آن در برنامه درسی کلاس‌های تربیت‌بدنی موجود نمی‌باشد. پس لازم است با انجام این پژوهش، این مسئله اساسی مرتفع گردد که میزان مشاوره و راهنمایی دانشجویان دختر در خلال برنامه درسی کلاس‌های تربیت‌بدنی در چه وضعیتی قرار دارد.

امید است در پایان، نتایج این پژوهش راهنمای مفیدی در جهت اهداف پژوهش و اساتید تربیت‌بدنی دانشگاه در راستای ارائه خدمات آموزشی به دانشجویان قرار گیرد. همچنین، باعث افزایش آگاهی مسئولان و مدیران شود تا عواملی را که منجر به موفقیت مشاوره ورزشی می‌شوند را بیشتر مورد توجه قرار داده و تقویت نمایند. همچنین، به‌عنوان الگویی برای گروه‌های مختلف مشاوره و راهنمایی، انجمن مشاوره و راهنمایی، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران در این حوزه قرار گیرد. در نهایت، برای اجرای هر چه بهتر طرح‌های آتی که مسئولان به‌واسطه نتایج این تحقیق می‌توانند ارائه دهند، تغییراتی را در برنامه درسی آتی این دروس ایجاد کنند.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از حیث نوع، جزء پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی بوده که اطلاعات آن به‌صورت میدانی جمع‌آوری گردید. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان دختر شرکت‌کننده در کلاس‌های تربیت‌بدنی ۱ و ۲ دانشگاه شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۳ تشکیل دادند. براساس حجم نمونه، با احتساب ۵ الی ۱۰ برابری تعداد سؤالات پرسش‌نامه، تعداد ۷ برابر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند که با احتساب نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها، تعداد ۲۶۶ مورد پس از کسب مجوزهای لازم جمع‌آوری شد.

ابزار گردآوری داده‌ها

به‌منظور گردآوری داده‌ها در این پژوهش، از پرسشنامه محقق‌ساخته مشاوره ورزشی که برگرفته از پیشینه تحقیقات بوده (خدایاری و همکاران، ۱۳۹۶؛ علی‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۵؛ خلیلیان و افلاکی‌فرد، ۱۳۹۵؛ قلاوندی و صفدری، ۱۳۹۳؛ کریمی و فکری، ۱۳۹۲؛ مرادی و یوسفی، ۱۳۹۲؛ کاظمی و جاوید، ۱۳۸۸؛ خوشابی و همکاران، ۱۳۸۷ و ادیب، ۱۳۸۵) و دارای ۲۶ گویه و ۵ مؤلفه شامل مهارت‌های ارتباط مؤثر، روان‌شناسی، ورزشی، تندرستی و فردی می‌باشد و بر اساس طیف ۵ ارزشی لیکرت طراحی شده است، بهره گرفته شد. در مورد روایی محتوایی، پرسشنامه جهت مناسب بودن آن برای ۱۶ نفر از اساتید دانشکده‌های تربیت‌بدنی توزیع گردید، سپس نکات مبهم موجود در پرسشنامه، به کمک اساتید راهنما و مشاور رفع شد. برای برآورد پایایی پرسشنامه پژوهش، پرسشنامه طی یک مطالعه مقدماتی، بین تعدادی از کارشناسان جهت نظرخواهی توزیع شد که پس از جمع‌آوری، ضریب آلفای کرونباخ برای متغیر مشاوره ورزشی ۰/۹۳ محاسبه شد.

روش آماری

برای تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی داده‌ها، میانگین و انحراف استاندارد)، آمار استنباطی (آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی)، آزمون t تک نمونه‌ای جهت تعیین سطوح اهمیت مؤلفه‌های پژوهش و آزمون فریدمن جهت رتبه‌بندی مؤلفه‌ها و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و LISREL ۸/۸ در سطح معنی‌داری $P \geq 0/05$ جهت بررسی داده‌های خام و رسم نمودارها و جداول استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱، اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه‌های پژوهش را نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی برحسب سن به گروه سنی ۲۱ تا ۲۳ سال (۶۵/۶) و کم‌ترین فراوانی به گروه سنی ۲۴ تا ۲۶ سال (۳/۶)، برحسب وضعیت تأهل، گروه مجردها (۶۴/۰) دارای بیشترین فراوانی و گروه متأهلها (۲۶/۰) دارای کم‌ترین فراوانی، برحسب میزان تحصیلات سال چهارمی‌ها (۴۴/۴) از بیشترین فراوانی و سال اولی‌ها (۳/۶) از کم‌ترین فراوانی و برحسب نوع رشته تحصیلی گروه علوم انسانی (۶۶/۰) دارای بیشترین فراوانی و گروه علوم پایه (۱۱/۲) دارای کم‌ترین فراوانی و برحسب ساعات گذران اوقات فراغت ورزشی در هفته، ۱ تا ۲ ساعت (۴۷/۲) از بیشترین فراوانی و ۳ ساعت به بالا (۹/۲) از کم‌ترین فراوانی و در نهایت برحسب نوع رشته ورزشی مورد علاقه، شنا (۲۷/۶) از بیشترین فراوانی و فوتبال (۱/۶) از کم‌ترین فراوانی برخوردار بوده است.

جدول ۱. توصیف آماری ویژگی های جمعیت شناختی

نام متغیرهای جمعیت-شناختی	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی
سن	۱۸ تا ۲۰ سال	۶۵	۲۶/۰
	۲۱ تا ۲۲ سال	۱۶۴	۶۵/۶
	۲۳ تا ۲۴ سال	۹	۳/۶
	۲۶ سال به بالا	۱۲	۴/۸
وضعیت تأهل	مجرد	۱۶۰	۶۴/۰
	متأهل	۹۰	۳۶/۰
میزان تحصیلات	سال اول	۹	۳/۶
	سال دوم	۵۳	۲۱/۲
	سال سوم	۷۷	۳۰/۸
	سال چهارم	۱۱۱	۴۴/۴
نوع رشته تحصیلی	علوم انسانی	۱۶۵	۶۶/۰
	علوم پایه	۲۸	۱۱/۲
	فنی مهندسی	۵۷	۲۲/۸
ساعات گذران اوقات فراغت ورزشی در هفته	کمتر از ۱ ساعت	۷۸	۳۱/۲
	۱ تا ۲ ساعت	۱۱۸	۴۷/۲
	۲ تا ۳ ساعت	۳۱	۱۲/۴
	۳ ساعت به بالا	۲۳	۹/۲
نوع رشته ورزشی مورد علاقه	فوتبال	۴	۱/۶
	آمادگی جسمانی	۴۴	۱۷/۶
	والیبال	۶۸	۲۷/۲
	شنا	۶۹	۲۷/۶
	سایر	۶۵	۲۶/۰

به منظور بررسی روایی سازه ابزار تحقیق، از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی بهره‌گیری شد. در تحلیل اکتشافی، ابتدا شاخص کفایت حجم نمونه (KMO) و سپس آزمون کرویت بارتلت بررسی شد. مقدار KMO برابر ۰/۹۵۴ گزارش شد که میزان تعلق متغیرها به یکدیگر (علیت عاملی) و در نتیجه، مناسب بودن آن‌ها برای تحلیل عاملی را تشخیص داد و نیز مناسب بودن هر متغیر را به تنهایی مشخص کرد. در آزمون کرویت بارتلت، فرض همبستگی بین سؤالات مورد بررسی قرار گرفت که با توجه به مقدار مجذور کای و سطح معناداری ($X^2=۳۸۹۷/۲۰۹, 001/0P<$) نتیجه گرفته شد که بین سؤالات همبستگی وجود دارد.

در این تحلیل، با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و مقادیر ویژه بیشتر از ۱، پنج عامل مهارت‌های روانشناسی، مهارت‌های ارتباط مؤثر، مهارت‌های ورزشی، مهارت‌های فردی و

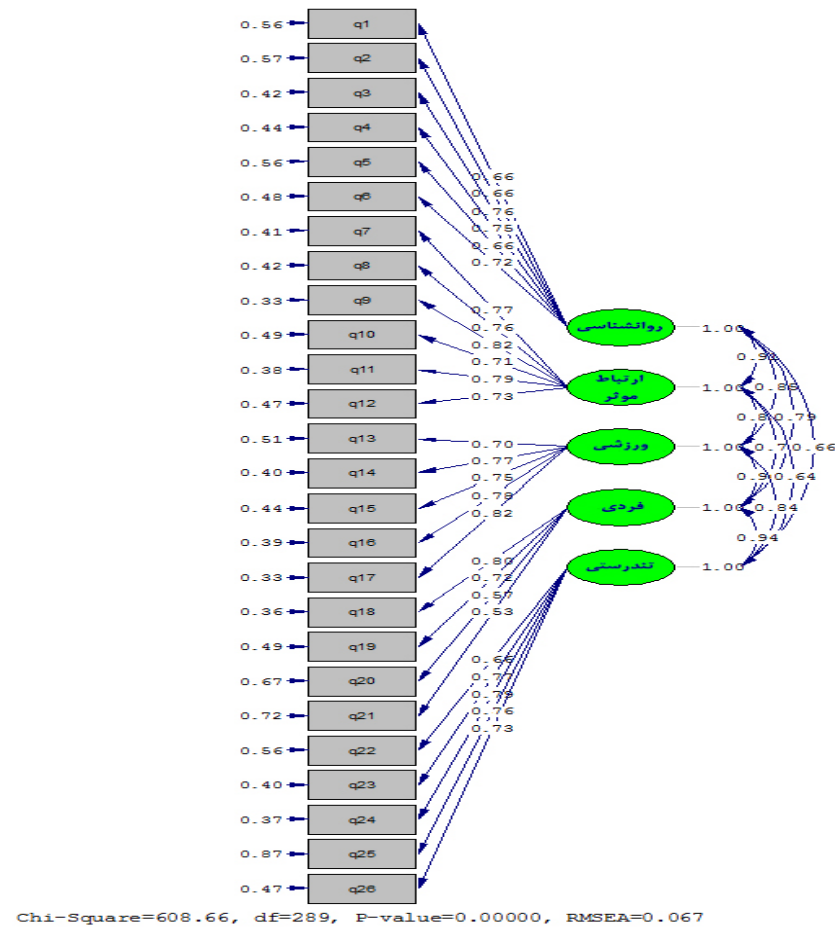
مهارت‌های تندرستی، تعیین و مورد تأیید قرار گرفتند. برای تعیین این‌که پرسشنامه مشاوره ورزشی از چند عامل معنی‌دار اشباع‌شده، دو شاخص عمده مقادیر ویژه و نسبت واریانس تبیین شده به‌وسیله هر عامل، نیز مورد توجه قرار گرفت که عوامل پنج‌گانه در کل، ۶۵/۷۷ درصد از واریانس مشاوره ورزشی را تبیین نمودند و بر چندبعدهی بودن ابزار در مشاوره تأکید داشتند. همچنین، نتایج بار عاملی سؤالات نشان داد که بار عاملی تمامی سؤالات قابل قبول است (جدول شماره ۳).

جدول ۲. نتایج سهم واریانس هر یک از عواملها در مدل ۴ عاملی مشاوره ورزشی
مربعات بارهای استخراج‌شده با چرخش واریماکس

شماره عامل	نام عامل	واریانس کل	درصد واریانس	درصد واریانس تجمعی
۱	عامل ۱	۴/۹۰	۱۸/۸۴	۱۸/۸۴
۲	عامل ۲	۴/۷۷	۱۸/۳۵	۳۷/۲۰
۳	عامل ۳	۳/۳۹	۱۳/۰۵	۵۰/۲۵
۴	عامل ۴	۳/۰۰	۱۱/۵۲	۶۱/۸۰
۵	عامل ۵	۱/۰۳	۳/۹۷	۶۵/۷۷

برای اندازه‌گیری تناسب مدل، علاوه بر نسبت کای دو به درجه آزادی (x^2/df)، از شاخص تناسب تطبیقی (CFI)، شاخص تناسب برازندگی (GFI)، شاخص نرم‌شده برازندگی (NFI) و جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) استفاده شد (شکل ۱). حد مطلوب نسبت (x^2/df) کمتر از ۳، مقدار بیشتر از ۰/۹۰ برای GFI، CFI و NFI و کمتر از ۰/۱ برای RMSEA است. بررسی‌ها نشان داد که مقادیر شاخص‌های RMSEA، GFI، NFI، AGFI نیز به ترتیب ۰/۰۶۷، ۰/۹۳، ۰/۹۶ و ۰/۹۵ بود که مناسب بودن ابعاد مشاوره ورزشی را تأیید کرد.

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی ابزار ارزیابی مشاوره ورزشی در حالت استاندارد

جهت بررسی نقش و اهمیت مؤلفه‌های تحقیق در جامعه مورد بررسی، از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. همان‌طور که جدول ۴ نشان می‌دهد، بین میانگین مشاوره ورزشی و تمامی مؤلفه‌های آن با میانگین هدف تفاوت معناداری وجود دارد و نمره میانگین این مؤلفه‌ها، نشانگر وضعیت نسبی مطلوبی می‌باشد.

جدول ۳. تحلیل تی تک نمونه‌ای برای تعیین نقش نمره مؤلفه‌های مشاوره ورزشی

متغیرها	تعداد نمونه	میانگین	میانگین فرضی	آماره t	سطح معناداری
مهارت‌های روانشناسی	۲۶۶	۳/۷۹		۱۵/۹۹	۰/۰۰۱
مهارت‌های ارتباط مؤثر		۳/۷۹	۳	۱۵/۲۳	۰/۰۰۱
مهارت‌های ورزشی		۳/۷۰		۱۲/۷۷	۰/۰۰۱
مهارت‌های فردی		۳/۷۰		۵/۴۰	۰/۰۰۱
مهارت‌های تندرستی		۳/۵۷		۷/۸۱	۰/۰۰۱

در ادامه، به بررسی وجود اولویت در بین مؤلفه‌های مشاوره ورزشی پرداخته شد که برای این کار، آزمون فریدمن مورد استفاده قرار گرفت. پس از مشاهده سطح معنی داری آزمون فریدمن، مشخص شد که بین مؤلفه‌های مشاوره ورزشی اولویت وجود دارد. همان‌طور که جدول ۵ نشان می‌دهد، مهم‌ترین اولویت مؤلفه‌های مشاوره ورزشی، مربوط به مؤلفه مهارت‌های ارتباط موثر بوده و مؤلفه مهارت‌های فردی در اولویت آخر می‌باشد.

جدول ۴. میانگین رتبه‌ها و اولویت مؤلفه‌های مشاوره ورزشی

عوامل	میانگین رتبه‌ها	اولویت
مهارت‌های روانشناسی	۳/۳۵	دوم
مهارت‌های ارتباط مؤثر	۳/۴۶	اول
مهارت‌های ورزشی	۳/۱۵	سوم
مهارت‌های فردی	۲/۲۲	پنجم
مهارت‌های تندرستی	۲/۸۱	چهارم

بحث و نتیجه‌گیری

سلامتی و بهداشت روانی دانشجویان و عملکرد تحصیلی آنان و عوامل تأثیرگذار بر آن، از جمله موضوعاتی است که همواره مورد توجه روانشناسان و محققان بوده است. از سوی دیگر، کاهش چشمگیر فعالیت بدنی در دانشگاه‌ها و اضافه‌وزن، افزایش شمار بیماری‌ها و پایین آمدن سن بیماری و مرگ و میر، لزوم توجه به فعالیت‌های ورزشی را در دانشگاه ایجاد می‌کند. توجه به این امر در دوران تحصیل در دانشگاه، فرصت بسیار خوبی است که دانشجویان را بیشتر با منافع حاصل از فعالیت‌های بدنی آشنا سازد؛ به طوری که پرداختن به آن، منافع روانی و اجتماعی، ذهنی و هیجانی به دنبال خواهد داشت و این میزان از دبیرستان تا دانشگاه کاهش می‌یابد. در برنامه درسی، کلاس‌های تربیت بدنی نقش مهمی را در کسب آگاهی، نگرش، رفتار و مهارت‌های فردی در ارتباط با سبک زندگی سالم و پیشگیری از بیماری‌های مزمن ایفا می‌کنند. رسیدگی به این مشکلات برای دانشجویان اهمیت و عدم کنترل آن‌ها موجب پایین آمدن سطح علمی و تحصیلی آنان شده و علاوه بر آن، مشکلاتی را برای دانشجو و خانواده و نیز، خسارات فراوانی را نیز برای جامعه و کشور در پی خواهد داشت؛ بنابراین، ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی در دانشگاه‌ها ضرورت پیدا می‌کند. در این راستا، ارائه این خدمات موجب می‌شود که دانشجویان به فعالیت‌های ورزشی به صورت هدفمند و حتی خارج از ساعات دانشگاه بپردازند و به کار و شغل دلخواه خود برسند و همین‌طور، کمتر دچار بحران‌ها و خلأ وجودی شوند. از این رو، تحقیق حاضر به تحلیل ابعاد مشاوره ورزشی با رویکرد غنی‌سازی اوقات فراغت ورزشی پرداخت.

نتایج حاصل از تحلیل متغیرهای جمعیت‌شناختی نشان داد که بیشتر دانشجویان کلاس‌های تربیت‌بدنی عمومی در محدوده سنی ۲۱ الی ۲۳ سال به بالا قرار داشتند که این خود، نشان‌دهنده اهمیت مشاوره در بین این قشر از جامعه بود. همچنین، نتایج نشان داد که بیشترین رشته تحصیلی آزمودنی‌های پژوهش، رشته علوم انسانی بود که در این رشته، مباحث روان‌شناسی زیادی وجود دارند که همین امر سبب می‌شود که این دانشجویان بیشتر از سایر رشته‌های تحصیلی به مباحث روان‌شناسی علاقه‌مند باشند و نیز، بیشتر پاسخ‌دهندگان متأهل بودند که علت این امر را می‌توان رویارویی آنان در زندگی با انواع مشکلات و تلاش برای یافتن راه‌حل برای برطرف کردن آن‌ها و لزوم آشنایی با مباحث روانشناختی و درک ابعاد روانشناختی مشکلات، دانست. از نظر وضعیت تحصیلی، آزمودنی‌های پژوهش که سال چهارم تحصیلی را می‌گذرانند، بیشترین درصد را به خود اختصاص داده بودند و این نشان می‌دهد که سال چهارمی‌ها از ترم‌های پایین‌تر، مسائل روانی را بهتر درک کرده‌اند. بر اساس آنچه ذکر شده، ساعات گذران اوقات فراغت ورزشی آنان در هفته، ۱ تا ۲ ساعت بوده است که دلیل آن، سنگین بودن دروس در ترم‌های بالاتر می‌باشد. در بررسی متغیر نوع رشته ورزشی مورد علاقه آن‌ها، مشخص شد که آزمودنی‌ها به شنا علاقه‌مند بودند، چون شنا رشته‌ای است که در آن آرام‌سازی جسم و روان برای آن‌ها به خاطر مشغله درسی فراوان اتفاق می‌افتد.

از سوی دیگر، نتایج پژوهش نشان داد که از دیدگاه آزمودنی‌ها، از میان مؤلفه‌های مشاوره ورزشی، بیشترین امتیاز متعلق به مؤلفه‌های مهارت‌های روانشناسی و مهارت‌های ارتباط مؤثر با میانگین ۳/۷۹ و کم‌ترین امتیاز مربوط به مؤلفه مهارت‌های تندرستی با میانگین ۳/۵۷ است. بر اساس یافته‌های پژوهش، مؤلفه‌های مشاوره ورزشی از اهمیت بالایی برخوردار هستند. این یافته، با نتایج پژوهش‌های قلاوندی و صفدری (۱۳۹۴)، کریمی و فکری (۱۳۹۲)، بیاسی و همکاران (۲۰۱۶)، دوی و همکاران (۲۰۱۳)، گل محمدی و کیمیایی (۱۳۹۴)، چنارانی و همکاران (۱۳۹۵)، شکورنیا و همکاران (۱۳۹۳)، ادیب (۱۳۸۵)، خوشابی و همکاران (۱۳۸۷)، رجائی و همکاران (۱۳۸۳) و خلیلیان و افلاکی‌فرد (۱۳۹۵) همسویی دارد.

در این راستا، دوی و همکاران (۲۰۱۳) بیان کردند که خدمات مشاوره‌ای در دانشگاه‌ها، در کاهش مشکلات شخصی دانشجویان مؤثر بوده است و تأثیر مثبتی بر عملکرد دانشگاهی دارد و همچنین بیان نمودند تعداد جلسات مشاوره با عملکرد مثبت دانشگاهی مرتبط است. قلاوندی و صفدری (۱۳۹۴) اشاره کردند که ارتباط مؤثر، تصمیم‌گیری، تفکر انتقادی از مؤلفه‌های مهارت‌های زندگی بر خودکارآمدی جمعی اثر مستقیم مثبت و معنادار دارند. نتایج دیگری نشان داد ارتباط مؤثر، تصمیم‌گیری و تفکر انتقادی اثر غیرمستقیم بر رضایت از زندگی در میان معلمان دارند. چنین نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که خودکارآمدی جمعی معلمان با خودآگاهی، روابط بین فردی، ارتباط مؤثر، مدیریت هیجان، تصمیم‌گیری، حل مسئله، تفکر خلاق و تفکر انتقادی رابطه مثبت و معناداری دارد و خودکارآمدی جمعی با رضایت از زندگی نیز رابطه مثبت و معناداری دارد. خلیلیان و افلاکی-فرد (۱۳۹۵) عنوان کردند که هدف از آموزش مهارت‌های زندگی، ایجاد روابط بین فردی مناسب و مؤثر، انجام مسئولیت‌های اجتماعی به بهترین شکل، گرفتن تصمیم‌های صحیح و نیز حل تعارض‌ها

و کشمکش‌ها است و همچنین، مهارت‌های زندگی بر مؤلفه ارتباط مؤثر و سلامت روان تأثیر خوبی دارد. خوشابی و همکاران (۱۳۸۷) بیان می‌کنند که با توجه به اهمیت علم مهارت‌های زندگی در تمامی ابعاد حیات انسان، ضرورت آگاهی از آن برای هر فرد در هر موقعیت و شرایط و به‌کارگیری اصول اساسی آن در جهت ایجاد زندگی سالم، مفید و رو به تکامل آشکار می‌شود و در این میان، اهمیت و لزوم کسب مهارت‌های زندگی برای دانشجویان به‌عنوان پویاترین اعضای جامعه، جهت ایفای نقش‌های آتی در محیط خانوادگی، شغلی و اجتماعی به‌عنوان انسانی سالم و موفق نمایان‌تر می‌گردد. چنانچه این امر میسر شود، سلامت خانواده و جامعه نیز هر چه بیشتر تأمین خواهد شد. با توجه به آن‌که تقریباً ۹۰٪ دانشجویان دختر، آگاهی کمی از مهارت‌های زندگی داشته‌اند و از آنجا که نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد، بین مهارت‌های زندگی با بهداشت روان رابطه مستقیم و با رفتارهای پرخطر رابطه معکوس وجود دارد، لازم است تا برنامه‌ریزی مدون و اجرای جامعی در زمینه آموزش مهارت‌های زندگی دانشجویان صورت گیرد. ادیب (۱۳۸۵) اشاره می‌کند که تقریباً در همه مقوله‌های مربوط به مهارت‌های زندگی، میزان دستیابی نوجوانان کمتر از شاخص متوسط است و نظام تعلیم و تربیت عمومی کشور در دستیابی به اهداف مربوط به آموزش مهارت‌های زندگی موفق نبوده است. کریمی و فکری (۱۳۹۲) بیان می‌کنند که آموزش مهارت‌های زندگی موجب ارتقاء توانایی‌های روانی و اجتماعی می‌شود و این توانایی‌ها، فرد را برای برخورد مؤثر با کشمکش‌ها و موقعیت‌های زندگی یاری می‌بخشند و به او کمک می‌کنند تا با سایر انسان‌ها، جامعه، فرهنگ و محیط خود، مثبت و سازگارانه عمل نموده و فرد بتواند سلامت روانی خود را تأمین نماید. از سوی دیگر، ضعف در مهارت‌هایی همچون مقابله با استرس، همدلی، تفکر خلاق و غیره، لزوم توجه به آموزش آن را ایجاد می‌کند.

اهمیت بالای مؤلفه‌های مشاوره ورزشی، لزوم توجه هرچه بیشتر به این عناصر را در برنامه درسی نشان می‌دهد. مشاوره ورزشی (مهارت‌های ارتباط مؤثر، مهارت‌های روانشناسی، مهارت‌های ورزشی، مهارت‌های تندرستی و مهارت‌های فردی) به‌عنوان ابزارهایی تاکتیکی برای کلاس‌های تربیت بدنی می‌تواند بر شیوه اداره کلاس برای اساتید تربیت بدنی تأثیرگذار باشد.

با عنایت به یافته‌ها، مهارت‌های ارتباط مؤثر نزد دانشجویان از اهمیت بالایی برخوردار است، چراکه مدرس با احترام گذاردن به حقوق دانشجویان و حمایت از آن‌ها و همچنین با استفاده از نیازهای ورزشی دانشجویان، سعی در ارائه مشاوره ورزشی مؤثر به آن‌ها دارد. با توجه به اهمیت بالای این عامل، به نظر می‌رسد توجه به برقراری تعادل بین نیازهای فردی دانشجویان از طریق گوش دادن، ارتباط کلامی و غیرکلامی مؤثر و درک احساسات آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. لذا پیشنهاد می‌شود که مدرسان توجه به این عامل‌ها را مدنظر قرار دهند. همچنین، مدرس با شناسایی راه‌حل‌های گوناگون و انتخاب مؤثرترین راه‌حل، دانشجویان را در مسیر موفقیت قرار می‌دهد؛ لذا می‌توان گفت که مدرس با انتخاب اهداف واقع‌بینانه ورزشی برای دانشجویان علاقه‌مند می‌تواند فعالیت‌های ورزشی دانشجویان را پیگیری نموده و از این طریق، زمینه ادامه فعالیت ورزشی را در ساعات خارج از کلاس فراهم نماید.

مهارت‌های روانشناسی به‌عنوان عاملی مهم در استفاده از مشاوره ورزشی شناخته می‌شوند که بر طبق یافته‌ها، دومین اولویت مؤلفه‌های مشاوره ورزشی به شمار می‌روند. با عنایت به نتایج پژوهش، به نظر می‌رسد که مدرس با تشخیص نیازهای روان‌شناختی (همدلی و درک) دانشجویان به دنبال اطلاع از وضعیت ورزشی آن‌ها است. همچنین آگاهی از نقاط قوت و ضعف دانشجویان می‌تواند زمینه کمک به مشاوره تحصیلی را فراهم کند. مدرس می‌تواند با توجه به سطوح اعتمادبه‌نفس دانشجویان، از همکاری و مشارکت ورزشی آن‌ها استفاده کند. همچنین، می‌توان پیشنهاد کرد که مدرس با تمجید و تحسین کردن عملکرد ورزشی دانشجویان، سعی در بهبود اجرای مهارت‌های ورزشی آنان داشته و زمینه شرکت در مسابقات دانشگاهی را برایشان فراهم آورد.

یافته‌های تحقیق نشان داد که مهارت‌های ورزشی که محوری اساسی در مشاوره می‌باشند، سومین اولویت را در بین مؤلفه‌های مشاوره ورزشی به خود اختصاص داده‌اند. براساس نتایج تحقیق، به نظر می‌رسد که مدرس با آگاهی و اطلاعات خود از رشته‌های ورزشی و شناخت مشاغل و حرفه‌های گوناگون ورزشی و همچنین با اطلاع از توانمندی‌های ورزشی و فردی دانشجویان، به دنبال برنامه‌ریزی برای انتخاب آینده ورزشی دانشجویان بوده تا زمینه انتخاب شغل را برای آن‌ها فراهم آورد. می‌توان عنوان کرد که مدرس علاوه بر توجه به کل و جزئیات رشته ورزشی و همچنین با تسلط و توانایی استدلال بالا به موضوعات روز ورزشی، سعی در آگاهی‌بخشی و ارائه اطلاعات شفاهی می‌کند. پس پیشنهاد می‌شود که مدرس از این فنون برای ارائه مشاوره بهتر استفاده کند.

مهارت‌های تندرستی از اولویت چهارم در میان مؤلفه‌های مشاوره ورزشی برخوردار است. با عنایت به نتایج پژوهش، به نظر می‌رسد که مدرس با توجه به اهمیت موضوع تغذیه و عادات خوب غذایی دانشجویان و همچنین اهمیت موضوع کنترل وزن دانشجویان و وضعیت سلامتی و بهداشتی آنان، می‌تواند راهنمایی‌های لازم را ارائه دهد. لذا پیشنهاد می‌شود که مدرس به این موضوعات در همکاری‌ها بپردازد. به نظر می‌رسد که مدرس با توجه به موضوع زندگی سالم دانشجویان از طریق انجام فعالیت‌های بدنی، راهنمایی‌های لازم را ارائه دهد تا این موضوع برای آن‌ها نهادینه شود و به انجام فعالیت بدنی برای زندگی سالم در تمام طول عمر توجه کنند. لذا پیشنهاد می‌شود که مدرس در کلاس‌های تربیت بدنی به موضوع نقش ورزش در درمان بیماری‌ها بپردازد تا دانشجویان ورزش را اولویت اول زندگی خود قرار دهند.

مهارت‌های فردی از آخرین اولویت در میان مؤلفه‌های مشاوره ورزشی برخوردار است. با توجه به یافته‌های تحقیق، با تشخیص نیازهای جسمانی و همچنین برخی از ویژگی‌های فردی نظیر سن، قد و وزن افراد، مدرس می‌تواند راهنمایی لازم را انجام می‌دهد. در نهایت می‌توان چنین عنوان کرد که مدرس می‌تواند بر اساس برخی ویژگی‌های تحصیلی نظیر وضعیت (معدل) تحصیلی، رشته و ترم دانشجویان به مشاوره آنان بپردازد. لذا پیشنهاد می‌شود که مدرس به ویژگی‌های تحصیلی در امر راهنمایی دانشجویان توجه کند و همین‌طور بهتر است مدرس بر اساس برخی ویژگی‌های خانوادگی دانشجویان نظیر درآمد، سواد خانواده و جنبه‌های فرهنگی به راهنمایی‌های لازم بپردازد تا این امر به بهترین شکل صورت گیرد.

منابع

- ابراهیمی پور، حسین؛ اراضی، رحیم؛ شادنام، زهرا؛ نصراللهی، سمیه؛ ابراهیمی پور، صدیقه و لعل منفرد، الهه. (۱۳۹۴). دیدگاه دانشجویان نسبت به وظایف و عملکرد استاد راهنما. گروه بهداشت و مدیریت دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۷ (۲)، ۶۹-۷۷.
- احمیران، فاطمه؛ خدابخشی کولایی، آناهیتا و فلسفی نژاد، محمدرضا. (۱۳۹۴). اثربخشی معنادرمانی بر امید به زندگی و کیفیت خواب در سالمندان مقیم مراکزهای شبانه‌روزی. مجله پژوهش در دین و سلامت، ۱ (۳)، ۱۱-۱۸.
- ادیب، یوسف. (۱۳۸۵). بررسی میزان دستیابی نوجوانان ایرانی به مهارت‌های زندگی. فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، ۱ (۴)، ۱-۲۵.
- بحرانی، محمود. (۱۳۹۶). نیازسنجی مشاوره در دانش‌آموزان دبیرستان: بررسی پایایی و روایی نسخه فارسی پرسشنامه سنجش نیازهای مشاوره‌ای دانش‌آموزان. دو فصلنامه مشاوره کاربردی، ۶ (۲)، ۲۳-۴۰.
- پیری، موسی؛ همایونی بخشایش، نسرين و عنایتی، بهار. (۱۳۹۵). مدل‌یابی معادلات ساختاری ارتباط راهبردهای کنترل فکر و معنا در زندگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، ۹ (۳۵)، ۱۶۶-۱۵۵.
- جبرائیلی، مهناز؛ ولی‌زاده، سوسن و ره‌کار فرشی، ماهنی. (۱۳۹۴). مقایسه نگرش اساتید و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی تبریز نسبت به مشاوره تحصیلی در سال ۱۳۹۰. نشریه آموزش پرستاری، ۴ (۴)، ۸۰-۷۲.
- چنارانی، حسین؛ خمیری، مریم؛ شیرکوند، ناصر و عاشوری، جمال. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش گروهی مهارت‌های زندگی بر سلامت عمومی و کیفیت زندگی پرستاران. سلامت جامعه، ۱۰ (۳)، ۲۷-۱۹.
- حسینی، گل‌اله؛ حمیدی، مهرزاد و تجاری، فرشاد. (۱۳۹۳). تدوین برنامه عملیاتی ورزش دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۲ (۴ پی‌پی‌۸)، ۳۷-۵۳.
- حیدرآباد، میلاد؛ شیخ، محمود؛ حسنی، فهیمه و اسماعیلی، عارفه. (۱۳۹۶). رابطه بین بی‌رمقی (تحلیل رفتگی) و نوع اشتیاق فعالیت ورزشی دانشجویان بر اساس نظریه دوگانه اشتیاق. فصلنامه علوم روانشناختی، ۱۶ (۶۳)، ۲۸-۲۱.
- خدایاری‌فرد، محمد؛ سبزویش، نسرين؛ غباری بناب، باقر و غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۳۹۶). اثربخشی مشاوره گروهی با رویکردهای شناختی-رفتاری و طرحواره درمانی و سبک‌های دلبستگی. مطالعات روانشناختی، ۱۳ (۱)، ۸۲-۶۳.
- خلیلیان، زینب و افلاکی‌فرد، حسین. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر خودکارآمدی و افزایش شادکامی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه. پژوهش‌های مشاوره، ۱۵ (۵۹)، ۹۶-۷۶.

- خوشابی، کنایون؛ نیک‌خواه، حمیدرضا و مرادی، شهرام. (۱۳۸۷). بررسی میزان آگاهی دانشجویان دختر دانشگاه‌های شهر تهران از مهارت‌های زندگی. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان*، ۱۵ (۳)، ۶۷-۷۲.
- داورپناه، ابوسعید و نصرت فلاح، علی. (۱۳۹۶). تأثیر آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر بهبود مهارت‌های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر. *دو فصلنامه مشاوره کاربردی*، ۶ (۲)، ۲۳-۴۰.
- دل‌آرام، معصومه و صادقی‌گندمانی، حمیدرضا. (۱۳۹۳). مقایسه نظرات دانشجویان درباره عملکرد اساتید مشاوره قبل و پس از اجرای طرح استاد مشاور: دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد. *ماهنامه راهبردهای آموزشی در علوم پزشکی*، ۷ (۴)، ۱۹۹-۲۰۵.
- ریبعی، محمد؛ صالحی نجف‌آبادی، رضوان و سیادت، سیدعلی. (۱۳۸۶). بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد شهرکرد. *پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)*، ۶ (۲۲)، ۸۹-۱۰۶.
- رجائی، منوچهر؛ احمدی، احمد و عابدی، محمدرضا. (۱۳۸۳). تأثیر مشاوره تحصیلی گروهی بر مهارت‌ها و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه اصفهان. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۴ (۱۲)، ۴۱-۵۱.
- رجبی، غلامرضا و کارجوکسمایی، سونا. (۱۳۹۱). کفایت شاخص‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه افسردگی بک- ویرایش دوم (BDI-II). *اندازه‌گیری تربیتی*، ۳ (۱۰)، ۱۳۹-۱۵۷.
- رحمانی، احمد؛ بخشی‌نیا، طیبه و قوامی، سعید. (۱۳۸۵). نقش ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تاکستان. *پژوهش در علوم ورزشی*، ۴ (۱۲)، ۳۳-۵۰.
- زین‌آبادی، حسن رضا؛ کیماش، علیرضا و فرزاد، ولی‌الله. (۱۳۸۴). ارزیابی درونی کیفیت گروه مشاوره و راهنمایی دانشگاه تربیت معلم تهران به منظور پیشنهاد الگویی جهت بهبود کیفیت و حرکت در جهت اعتباربخشی گروه‌های مشاوره و راهنمایی کشور. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۴ (۱۵)، ۶۹-۹۲.
- سام، شیما؛ سیفی، صفورا؛ احسانی، مریم و پورقاسم، محسن. (۱۳۹۱). دیدگاه اساتید مشاور نسبت به مشاوره تحصیلی و وظایف مشاور: دانشکده دندانپزشکی بابل. *فصلنامه راهبردهای آموزش*، ۵ (۲)، ۸۸-۸۳.
- شبییری، فاطمه؛ نیک‌روش، آریتا؛ معصومی، زهرا؛ حیدری‌مقدم، رشید؛ کرمی، منوچهر بادافره، معصومه. (۱۳۹۴). تأثیر مشاوره ورزشی بر مقیاس‌های عملکردی کیفیت زندگی زنان مبتلابه سرطان پستان. *مجله آموزش و سلامت جامعه*، ۲ (۱)، ۹-۱.
- شکورنیا، عبدالحسین؛ بروایه، هاجره و الهام‌پور، حسین. (۱۳۹۳). نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴ (۱۱)، ۹۲۲-۹۲۲.

قلاوندی، حسن و صفدری، خسرو. (۱۳۹۴). الگوی علی روابط بین مهارت‌های زندگی، خودکارآمدی جمعی و رضایت زندگی. فرایند مدیریت و توسعه، ۲۸ (۲)، ۱۵۵-۱۳۱.

کریمی، فریبا و فکری، سعید. (۱۳۹۲). سنجش مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان پایه اول متوسطه. فصلنامه آموزش و ارزشیابی، ۶ (۲۲)، ۸۵-۷۳.

گل‌محمدی، میثم و کیمیایی، علی. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی مشاوره گروهی متمرکز بر راه‌حل بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دارای افت تحصیلی. فصلنامه علمی پژوهش در آموزش، ۱ (۲)، ۶۲-۵۵.

گودرزی، مهدی. (۱۳۹۲). تبیین وضعیت موجود اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور با استفاده از تحلیل SWOT. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷۴-۶۱.

لهسایی‌زاده، عبدالعلی؛ جهانگیری، جهانگیر و تابعیان، حسن. (۱۳۸۵). بررسی عوامل مؤثر بر علاقه دانشجویان به ورزش: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز. علوم اجتماعی و انسانی شیراز، ۲۴ (۲)، ۱۰۵-۹۵.

موحدی، معصومه؛ موحدی، یزدان و فرهادی، علی. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش امیددرمانی بر امید به زندگی و سلامت عمومی بیماران مبتلابه سرطان. نشریه پرستاری و مامایی جامع‌نگر، ۲۵ (۷۶)، ۹۲-۸۴.

Beijen, P, Costa.M. Nunes.J,& Gonzales-Pienda, J.(2014). Academic procrastination: association with personal, school, and family variables. Spanish journal of Psychology, 12(1), 118-127.

Biasi Valeria, Nazarena Patrizi, Mauro Mosca and Conny De Vincenzo (2016).The effectiveness of university counselling for improving academic outcomes and well-being. British journal of guidance & counseling.

Conley, K. A., Danish, S. J., & Pasquariello, C. D. (2010). Sport as a context for teaching life skills. In Routledge Handbook of Applied Sport Psychology (pp. 168-176). Routledge.

David Tod, (2017). Performance Consultants in Sport and Performance Psychology. DOI: 10.1093/acrefore/9780190236557.013.142.

Devi M.R., Devaki, Madhanika,P. Saikumar.(2013).The effect of counseling on the academic performance of college students,Journal of Clinical diagnostic Research, 7(6):1086-1088.

Elliott, malecki ck,demaray, MK 2001. New direction in social skills agreements and intervention for elementary and middle school students.exceptionality;9:19-23

Renuka Devi M.R.P.R. Devaki, Madhanika,P. Saikumar.(2013).The effect of counseling on the academic performance of college students, Journal of Clinical diagnostic Research, 7(6):1086-1088

Valeria Biasi, Nazarena Patrizi, Mauro Mosca and Conny De Vincenzo (2016).The effectiveness of university counselling for improving academic outcomes and well-being. British journal of guidance & counseling.

The analysis of sports educational counseling dimension In the Physical Education Curriculum of Students

Mohammad Hasan Abdollahi¹, Vahid saatchian², Sajad Gholami Torkesaluye^{*3}

1. Assistant Professor in Sport Management, Department of Sports Sciences, Faculty of Education & Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Sports Management, Imam Reza International University, Mashhad, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Sport Sciences, Apadana Institute of Higher Education, Shiraz, Iran (Corresponding Author)

Abstract

The purpose of this research was to investigate the dimensions of sports counseling in the general physical education curriculum of students. Therefore, 266 female students of Shiraz University, who had completed physical education unit 1 or 2, were selected as a sample in a simple random manner. To collect data, a 26-question sports counseling questionnaire was used, whose face and content validity was approved by physical education professors, and its reliability was obtained using Cronbach's alpha of 0.93. The results showed that effective communication skills, sports psychology, and personal well-being respectively had the highest priority among students. Therefore, the high importance of sports education counseling in general physical education curriculum, especially effective communication skills, shows the need to pay attention to sports education counseling in general physical education classes of the university.

Keywords: : Sport counseling, Curriculum, physical education class, physical activity, students

Corresponding author's email: (s.gholami_2020@yahoo.com)

اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳

تدوین الگوی توسعه فوتسال استان تهران براساس روش تحلیل مضمون

امیر علیزاده

۱- دکتری مدیریت ورزشی، مدیرگروه تربیت بدنی، واحد تهران، دانشگاه افسری امام حسین (ع)، دانشکده شهید مطهری، تهران، ایران

چکیده

هدف این پژوهش، تدوین الگوی توسعه فوتسال استان تهران بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر راهبرد کیفی و از نظر اجزاء از نوع تحلیل مضمون است. مشارکت‌کنندگان در تحقیق، صاحب‌نظران و مطلعین حوزه ورزش و بالاخص فوتسال و اساتید دانشگاهی بودند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد و مجموع افراد مشارکت‌کننده ۳۲ نفر بودند. جهت گردآوری داده‌ها، از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. پس از نهایی شدن کدگذاری‌ها، ۲۵ مفهوم در قالب هفت مضمون شامل عوامل اقتضایی (فوتسال به عنوان محبوب‌ترین ورزش، پدیده فراگیر و جهانی، افزایش حضور فعال بانوان، توجه به علائق آذربایجانی‌ها به فوتسال، گرایش جامعه به عنوان یک ورزش تفریحی، وجود نیروی جوان با استعداد ورزشی)، تعاملات (توسعه فرهنگی فوتسال، وفاداری هواداران به باشگاه، جذب تماشاگر از بازی با تیم‌های نامدار)، ژانرهای توسعه (الگوپردازی از کشورهای موفق دنیا در فوتسال، توسعه باشگاه‌های حرفه‌ای، اعطای امتیاز)، مراحل توسعه (ایجاد انجمن‌های محلی فوتسال، تربیت کارشناسان فوتسال، آموزش نیروی انسانی متخصص)، موانع توسعه (کمبود وسایل و تجهیزات مختص فوتسال، عدم وجود برنامه‌ریزی‌ها مدون و مستمر، کمبود مربیان و متخصصان آکادمیک، نداشتن روش‌های علمی در استعدادیابی، ضعف مدیریت در زمینه بازاریابی)، ارزش‌ها (ورزش عاملی برای سلامت و نشاط، فعالیت‌های فرهنگی) و منابع (وجود تجهیزات اولیه فوتسال، منابع ناشی از جذب حامیان مالی، امکانات مالی مناسب) استخراج گردید. براساس یافته‌های پژوهش حاضر، برای توسعه این رشته ورزشی در استان تهران، ضمن توجه به عوامل اقتضایی، ضرورت تدوین برنامه‌های توسعه‌ای در حوزه‌های منابع توسعه، مراحل توسعه، ژانرهای توسعه، تعاملات، موانع توسعه و ارزش‌ها وجود دارد.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۹

شماره صفحات: ۹۳-۱۱۳

واژگان کلیدی:

تأمین مالی، بازاریابی ورزشی، هواداری فوتسال، تأسیسات ورزشی، حرفه‌ای سازی

استناد به مقاله:

علیزاده، امیر. (۱۴۰۳). تدوین الگوی توسعه فوتسال استان تهران براساس روش تحلیل مضمون. *اندیشه‌های نوین در ورزش تربیتی*، ۱۱۳-۹۳، (۲)۱.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

DOI: <https://doi.org/10.22034/ntes.2024.455024.1013>

URL: https://ntes.imamreza.ac.ir/article_204773.html

مقدمه

در دهه های اخیر، ارزش بازار جهانی ورزش رشد قابل ملاحظه ای داشته است؛ به طوری که ارزش این بازار از رقم ۳۲۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱، به رقمی معادل ۴۷۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ رسیده است و از بین کشورهای مختلف، ایالات متحده با ۳۲/۵ درصد، بیشترین سهم را از بازار جهانی ورزش به خود اختصاص داده است (بازار جهانی ورزش، ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۸). در این بین، جذابیت ذاتی و لذت بخش بودن رشته های تویی از جمله فوتبال و فوتسال از یک سو، و نیز فرصت درآمدزایی بالا برای بازیکنان حرفه ای از سوی دیگر، سبب شده است تا نه تنها تقاضا برای ورود به آکادمی ها و باشگاه های حرفه ای روند رو به رشد داشته باشد، بلکه گرایش عموم مردم به این رشته ها در فعالیت های تفریحی، آموزش ها و تماشای مسابقات نیز افزایش چشمگیری در سطح جهان داشته است. در سطوح حرفه ای این رشته های ورزشی، فعالیت هایی نظیر برگزاری رویداد در سالن ها و اماکن ورزشی مدرن برای جذب حداکثری تماشاگر و فروش بلیط، حق پخش رسانه ای، تبلیغات حین رویدادها، تولید و فروش محصولات ورزشی، جذب حامیان مالی قوی، نقل و انتقال بازیکنان و ورود به بازارهای مالی و افزایش ارزش باشگاه ها در اثر موفقیت های رقابتی از جمله مواردی هستند که فوتبال و فوتسال را به یک صنعت با ارزش بدل کرده اند (استراتژی در صنعت فوتبال، ۲۰۱۵). براساس آخرین تخمین ها، بازار جهانی در سال ۲۰۱۹ در حدود ۱/۸۸۳ میلیارد دلار ارزش گذاری شده است و انتظار می رود ارزش این بازار تا سال ۲۰۲۷ با رشد ۱۸/۳ درصدی در نرخ رشد مرکب سالانه^۱ به ۳/۷۱۲ میلیارد دلار افزایش یابد (آناند و همکاران، ۲۰۲۱). در بازار فوتسال نیز شرایط مشابهی حاکم است؛ طوری که بازار جهانی آن در سال ۲۰۲۱ در حدود ۳۲۳/۱۷ میلیون دلار برآورد شده و انتظار می رود که ارزش این بازار تا سال ۲۰۲۷ با رشد ۱۳/۹۹ درصدی در نرخ رشد مرکب سالانه به ۷۰۸/۸۶ میلیون دلار افزایش یابد (بازاریابی جهانی ورزش، ۲۰۲۲). شواهد پژوهشی نشان می دهد که سهم صنعت ورزش از تولید ناخالص داخلی کشورهای مختلف بین ۰/۷۵ تا ۴/۴ درصد متغیر بوده است؛ با این حال، دو مطالعه انجام شده در ایران، بیانگر آن است که سهم صنعت ورزش از تولید ناخالص داخلی ایران بین سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ حدود ۱/۱ درصد بوده است که این میزان به طور معناداری، کمتر از میانگین شاخص جهانی می باشد (کیانمرز و همکاران، ۲۰۰۷). از این گذشته، برآورد صورت گرفته توسط کلاشی و همکاران (۲۰۱۹)، در یک بازه زمانی وسیع تر بین سال های ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۴، نشان داد که حجم اقتصاد ورزش در ایران، سهم اندکی از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص داده و در بازه زمانی مورد مطالعه، روندی کاهشی داشته است که این میزان با برآوردهای انجام شده در سایر کشورهای جهان، فاصله چشمگیری دارد. صرف نظر از پتانسیل اقتصادی، بهره مندی از مزایای اجتماعی، سلامتی و فرهنگی ورزش، به ویژه در رشته های فوتسال، نیازمند توسعه نظام مند، بلندمدت و پایدار ورزش در کشور می باشد و دست اندرکاران ورزش کشور، با تصویب «نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور» در سال ۱۳۸۲، گام مهمی در این راستا

1. Compound Annual Growth Rate (CAGR)

برداشته‌اند، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که این قانون توفیق چشمگیری در عمل به همراه نداشته است (شبان و همکاران، ۲۰۱۶).

در حال حاضر، سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای متعددی در حال اجرای برنامه‌های بلندمدت برای توسعه فوتسال در سطح بین‌المللی و ملی می‌باشند. برای مثال، فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)^۱ در گام دوم برنامه توسعه خود، با تأکید بر سه اصل «چشم انداز وسیع‌تر، افزایش سرمایه‌گذاری و تأثیرگذاری بیشتر» به دنبال توسعه و حمایت همه‌جانبه از فوتسال می‌باشد. هدف از این برنامه، ارتقاء و حمایت از فوتسال در سراسر جهان است، به طوری که همه ملت‌ها بتوانند به پتانسیل‌های نهفته فوتسالی خود دست یابند. کنفدراسیون فوتسال آسیا^۲ (۲۰۱۹) با طراحی برنامه‌های جدید به طور جدی به دنبال توسعه فوتسال و تبدیل کنفدراسیون به یک سازمان پویا و آینده‌نگر است؛ سازمانی که به طور کامل در کمک به اعضای خود متمرکز شده است تا پیشرفت‌های جدیدی در دهه‌های آینده در آسیا رقم بخورد. روند توسعه در سازمان‌های ملی نیز در کشورهای مختلف به طور جدی پیگیری می‌شود؛ به طوری که کشورهایی نظیر ازبکستان و ژاپن موفقیت‌های دور از انتظاری را در جام جهانی رقم زدند. کشور ژاپن، برنامه توسعه بلندمدت فوتسال خود را برای سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۵۰ طراحی و اجرای آن را آغاز کرده است. این کشور، برنامه توسعه فوتسال خود را در راستای تحقق سه هدف متشکل از حضور در جام جهانی، میزبانی جام جهانی فوتسال و سرانجام، برنده شدن در جام جهانی طراحی نموده است تا از این طریق، به عنوان یک قدرت جهانی در فوتسال تثبیت شود (جونور و همکاران، ۲۰۱۷). فدراسیون فوتبال هند^۳، برنامه راهبردی توسعه خود را برای سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲ با اهداف توسعه مبتنی بر رقابت، ایجاد ظرفیت در انجمن‌های دولتی، فرصت‌های بیشتر برای زنان، توسعه زیرساخت‌ها، تدارک رویدادهای بزرگ و استفاده از فناوری برای تسهیل رشد و توسعه تنظیم و اجرا کرده است (فدراسیون فوتبال هند، ۲۰۱۹). فدراسیون فوتبال نیوزیلند^۴، گام دوم برنامه راهبردی فوتسال خود را با افق ۱۰ ساله برای سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۵ پیش می‌برد. در این مرحله، تمرکز این فدراسیون از تحول و آموزش، به سمت هدایت و همسویی فعالیت‌ها، حمایت از باشگاه‌ها به عنوان پیشران اصلی توسعه فوتسال و در نهایت، افزایش فوتسال‌یست‌های سازمان یافته تغییر یافته است (فدراسیون فوتبال نیوزیلند، ۲۰۱۷).

در ایران، ورزش فوتسال، از زمان بازی در محلات و زمین‌های گل کوچک تا به امروز، تحولات بسیاری را شاهد بوده و به یکی از رشته‌های ورزشی با تشکیلات سازمانی وسیع بدل شده است. تیم ملی فوتسال ایران از سال ۱۹۷۴ در رقابت‌های مقدماتی جام جهانی فوتسال شرکت داشته و در شش دوره، موفق به حضور در مرحله گروهی بازی‌های جام جهانی شده است. با این حال، در آسیا، تیم ملی فوتسال ایران از قدرتمندترین تیم‌ها به شمار می‌رود و تا کنون، عنوان بهترین تیم آسیا را به خود اختصاص داده است. فوتسال ایران در مقایسه با فوتسال جهان، به مراتب افتخارات بیشتری را در

1. Federation Internationale de Football Association (FIFA)
2. Asian Football Confederation (AFC)
3. All India Football Federation (AIFF)
4. New Zealand Football Federation (NFF)

عرصه بین‌المللی کسب نموده است. براساس رده‌بندی جهانی در فوریه ۲۰۱۹، ایران در رتبه‌بندی جهانی فوتسال، پس از برزیل و اسپانیا در رده سوم و در رده‌بندی آسیایی در صدر قرار داشت. تیم ملی فوتسال ایران، تاکنون ۱۲ بار در مسابقات قهرمانی فوتسال آسیا به عنوان قهرمانی دست یافته است. با وجود این موفقیت‌های بین‌المللی، به نظر می‌رسد که فدراسیون فوتبال ایران و کمیته فوتسال در ابتدای مسیر توسعه قرار دارد. این فدراسیون، مسئولیت مدیریت و توسعه رشته‌های فوتسال و فوتسال ساحلی مردان و زنان را در چهار رده سنی نوجوانان، جوانان، امید و بزرگسالان برعهده دارد و شاید این گستردگی، در کنار عدم وجود برنامه توسعه بلندمدت و عدم تخصص بودجه‌های مربوطه، از عوامل عمده کندی توسعه در این مجموعه به شمار رود. به طور عمومی، توسعه ورزش مفهومی چند وجهی بوده و جنبه‌های مختلفی نظیر توسعه زیرساخت‌ها، آموزش، استعدادیابی، استعدادپروری، مشارکت همگانی، رقابت‌های قهرمانی و حرفه‌ای را در بر دارد که عملکرد در هر یک از این جنبه‌ها بر سایرین اثرگذار است (پورکیانی و همکاران، ۲۰۱۷). بر این اساس، دستیابی به توسعه پایدار و همه‌جانبه در ورزش‌ها، نیازمند نگاهی کل‌نگرانه، سیستمی و بلندمدت می‌باشد. در جستجوی نویسندگان مقاله حاضر در تارنمای فدراسیون فوتبال با کلیدواژه «راهبردی»، تنها یک سند یافت گردید که این امر، برنامه‌ریزی راهبردی و درازمدت و شفافیت در گزارش‌دهی دست‌اندرکاران این فدراسیون را مورد تردید قرار می‌دهد. در سند یافت شده، فدراسیون فوتبال ایران، دستورالعمل اجرایی سند راهبردی توسعه کمی و کیفی مربیگری و مدیریت را به شرح زیر برای فوتبال، فوتسال و فوتبال ساحلی در اردیبهشت سال ۱۴۰۰ به استان‌ها و شهرستان‌ها ابلاغ نموده است: (۱) تعیین مسئولین متعهد و متخصص برای واحد آموزش؛ (۲) تجهیز واحد آموزش به امکانات آموزشی؛ (۳) ایجاد مکانی دائمی و در اختیار (تحت عنوان آکادمی) طبق استانداردهای ابلاغی فدراسیون؛ (۴) تأکید بر ضرورت تعامل و همکاری و ارزیابی عملکرد شهرستان‌ها براساس راهبردهای تعیین شده؛ (۵) ابلاغ دستورالعمل نظام هماهنگ آموزش و ارتقاء مربیان و مدیران؛ (۶) تدوین برنامه راهبردی برای استان و شهرستان‌ها طبق ضوابط و ملاحظات ابلاغی فدراسیون؛ (۸) تدوین تقویم سالیانه براساس برنامه راهبردی؛ (۹) تهیه محتوای آموزشی و کمک آموزشی؛ (۱۰) ثبت و بایگانی کلیه اطلاعات و اسناد مربیان، مدرسین، مدیران و سایر اشخاص مرتبط با واحد آموزش در سامانه فدراسیون؛ (۱۱) ثبت و بایگانی کلیه اطلاعات و اسناد فعالیت‌های مربوط به مربیگری و مدیریت در سامانه فدراسیون؛ (۱۲) نظارت، ارزیابی و آموزش مستمر و هدفمند مدرسین و مسئولین آموزش؛ و (۱۳) نظارت، ارزیابی و آموزش مستمر و هدفمند مربیان و مدیران. تاکنون پژوهش‌های گوناگونی روی جنبه‌های مختلف مدیریت فوتسال در ایران صورت گرفته است. نادری‌نسب و همکاران (۲۰۱۱) به تعیین رویکردهای محوری توسعه فوتسال جمهوری اسلامی ایران و مقایسه آن با رویکردهای چند کشور منتخب و ارائه رویکردهای مناسب برخاسته از ارزش‌های حاکم بر جامعه پرداختند. براساس یافته‌های این پژوهش، مناسب‌ترین رویکردهای حاکم بر توسعه فوتسال کشور، رویکرد تربیتی- اخلاقی و جامعه‌گرا است که این رویکرد، در توسعه و جهت‌دهی برنامه‌های توسعه‌ای فوتسال کشورهایی چون سوئد، ژاپن، آمریکا، نیوزیلند، کانادا، انگلیس، استرالیا و ایرلند

نقش اساسی دارد. ایزدی و همکاران (۲۰۱۷)، برنامه راهبردی بازاریابی باشگاه‌های لیگ برتر فوتسال ایران را تدوین نمودند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که با توجه به قوت‌ها، (۱۴ مورد از جمله وجود فضای رقابتی لیگ برتر فوتسال و غیرقابل پیش‌بینی بودن آن، پوشش خبری گسترده رسانه‌ای لیگ برتر فوتسال)، ضعف‌ها (۲۲ مورد از جمله حق مالکیت معنوی در ارتباط با کالا و خدمات فوتسالی، فقدان دیدگاه علمی برای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و خط مشی اقتصادی و درآمدزایی از بستر فعالیت‌های فدراسیون، کمبود آموزش و تربیت نیروی انسانی فعال در حوزه بازاریابی لیگ برتر)، فرصت‌ها (۱۳ مورد از جمله جذابیت رشته فوتسال برای عموم مردم، امکان درآمدزایی از تبلیغات، اسپانسرشیپ، فروش کالا و خدمات در لیگ برتر کشور، جوان بودن جمعیت کشور)، تهدیدها (۱۰ مورد از جمله نبود نظام جامع باشگاه‌داری در کشور، عدم برنامه‌ریزی منسجم در جهت جذب منابع مالی و اقتصادی غیردولتی). جایگاه بازاریابی باشگاه‌های لیگ برتر فوتسال ایران در موقعیتی تهاجمی قرار دارد و براین اساس، مهم‌ترین هدف بازاریابی لیگ برتر فوتسال می‌بایست بر روی تدوین قوانین حمایتی، تسهیلی و تشویقی برای مشارکت‌کنندگان این حوزه متمرکز گردد. طبیعی-ثانی و همکاران (۲۰۲۰) به شناسایی و تحلیل عوامل اثرگذار بر توسعه فوتسال حرفه‌ای در ایران پرداختند. براساس اولویت‌بندی این پژوهش، به ترتیب عوامل اقتصادی، مدیریتی، هواداری، رسانه-ای و حقوقی، عوامل اثرگذار بر توسعه فوتسال حرفه‌ای در ایران می‌باشند. در پژوهش دیگری، حمیدی و همکاران (۲۰۲۱) با استفاده از مدل‌سازی ساختاری تفسیری، به تدوین نقشه راهبردی آکادمی ملی فوتسال ایران پرداختند. در این نقشه، ۱۰ راهبرد پیشنهادی در چهار سطح/منظر مالی (۲ راهبرد: تعالی وجه و استقرار حقوقی، تشکیلاتی و اداری آکادمی و نقش‌آفرینی آن در رهبری و راهبری فوتسال پایه کشور؛ ظرفیت‌سازی مالی، توسعه بازاریابی، بهره‌مندی از ظرفیت بخش خصوصی و خدمات داوطلبانه خیرین)، ذینفعان (۱ راهبرد: جلب رضایت و حمایت فدراسیون فوتسال به عنوان ذینفع اصلی)، فرایند داخلی (۴ راهبرد: نظام‌مند نمودن مدیریت استعداد و ترسیم مسیر ترقی استعدادها برتر فوتسال پایه؛ ترویج و تحکیم ارتباطات رسانه‌ای و بهره‌مندی از فناوری-های نوین ارتباطی؛ توسعه مشارکت و همکاری‌های متقابل با آموزش و پرورش، بسیج، باشگاه‌ها و سایر سازمان‌های مرتبط؛ و ترویج مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای اخلاقی و آموزه‌های بازی جوانمردانه در نوآموزان فوتسال پایه) و رشد و یادگیری (۳ راهبرد: طراحی و استقرار نظام آموزش مدارس فوتسال کشور؛ استقرار نظام توانمندسازی و تعیین صلاحیت حرفه‌ای مدیران، مربیان و استعدادیابان فوتسال پایه کشور؛ و استقرار نظام نظارت، ارزیابی و رتبه‌بندی مدارس فوتسال پایه) پیشنهاد گردید. در خصوص نقش فوتسال در توسعه نیز، پژوهش جامعی توسط آقاخانی و همکاران (۲۰۲۱) صورت گرفته است. در این پژوهش، الگوی نقش فوتسال ایران در دیپلماسی و کسب جایگاه بین‌المللی تدوین گردید. براساس این الگو، دیپلماسی فوتسال در هشت حیطه متشکل از توسعه سیاسی، توسعه فرهنگی، توسعه رسانه، توسعه صلح و دوستی، توسعه اقتصادی، توسعه گردشگری، توسعه وحدت و هویت ملی و کسب جایگاه بین‌المللی تأثیرگذار است.

تاکنون مطالعات محدودی به توسعه فوتسال در سطح استان‌ها اختصاص داشته است. پژوهش‌های مرتبط با توسعه فوتسال محدود به استان‌های غرب ایران (عیدی پور و همکاران، ۱۳۹۴)، گلستان (شفیعی و همکاران، ۲۰۱۷)، سیستان و بلوچستان (نوفرستی و همکاران، ۲۰۱۷) و گیلان (رضائی نژاد و همکاران، ۲۰۱۹) بوده و تنها یک مطالعه به بررسی توسعه فوتسال (رضائی و همکاران، ۲۰۲۰) پرداخته است. به طور اختصاری، عیدی پور و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی چالش‌ها و موانع توسعه و پیشرفت فوتسال در پنج استان غربی ایران (لرستان، کرمانشاه، همدان، کردستان و ایلام) پرداختند. براساس یافته‌های این پژوهش، ۱۲ چالش اساسی در مسیر توسعه فوتسال در این مناطق وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها، عبارتند از: عدم برنامه‌ریزی بلندمدت و نابسامانی نظام باشگاه‌داری حرفه‌ای، ضعف مدیریتی و ضعف بازاریابی. شفیعی و همکاران (۲۰۷۱) به تحلیل راهبردی فوتسال استان گلستان و تدوین برنامه راهبردی توسعه فوتسال در این استان پرداختند. براساس تحلیل سوات و شناسایی قوت‌ها (۱۹ مورد از جمله تعداد مناسب مدارس فوتسال؛ تعاملات و ارتباط با هیئت‌های فوتسال سایر استان‌ها)، ضعف‌ها (۳۶ مورد از جمله کیفیت نامطلوب سالن‌های فوتسال؛ وضعیت نامناسب مدیریت تیم‌های حرفه‌ای)، فرصت‌ها (۱۳ مورد از جمله جمعیت جوان استان و وجود استعدادهای فراوان؛ مقبولیت عمومی فوتسال زنان)، تهدیدها (۲۶ مورد از جمله تغییر سبک زندگی مردم به سمت بی‌تحریکی؛ افزایش قیمت تجهیزات و لوازم فوتسال) و موقعیت راهبردی فوتسال استان گلستان در موقعیت تدافعی تعیین گردید و پیشنهاد شد تا از راهبردهای ثبات، متشکل از تدوین نظام جامع خصوصی‌سازی، تدوین و اجرای نظام جامع جذب، تربیت و بهسازی نیروی انسانی متخصص، افزایش منابع و اعتبارات مالی هیأت فوتبال و حمایت از گسترش فوتبال پاک جهت مدیریت توسعه فوتسال در این استان، استفاده شود (شفیعی و همکاران، ۲۰۱۷). در پژوهش دیگری در استان سیستان و بلوچستان، نوفرستی و غفرانی (۲۰۱۷) به طراحی و تدوین راهبردهای توسعه فوتسال پرداختند. براساس تحلیل سوات و شناسایی قوت‌ها (۱۱ مورد از جمله روحیه وحدت قومی مردم در قبال فوتسال؛ دسترسی همگانی به فضاها و سالن‌های فوتسال)، ضعف‌ها (۱۷ مورد از جمله محدودیت نیروی انسانی متخصص؛ عدم وجود برنامه‌ریزی کوتاه مدت و بلندمدت)، فرصت‌ها (۱۰ مورد از جمله دسترسی استان به آب‌های آزاد جهت مراودات ورزشی با کشورهای منطقه؛ وجود جوانان مستعد)، تهدیدها (۱۰ مورد از جمله نرخ بالای بیکاری و گرایش به قاچاق؛ افزایش هزینه‌های لوازم فوتسال)، جایگاه راهبردی فوتسال استان سیستان و بلوچستان در موقعیت تهاجمی (رشد و ساخت) تعیین و هفت راهبرد برای توسعه فوتسال در این استان پیشنهاد گردید. رضائی نژاد و همکاران (۲۰۱۹) به آسیب‌شناسی راهبردی فوتسال استان گیلان و تعیین استراتژی مطلوب برای توسعه فوتسال در این استان پرداختند. در این پژوهش، ضمن معرفی قوت‌ها (۲۲ مورد از جمله مطلوبیت فناوری اطلاعات)، ضعف‌ها (۳۳ مورد از جمله عدم مطلوبیت کیفیت سالن‌ها)، فرصت‌ها (۱۹ مورد از جمله سیاست‌گذاری خصوصی‌سازی باشگاه‌ها) و تهدیدها (۲۰ مورد از جمله گرایش مردم به سبک زندگی غیرفعال)، جایگاه راهبردی فوتسال استان گیلان در موقعیت

تدافعی تعیین گردید و پیشنهاد شد تا جهت مدیریت توسعه فوتسال استان گیلان، از دو راهبرد ثبات (ساخت اماکن مسقف مربوط به فوتسال یا زمین‌های چمن مصنوعی، تغییر در سیستم بلیط فروشی و تعدیل قیمت بلیط مسابقات) استفاده شود. با این حال، با توجه به نزدیکی موقعیت راهبردی فوتسال این استان به موقعیت تهاجمی، شش راهبرد دیگر نیز به صورت جایگزین پیشنهاد گردید: ۱) توسعه فوتسال پایه با استفاده طرح‌های کارآمد مانند آسیاویژن؛ ۲) بکارگیری مدیران موفق سایر بخش‌های ورزش استان در بخش فوتسال؛ ۳) خصوصی‌سازی باشگاه‌های فوتسال؛ ۴) توسعه فوتسال در فضاهای طبیعی؛ ۵) تعدیل و کاهش موانع توسعه فوتسال بانوان؛ ۶) تأکید بر جنبه‌های پرورشی و رفتاری در سیستم استعدادیابی فوتسال. در خصوص فوتسال، رضایی و همکاران (۲۰۲۰) به تدوین راهبردهای توسعه فوتسال در استان سلیمانیه عراق پرداختند. اهداف کلان برنامه راهبردی توسعه در این پژوهش در پنج محور تعیین گردید: ۱) افزایش تعداد بازیکنان مرد و زن فعال فوتسال؛ ۲) افزایش منابع انسانی متخصص در زمینه مدیریت، مربیگری و داوری فوتسال؛ ۳) توسعه زیرساخت‌های سخت‌افزاری و افزایش ظرفیت استفاده بهره‌ورانه از مجتمع‌های ورزشی؛ ۴) توسعه و تقویت علمی و عملی فعالیت‌ها، فرآیندها، مسابقات و اقدامات مرتبط با فوتسال؛ و ۵) کسب مقام‌ها و رتبه‌های ملی و بین‌المللی. در این پژوهش نقاط قوت (۸ مورد) از جمله قابلیت و توانایی در زمینه فوتسال، تجربه برگزاری مسابقات فوتسال در رده‌های سنی مختلف، ضعف (۱۳ مورد) از جمله نبود کمیته برگزاری لیگ فوتسال و عدم برگزاری لیگ فوتسال، ضعف ارتباطی بین فدراسیون فوتبال و مراکز آموزشی، کمبود مربی و داور فوتسال، نبود ساز و کار استعدادیابی و پرورش استعداد، فرصت‌ها (۸ مورد) از جمله امکان توسعه فوتسال در ورزش مدارس و برگزاری مسابقات، برخورداری از قشر جوان و علاقمند، کمک مالی و حمایت دولت از فعالیت‌های ورزشی، کم هزینه بودن فوتسال، تهدیدها (پنج مورد) از جمله درگیری هیأت فوتبال استان سلیمانیه در مسائل حزبی و سیاسی، عدم برخورداری از تماشاچی) و ۲۱ راهبرد مورد شناسایی قرار گرفتند و پیشنهاد گردید تا برای توسعه فوتسال از راهبرد محافظه‌کارانه (بهبود بخشیدن نقاط ضعف داخلی با بهره‌برداری از فرصت‌های موجود) استفاده شود.

استان تهران بعنوان پایتخت جمهوری اسلامی ایران با جمعیتی حدود هجده میلیون نفر، یکی از استان‌های صنعتی ایران به شمار می‌رود. وجود استعدادهای ورزشی و حضور چندین تیم مطرح در بالاترین سطح فوتسال ایران سبب شده است تا تهران به عنوان یکی از استان‌های فوتسال‌خیز شناخته شود. اگرچه فوتسال تهران بین سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۰ با سرمایه‌گذاری روی تیم‌های پایه، دوران پدرخششی را سپری نمود، اما دهه ۹۰، دوران افول فوتسال در این استان بود. از سال ۱۳۹۷ تاکنون با سرمایه‌گذاری مجدد روی تیم‌های حرفه‌ای، به ویژه تیم سفیر گفتمان و فروش این تیم به بخش خصوصی، نماینده فوتسال استان تهران دوباره به لیگ برتر فوتسال ایران راه یافت. این صعود مجدد، عمدتاً به حضور بازیکنان و مربیان غیربومی نسبت داده می‌شود. چنانچه تحلیل عمیق‌تری روی توسعه فوتسال در استان تهران صورت گیرد، ممکن است این نتیجه‌گیری غیرمنطقی نباشد که با وجود زیرساخت‌های لازم از جمله اماکن ورزشی، جوانان مستعد، باشگاه‌های حرفه‌ای، حامیان

مالی قوی (عمدتاً صنایع مستقر در استان) و هواداران متعصب، فوتسال استان تهران به توسعه مطلوب دست نیافته است. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، از آنجا که دستیابی به توسعه پایدار و همه‌جانبه در ورزش‌ها نیازمند نگاهی کل‌نگرانه، سیستمی و بلندمدت می‌باشد، در پژوهش حاضر سعی گردید تا با رویکردی اکتشافی، عوامل دخیل در توسعه فوتسال استان تهران مورد شناسایی قرار گرفته و الگوی بهینه توسعه فوتسال در این استان تدوین گردد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر راهبرد کیفی و از نظر اجراء از نوع تحلیل مضمون است. جامعه آماری تحقیق، صاحب‌نظران و مطلعین حوزه ورزش و بالاخص فوتسال و اساتید دانشگاهی بودند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و گلوله برفی انجام شد و مجموع افراد مشارکت‌کننده، ۱۶ نفر بودند. در این بخش پس از انجام هر مصاحبه، داده‌های گردآوری شده بررسی گردید و با توجه به بررسی‌های به عمل آمده، مصاحبه بعدی به عمل آمد؛ این فرایند تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. جهت گردآوری داده‌ها، از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. جهت بررسی کیفیت و اعتباربخشی نتایج در تحقیق حاضر از معیارهای ارزشیابی لینکلن و گوبا شامل معیارهای اعتبار، انتقال، قابلیت اعتماد و تأییدپذیری استفاده شد (۱۹۹۴). راهبردهای مناسب برای برآورده ساختن این معیارها در تحقیق حاضر به شرح ذیل بودند:

اعتبار: به واقعی بودن توصیف‌ها و یافته‌های پژوهش اشاره دارد و عبارت است از درجه اعتماد شرکت‌کنندگان در پژوهش و زمینه‌ای که این پژوهش در آن انجام شده است. برای دستیابی به این معیار در پژوهش حاضر، از روش‌های زیر استفاده شد: الف) ارزیابی چندجانبه: در فرآیند جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و انتخاب نمونه پژوهش برای مصاحبه و طراحی سؤالات مصاحبه از منابع و جنبه‌های گوناگونی استفاده شد؛ ب) ارزیابی شرکت‌کنندگان از پژوهش: متن مصاحبه و کدهای استخراج شده برای مشارکت‌کنندگان در مصاحبه ارسال و نقطه نظرات آن‌ها اعمال شد. لازم به ذکر است در کدگذاری مقدماتی، شاخص تکرارپذیری و ارتباط مفهوم بیان شده با سؤال طرح شده مبنای انتخاب بود.

انتقال‌پذیری: به این مطلب اشاره دارد که یافته‌های مطالعه تا چه اندازه به گروه‌ها یا مکان‌های دیگر قابل انتقال یا قابل استفاده است. در پژوهش حاضر، به‌منظور دستیابی به این معیار، از روش زیرمستندسازی استفاده شد، طوری که تمام مراحل پژوهش برای استفاده احتمالی محققان دیگر، به صورت مکتوب مستندسازی شد.

قابلیت اعتماد: به پایداری داده‌ها در طول زمان و شرایط متفاوت اشاره دارد. برای دستیابی به این معیار در پژوهش حاضر، از روش دوکدگذار استفاده شد. بدین منظور از یک متخصص حوزه مدیریت ورزشی در فرآیند کدگذاری استفاده شد. در ابتدا، فرآیند کدگذاری توسط متخصص حوزه مدیریت ورزشی آموزش داده شد. سپس دو مصاحبه به صورت تصادفی انتخاب گردید. در هر یک از مصاحبه‌ها، کدهایی که از نظر دو کدگذار مشابه بودند، تحت عنوان «توافق» و کدهای غیرمشابه

تحت عنوان «عدم توافق» مشخص گردید و درصد توافق بین دو کدگذار با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۱ آمده است. مقادیر پایایی بالای ۰/۶۰ بیانگر پایایی قابل قبول و مقادیر پایایی بالای ۰/۸۰ بیانگر پایایی قابل قبول رویه کدگذاری می‌باشد. همان طور که در جدول ۱ آمده است، پایایی کدگذاری برای مصاحبه‌های انجام شده، بالاتر از ۰/۸۸۸ بودند که بیانگر پایایی مطلوب و قابلیت اعتماد یافته‌های پژوهش می‌باشد.

$$\text{میزان پایایی} = \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{100 \times \text{تعداد کل کدها}}$$

جدول ۱. نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

شماره مصاحبه	کل کدها	توافقات	عدم توافقات	میزان پایایی
۳	۲۲	۱۰	۲	۰/۹۰۹
۱۴	۹	۴	۱	۰/۸۸۸
مجموع	۳۱	۱۴	۳	۰/۹۰۳

تأییدپذیری: نشان‌دهنده ارتباط داده‌ها با منابع نظری می‌باشد، بدین معنا که ظهور نتایج و تفاسیر براساس منابع نظری صورت گرفته باشد. بدین منظور، در پژوهش حاضر از روش‌های زیر استفاده شد: الف) ارزیابی متخصصان خارج از فرآیند پژوهش: نتایج این پژوهش در اختیار چند تن از اساتید دانشگاه خارج از فرآیند پژوهش قرار گرفت. پس از مطالعه و بازبینی ایشان، نظرات آن‌ها اخذ و اعمال گردید؛ ب) تشریح فرآیند پژوهش: در مقاله حاضر، مراحل پژوهش اعم از جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و شکل‌گیری درون‌مایه‌ها، به‌منظور فراهم آوردن امکان ممیزی پژوهش برای مخاطبان و خوانندگان تشریح گردید.

شیوه انجام مصاحبه به صورت حضوری و تلفنی انجام شد. شرکت در مصاحبه داوطلبانه بود و به مشارکت‌کنندگان اعلام گردید که می‌توانند از پاسخ به برخی از پرسش‌ها امتناع کنند و یا هر زمان می‌خواهند به مصاحبه ادامه ندهند. به افراد اطمینان داده شد که این مصاحبه در اختیار دیگران قرار نمی‌گیرد و در صورتی که در نتایج تحقیق نقل‌قولی صورت گیرد، از اسامی مستعار استفاده خواهد شد. از شرکت‌کنندگان درخواست شد صرفاً به سؤالاتی که پژوهشگر مطرح می‌کند پاسخ دهند. لازم به ذکر است سؤالات مصاحبه براساس مبانی نظری تحقیق تنظیم و تدوین شد. پس از هر پرسش، پرسش‌های دیگر مطرح می‌شد تا توصیف مشارکت‌کنندگان دقیق باشد. در جریان مصاحبه، مصاحبه‌کننده به دقت یادداشت‌برداری می‌کرد. مصاحبه‌ها تا زمان دستیابی به اشباع نظری، یعنی کاهش یافتن افکار و ایده‌های نو و بدیع ادامه یافت. سرانجام جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات کیفی، از روش تحلیل مضمون استفاده شد. این روش از سه مرحله تشکیل شده است.

مراحل سه گانه این الگو عبارت بودند از: مضامین پایه^۱، مضامین سازمان دهنده^۲ و مضامین فراگیر^۳. رابطه میان سطوح مختلف مضامین در شبکه مضامین طرح گردید.

یافته‌ها

به منظور تحلیل مضمون داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، ابتدا داده‌ها به صورت پاراگراف به پاراگراف کدگذاری شدند. سپس، در دو مرحله نسبت به تولید مفاهیم اولیه اقدام شد که در مرحله اول، از ۱۱۵ جمله استخراج شده، ۴۱ مضمون اولیه استخراج گردید. این مفاهیم در مرحله دوم، جهت انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر بهتر، در قالب ۲۵ مفهوم انتزاعی‌تر کدگذاری و در مرحله بعد، در قالب ۱۱ مضمون طبقه‌بندی شدند. مضامین اصلی و نحوه ارتباط آن‌ها با مفاهیم، در جدول ۲ و شکل ۱ آمده است.

جدول ۲. مضامین اولیه (با تعداد تکرار عبارات اولیه استخراجی)

ردیف	مضامین اولیه	تکرار
۱.	ورزش عاملی برای سلامت و نشاط	۷
۲.	محبوبیت فوتسال به عنوان محبوبترین ورزش	۶
۳.	فوتسال به عنوان پدیده فراگیر و جهانی	۶
۴.	ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی فوتسال	۴
۵.	فوتسال به عنوان درآمدزاترین صنایع در قرن حاضر	۳
۶.	فوتسال به عنوان پرطرفدارترین و هیجان‌انگیزترین رشته ورزشی	۳
۷.	وجود تجهیزات اولیه ورزشی فوتسال برای بازی در همه جا	۶
۸.	گرایش جامعه به فوتسال به عنوان یک ورزش تفریحی	۵
۹.	استعدادهای پایه‌ای و قهرمانی فوتسال	۴
۱۰.	سرافرازی، افتخار و روحیه آفرینی استانی	۳
۱۱.	تأکید بر علمی شدن ورزش فوتسال	۳
۱۲.	حمایت دولت از ورزش فوتسال	۲
۱۳.	ایجاد همبستگی اجتماعی در بین فوتسال دوستان	۲
۱۴.	مشارکت افراد در ورزش فوتسال استان	۲
۱۵.	فعالیت‌های فرهنگی در زمینه جذب منابع مالی	۵
۱۶.	منابع ناشی از جذب اسپانسرهای ورزشی	۶
۱۷.	درآمد حاصل از بلیط فروشی مستقیم	۳
۱۸.	اعطای امتیاز نام و مارک باشگاه‌های فوتسال برای فعالیت‌های اقتصادی	۴
۱۹.	فرصت‌طلبی از بازی با تیم‌های نامدار کشور برای افزایش جذب تماشاگر	۳
۲۰.	وفاداری هواداران به باشگاه	۵
۲۱.	توسعه باشگاه‌های حرفه‌ای	۴
۲۲.	توجه به ورزشکاران، مربیان، تماشاچیان، طرفداران	۲
۲۳.	آموزش و تربیت کارشناسان ورزش فوتسال	۶

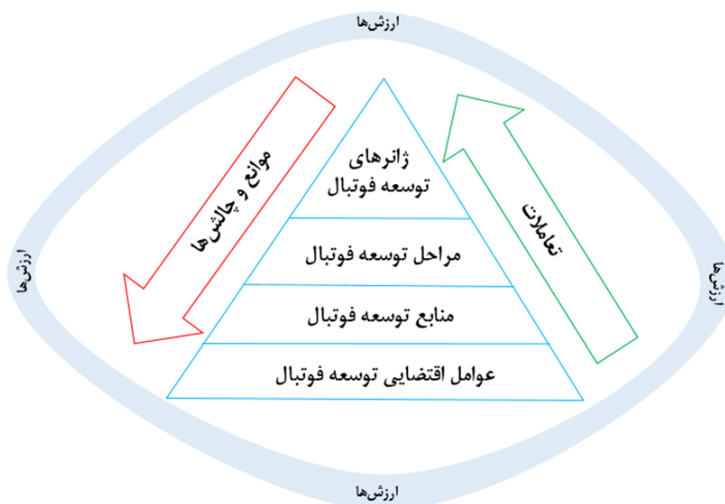
1. Basic Themes
2. Organizing Themes
3. Global Themes

۵	۲۴ توسعه فرهنگی ورزش فوتسال طی برنامه ریزی کلان
۶	۲۵ توجه به امکانات مالی و اقتصادی مناسب
۹	۲۶ وجود نیروی جوان و با استعداد در موفقیت ورزشی
۴	۲۷ بخش خصوصی به عنوان یک مزیت برای جذب اسپانسر
۵	۲۸ عدم وجود برنامه ریزی های مدون و مستمر
۳	۲۹ ضعف مدیریت در زمینه بازاریابی
۹	۳۰ کمبود وسایل و تجهیزات رشته فوتسال در سطح استان و بالاخص در شهرستان ها
۴	۳۱ کمبود مربیان و متخصصان آکادمیک فوتسال
۴	۳۲ نداشتن روش های اصولی و علمی در استعدادیابی فوتسال استان
۳	۳۳ عدم واگذاری درست و اصولی باشگاه های فوتسال به بخش خصوصی
۲	۳۴ محدود بودن اندازه بازار صنعت فوتسال
۵	۳۵ آموزش نیروی انسانی متخصص در زمینه تبیین راهبردها
۳	۳۶ تقویت بُعد اجتماعی با ایجاد کمپین حامیان فوتسال
۲	۳۷ توجه به علائق قوم آذری برای توجه بیش از پیش به ورزش فوتسال
۲	۳۸ ایجاد انجمن های محلی ورزش فوتسال برای برنامه ریزی های منطقه ای و شهرستانی
۲	۳۹ افزایش محیط فوتسال برای بانوان برای حضور فعال بانوان
۲	۴۰ الگوبرداری از کشورهای موفق در فوتسال دنیا
۲	۴۱ تمرکز فدراسیون فوتسال به حمایت از باشگاه ها

جدول ۳. مضامین اولیه، میانی و مضمون اصلی تحقیق

مضمون اصلی	مضامین میانی	مضامین اولیه
توسعه فوتسال استان تهران	عوامل اقتصادی	۱. فوتسال به عنوان محبوب ترین ورزش
		۲. فوتسال به عنوان پدیده فراگیر و جهانی
		۳. افزایش حضور فعال بانوان در محیط فوتسال
		۴. توجه به علائق تهرانی ها به ورزش فوتسال
		۵. گرایش جامعه به فوتسال به عنوان یک ورزش تفریحی
		۶. وجود نیروی جوان با استعداد ورزش
ژانرهای توسعه	تعاملات	۷. توسعه فرهنگی ورزش فوتسال
		۸. وفاداری هواداران به باشگاه
		۹. جذب تماشاگر از بازی با تیم های نامدار
مراحل توسعه	ژانرهای توسعه	۱۰. الگوبرداری از کشورهای موفق فوتسال دنیا
		۱۱. توسعه باشگاه های حرفه ای
		۱۲. اعطای امتیاز نام باشگاه های فوتسال
		۱۳. ایجاد انجمن های محلی ورزش فوتسال
		۱۴. تربیت کارشناسان ورزش فوتسال
		۱۵. آموزش نیروی انسانی متخصص

موانع توسعه	۱۶. کمبود وسایل و تجهیزات مختص فوتسال مانند سالن
	۱۷. عدم وجود برنامه ریزی های مدون و مستمر
	۱۸. کمبود مربیان و متخصصان آکادمیک فوتسال
	۱۹. نداشتن روش های علمی در استعدادیابی
	۲۰. ضعف مدیریت در زمینه بازاریابی
ارزش ها	۲۱. ورزش عاملی برای سلامت و نشاط
	۲۲. فعالیت های فرهنگی
منابع	۲۳. وجود تجهیزات اولیه ورزشی فوتسال
	۲۴. منابع ناشی از جذب حامیان مالی
	۲۵. منابع مالی مناسب

شکل ۱. الگوی توسعه فوتسال در استان تهران

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این تحقیق، تدوین الگوی توسعه فوتسال استان تهران بود. در این راستا، یافته ها نشان داد که پس از نهایی شدن تحلیل ها، ۲۵ مضمون اولیه در قالب هفت مضمون میانی متشکل از عوامل اقتضایی، تعاملات، ژانرهای توسعه، مراحل توسعه، موانع توسعه، ارزش ها و منابع، مضمون اصلی پژوهش حاضر را تبیین نمودند. اولین مضمون استخراج شده، عوامل اقتضایی بود که پنج مفهوم، متشکل از فوتسال به عنوان محبوب ترین ورزش، فوتسال به عنوان پدیده فراگیر و جهانی، افزایش حضور فعال بانوان در محیط فوتسال، توجه به علائق تهرانی ها در ورزش فوتسال، گرایش

جامعه به فوتسال به عنوان یک ورزش تفریحی و وجود نیروی جوان با استعداد ورزشی را در بر داشت. عوامل اقتضایی توسعه، عوامل زمینه‌ای و بنیادی را شامل می‌شود. در واقع، میزان استعداد و علاقه موجود بین مردم استان تهران به فوتسال جزء عوامل اقتضایی به شمار می‌روند و از دیدگاه متخصصین، وجود آن‌ها، نقش مهمی در توسعه فوتسال این استان دارد. در همین راستا، یکی از مصاحبه‌شوندگان اظهار داشت که «... قدرت جذب کودکان و نوجوانان در همه جای دنیا، از ویژگی‌های منحصر به فرد فوتسال هستش، یجورایی این ویژگی رو فوتسال تو ذات خودش داره، بچه‌های استان ما هم ذوق و شوق زیادی برای فوتسال دارن...». همچنین، یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد داشت که «... راه توسعه، ابتدا از افزایش حضور همه مردم در محیط فوتسال می‌گذره، ما اگه می‌خوایم فوتسال تو استان رشد کنه، باید کاری بکنیم خانم‌ها بیان به سمت فوتسال...». نتایج این بخش با یافته‌های ایزدی و همکاران (۲۰۱۷)، شفیع‌ی و همکاران (۲۰۱۷) و نوفرستی و غفرانی (۲۰۱۷) هم‌راستا می‌باشد. در این مطالعات، حضور جامعه جوانان و نوجوانان به عنوان نقطه قوت و فرصت توسعه فوتسال برشمرده شده است. براساس این یافته‌ها، مدیران و مسئولین فوتسال استان تهران باید به ظرفیت‌های موجود در جمعیت استان و علاقه زیادی که نسبت به فوتسال وجود دارد، توجه ویژه نموده و برنامه‌های خود را با توجه به ظرفیت عظیم علاقمندی به فوتسال و هواداری در این استان، پایه‌ریزی نمایند.

دومین مضمون استخراج‌شده، تعاملات بود که از سه مفهوم متشکل از توسعه فرهنگی ورزش فوتسال، وفاداری هواداران به باشگاه، جذب تماشاگر از بازی با تیم‌های نامدار شکل گرفت. این مضمون از یک سو، تعاملات و نحوه ارتباط باشگاه‌ها و از سوی دیگر، مقوله طرفداری در فوتسال و نقش آن در توسعه فوتسال را برجسته می‌کند. مصاحبه‌شوندگان با تأکید بر هواداران پر و پا قرص تیم‌های تهران به ویژه تیم سفیرگفتمان، بر نقش هواداران در توسعه فوتسال این استان تأکید ویژه داشتند که این امر ممکن است با کمیت و کیفیت که در استان تهران وجود دارد، در سایر استان‌ها قابل مشاهده نباشد. شواهد عینی حاصل از تجربه حضور تیم سفیرگفتمان تهران در لیگ برتر ایران نشان داده است که بازی‌های رسمی تیم‌های تهران با تیم‌های مطرحی نظیر مس سونگون و گیتی پسند، میزان حضور تماشاگران و وفاداری آنها را ارتقاء می‌دهد. بر این اساس، برنامه‌ریزی و تمرکز بر مسائل فرهنگی مثل کانون هواداران، استفاده از تعصب فوتسالی، تدارک بازی با تیم‌های مطرح و غیره می‌توانند برای توسعه فوتسال در استان تهران به کار گرفته شوند. در این خصوص، یکی از مصاحبه‌شوندگان اظهار داشت که «... با توجه به این که مردمان فوتسال دوست زیادی داریم، مسئولین باید با کار فرهنگی، زمینه توسعه فوتسال استان را از طریق هواداران در کل کشور فراهم کنن و از این ظرفیت بهترین بهره رو ببرن...». این یافته‌ها، با یافته‌های شبانی و همکاران (۲۰۲۲) و رضوی و همکاران (۲۰۲۰) مبنی بر نقش عوامل فرهنگی در توسعه فوتسال همخوان است. هواداری از جمله عوامل مهم و اثرگذار بر توسعه فوتسال حرفه‌ای در ایران شناخته می‌شود (طیبی و همکاران، ۲۰۲۰) و توسعه فرهنگ هواداری یکی از عوامل اثرگذار بر درآمدزایی و توسعه پایدار اقتصادی باشگاه‌ها در کشورهای صاحب فوتسال است (رضوی و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج پژوهش

شبابی و همکاران (۲۰۲۲) با هدف شناسایی سازمان‌ها و نهادهای نقش‌آفرین در ارتقاء فرهنگ و آداب حضور در سالن‌های فوتسال ایران نشان داد که وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون فوتبال، باشگاه‌های فرهنگی- ورزشی و مجموعه پلیس و نیروهای انتظامی به عنوان متولیان مستقیم و مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، رسانه‌ها، نهادهای مذهبی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خانواده‌ها، شهرداری‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد و سازمان‌های مردم‌نهاد و چهره‌های سرشناس به عنوان متولیان غیرمستقیم می‌توانند در الگوسازی فرهنگی و توسعه آداب حضور افراد در سالن‌های فوتسال دخیل باشند. تعامل و اتحاد راهبردی و ارتباطات شبکه‌ای سازمان‌ها و نهادها می‌تواند به واسطه توسعه فرهنگ و آداب حضور افراد در سالن‌های فوتسال، سطح خشونت و پرخاشگری تماشاگران و سایر افراد حاضر در سالن‌ها را کاهش داده و از وقوع حوادث امنیتی که مانع گرایش جامعه به حضور در سالن‌ها می‌گردد، پیشگیری نماید (شبابی و همکاران، ۲۰۲۲). علاوه بر این، براساس الگوی توسعه فرهنگ هواداری در لیگ برتر فوتسال ایران که توسط رضوی و همکاران (۲۰۲۰) ارائه شده است، شرایط علی (ارزش‌های فردی، تخصص‌گرایی، وابستگی، هویت برند و هویت مشترک)، شرایط زمینه‌ای (مقوله‌های بسترهای فرهنگی، بسترهای اجتماعی، بسترهای رسانه‌ای، بسترهای زیرساختی و کیفیت)، شرایط مداخله‌ای (افراد مشهور، سیاسی، نگرش، اقتصادی و گرایش و علاقه‌مندی)، راهبردها (آسیب‌شناسی و ریشه‌یابی، شناخت، به‌کارگیری الگوهای بومی فرهنگ‌سازی، مهارت‌آموزی و یادگیری و حمایت و پشتیبانی) و پیامدها (پیامد رفتاری، پیامد فرهنگی و پیامد اجتماعی) به‌عنوان عوامل مهم در توسعه فرهنگ هواداری برشمرده شده‌اند که باید در طراحی مداخلات فرهنگی- اجتماعی مد نظر قرار گیرند (رضوی و همکاران، ۲۰۲۰). به‌طورکلی، براساس یافته‌های حاصل از مضمون تعاملات، مسئولین و متولیان فوتبال استان تهران می‌توانند با همکاری باشگاه‌ها و دیگر نهادهای مرتبط با فوتسال، برنامه منسجمی برای ارتقاء شرایط فرهنگی و افزایش هواداران فوتسال این استان طراحی کرده و در راستای توسعه فوتسال استان گام بردارند.

ژانرهای توسعه، مضمون سوم استخراج‌شده بود که از سه مفهوم متشکل از الگوبرداری از کشورهای موفق فوتسال دنیا، توسعه باشگاه‌های حرفه‌ای و اعطای امتیاز نام تجاری باشگاه‌های فوتسال تشکیل گردید. این مضمون، بر استفاده از تجربیات کشورهای موفق در فوتسال، حرفه‌ای‌سازی باشگاه‌های فوتسال و استفاده از نشان‌سپاری/فرانچایز^۱ (به عنوان یک سیستم بازاریابی برای رشد صنعت) برای توسعه فوتسال در استان تهران تأکید دارد. در خصوص این مضمون، یکی از مصاحبه‌شوندگان عنوان نمود که «... کشف استعدادها و پرورش آن‌ها برای هر باشگاهی حیاتی [است]. الگوبرداری از باشگاه‌های موفق در فوتسال دنیا، گامی اساسی برای استعدادیابی موفق در فوتسال هست، چون هزینه و خرج اضافی تیمو کم می‌کند...». با توجه به این‌که فوتسال ورزش وارداتی به ایران است و کشورهای توسعه‌یافته، چه در بُعد فنی و چه در بُعد مدیریتی، چندین سال از فوتسال

1. Franchise
2. Benchmarking

ایران جلوتر هستند، الگوبرداری از نمونه‌های موفق بنچمارکینگ² در زمینه باشگاه‌داری و همچنین حرفه‌ای‌سازی باشگاه‌ها بر اساس چارچوب و استانداردهای بین‌المللی، مسیر میانبری برای توسعه فوتسال استان تهران فراهم خواهد نمود. این یافته‌ها، با نتایج مطالعات عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، فدراسیون فوتسال نیوزیلند (۲۰۰۷)، آقاخانی و همکاران (۲۰۲۱) مبنی بر نقش حرفه‌ای‌سازی باشگاه‌های فوتسال و استفاده از روش‌های مؤثر بازاریابی همسو می‌باشد. براساس مضمون ژانرهای توسعه، می‌توان به باشگاه‌های فوتسال در تهران پیشنهاد نمود تا با تشکیل یک کارگروه علمی، شیوه‌های مدیریت و توسعه باشگاه حرفه‌ای و مطرح دنیا را مورد بررسی قرار دهند و با در نظر داشتن شرایط کشور و استان، مدل بومی‌سازی شده‌ای برای باشگاه‌ها تدوین نمایند. همچنین انعقاد قراردادهای همکاری با باشگاه‌های مطرح اروپایی به منظور تبادل دانش و استفاده از ظرفیت‌های آن‌ها نیز می‌تواند در حرفه‌ای شدن باشگاه بسیار مؤثر باشد.

چهارمین مضمون شناسایی شده، مضمون مراحل توسعه بود. ایجاد انجمن‌های محلی فوتسال، تربیت کارشناسان فوتسال و آموزش نیروی انسانی متخصص مفاهیمی بودند که در این مقوله قرار گرفتند. وجود انجمن‌های محلی در مناطق کمتر برخوردار می‌تواند بستر توسعه و گسترش رشته‌های فوتسال را از طریق فعالیت‌های آموزش فوتسال، تشکیل تیم و برگزاری رقابت‌های محلی فراهم سازد. از سوی دیگر، وجود نیروی انسانی ماهر و توانمند همواره بخش مهمی از توسعه در تمامی حیطه‌ها به شمار می‌رود. فوتسال نیز از این قاعده مستثنی نبوده و توسعه یکپارچه در آن‌ها، نیازمند نیروی انسانی خبره می‌باشد. در همین راستا، یکی از مصاحبه‌شوندگان درباره اهمیت نیروی انسانی متخصص اظهار داشت که «... نیروهای انسانی توی فوتسال در بخش‌های زیادی وجود دارن، مثل مربیان، بازیکنان، مدیران، کارکنان باشگاه و... همه اینها نیاز دارن که متخصص باشن وگرنه کارا پیش نمیره و هرچایی که نیروی انسانی خوب داشته باشه، مطمئن باشین ضعف‌ها رو پوشش می‌دن و سازمان رو به جلو میره. به اعتقاد من بدون نیروی انسانی متخصص کار سخت میشه...». بسیاری از مطالعات انجام شده در کشور، عدم وجود نیروی متخصص را مانعی بر سر راه توسعه ورزش دانسته‌اند. برای مثال، میرزازاده و شجیع (۲۰۱۷) در طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش دانشگاهی در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد دریافتند که یکی از ضعف‌های موجود در این سازمان، غیرمتخصص بودن و دانش پایین نیروی انسانی می‌باشد. بنابراین، براساس یافته‌های پژوهش حاضر در خصوص مضمون مراحل توسعه، می‌توان به مدیران و دست‌اندرکاران فوتسال در استان تهران توصیه نمود تا استخدام و پرورش نیروی انسانی خبره را در دستور کار قرار دهند. این امر می‌تواند از طریق شناسایی صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مورد نیاز برای پُست‌های مختلف در باشگاه‌ها و هیئت‌های فوتبال و مد نظر قرار دادن آن در جذب نیروی انسانی و برگزاری کلاس‌های دانش افزایی میسر گردد. همچنین فراهم‌سازی منابع اطلاعاتی و سیستم‌های به اشتراک‌گذاری دانش به منظور توانمندسازی نیروی انسانی در باشگاه و سازمان‌های مرتبط با فوتسال می‌تواند فرآیند توسعه را تسهیل و تسریع نماید.

ارزش‌ها، پنجمین مضمون استخراج شده در پژوهش حاضر بود. این مضمون از دو مفهوم ورزش عاملی برای سلامت و نشاط و فعالیت‌های فرهنگی شکل گرفت. ارزش‌ها همواره به عنوان نیروی محرکه عمل کرده و تمامی فعالیت‌های یک سیستم را تحت شعاع قرار می‌دهند. ورزش همواره ابزار بسیار قوی برای توسعه ارزش‌های والای فرهنگی و اجتماعی بر شمرده شده و فوتسال با توجه به جذابیت و محبوبیتش، دستیابی به این ارزش‌ها را تسهیل می‌کند. شاید بتوان مضمون ارزش‌ها را به عنوان جنبه غیرانتفاعی فوتسال معرفی نمود. مصاحبه‌شوندگان ارزش‌هایی که از طریق فوتسال می‌توان بدان دست یافت را ارزش‌های مرتبط با سلامت و شادمانی جامعه و ارزش‌های فرهنگی دانستند. یکی از مصاحبه‌شوندگان معتقد بود که «... ورزش به خوبی به عنوان عاملی برای سلامت و نشاط و هویت‌آفرینی تو جامعه شناخته شده، خوب فوتسال به عنوان محبوب‌ترین و جذاب‌ترین ورزش خیلی تو این مورد می‌تونه کارآمد باشه و از اون طرف، همین ظرفیت باعث توسعه خودش هم بشه...». این یافته‌ها با شواهد ارائه شده در مطالعات نورفرستی و غفرانی (۲۰۱۷) و آقاخانی و همکاران (۲۰۲۱) مبنی بر اثرات سلامتی و فرهنگی-اجتماعی فوتسال هم راستا می‌باشد. براساس مضمون ارزش‌ها، می‌توان به طور خاص به دست‌اندرکاران فوتسال استان تهران و به طور عام به تمامی نهادهای مرتبط با فوتسال در تمامی استان‌ها پیشنهاد کرد تا در فعالیت‌های توسعه‌ای خود، با اتخاذ یک رویکرد بُرد-بُرد که هم منابع جامعه و هم منافع فوتسال در آن قابل دستیابی باشند، توجه ویژه‌ای به ارزش‌های مرتبط با سلامت جامعه و مسائل فرهنگی-اجتماعی داشته باشند. به عنوان مثال، فوتسال با توجه به شرایط محیطی مناسب آن برای حضور بانوان (سالن ورزشی)، می‌تواند شمول اجتماعی بانوان را ارتقاء بخشیده و سطح فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی آن‌ها را بهبود بخشد. بهره‌مندی از مزایای مشارکت در فوتسال، نه تنها برای بانوان، بلکه برای تمامی رده‌های سنی موضوعیت دارد. همچنین، می‌توان فعالیت‌های فرهنگی متعدد جذابی را در خلال رقابت‌های فوتسال طرح‌ریزی کرد تا ضمن اشاعه فرهنگ و موضوعات اجتماعی، از طریق آن به تعداد تماشاگران و هواداران فوتسال افزود.

ششمین مضمون استخراج شده از دل مصاحبه‌ها، «منابع» نام‌گذاری شد. این مضمون از سه مفهوم متشکل از وجود تجهیزات اولیه فوتسال، منابع ناشی از جذب حامیان مالی و منابع مالی مناسب شکل گرفت. بدون شک، منابع، نقشی کلیدی در توسعه ایفا می‌کنند. دستیابی به توسعه و پیشرفت در هر حوزه، در گام نخست نیازمند فراهم‌سازی سخت‌افزار و امکانات لازم و در کنار آن، پیش‌بینی و تخصص بودجه لازم برای اجرای برنامه‌های توسعه است. هر چند فوتسال را می‌توان با کم‌ترین امکانات بازی کرد، اما اگر هدف توسعه آن باشد، نیاز است که امکانات و تجهیزات لازم برای نقش‌آفرینان فوتسال اعم از بازیکن، مربی، داور و سایرین و همچنین مصرف‌کنندگان اعم از تماشاگران و هواداران فراهم گردد تا در بستر آن، گام‌های توسعه برداشته شود. از این رو، شاید بتوان مضمون منابع را جزو مهم‌ترین و ضروری‌ترین عوامل پیشران در توسعه فوتسال معرفی کرد. اهمیت دسترسی به منابع مطلوب برای توسعه ورزش در مطالعات عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴)، نورفرستی و

غفرانی (۲۰۱۷)، شفیع و همکاران (۲۰۱۷) و نجورورای (۲۰۱۹) نیز برجسته شده است که با یافته‌های پژوهش حاضر همخوان است. برای مثال، شفیع و همکاران (۲۰۱۷) در بررسی وضعیت فوتسال استان گلستان با استفاده از تحلیل سوات گزارش کردند که ضعف در تشکیلات، منابع مالی، امکانات و تجهیزات باشگاه‌ها و استادیوم‌ها و ضعف در جذب حامیان مالی، نقاط ضعف و موانع فوتسال استان گلستان در مسیر رشد و توسعه هستند. در مجموع، براساس مضمون منابع، به متولیان امر در استان تهران توصیه می‌شود تا در گام نخست، زیرساخت‌های مورد نیاز برای توسعه فوتسال نظیر سالن را از طریق طرح‌های عمرانی و کمک‌های دولتی فراهم کرده و در راستای تأمین مالی، برای فعالیت تیم‌ها و باشگاه‌ها، با توجه به ظرفیت استان تهران از نظر وجود صنایع مختلف، توجه ویژه‌ای به جذب حامیان مالی مبذول دارند. همچنین، تأمین مالی از طریق تسهیلات بانکی برای توسعه امکانات سخت‌افزاری باشگاه‌های فعال ممکن است راه‌گشا باشد.

آخرین مضمون شناسایی شده در پژوهش حاضر، مضمون «موانع توسعه» بود. این مضمون بر خلاف مضامین دیگر، ارتباط معکوس با توسعه فوتسال استان تهران داشت و دربرگیرنده پنج مفهوم، متشکل از کمبود وسایل و تجهیزات مختص فوتسال مانند سالن، عدم وجود برنامه‌ریزی مدون و مستمر، کمبود مربیان و متخصصان آکادمیک فوتسال، عدم به‌کارگیری روش‌های علمی در استعدادیابی و ضعف مدیریت در زمینه بازاریابی بود. موانع از جمله عواملی هستند که در صورت عدم توجه به آن‌ها، هر سازمانی را از رسیدن به اهداف خود باز می‌دارند. توسعه فوتسال نیز از این قاعده مستثنی نیست و عدم توجه به موانع توسعه فوتسال، از سرعت نیل به اهداف برنامه‌های توسعه می‌کاهد. نبود برنامه مدون به عنوان یکی از موانع اصلی پیش روی توسعه فوتسال در استان تهران مطرح گردید. بدون شک، رسیدن به اهداف توسعه‌ای بدون برنامه‌ریزی مطلوب ناممکن است. از دیگر موانع، کمبود مربیان و متخصصین با دانش برای پرورش و استعدادیابی بازیکنان در سطح استان بود. این موضوع نه تنها امکان توسعه مطلوب فوتسال در گستره استان را محدود می‌کند، بلکه باشگاه‌های حرفه‌ای استان را به نیروی انسانی سایر استان‌ها و کشورهای متکی می‌کند. همچنین، مقوله ضعف مدیریت بازاریابی که همواره جزء مشکلات ورزش کشور بوده است، به زعم متخصصین در مسیر توسعه فوتسال استان تهران نیز وجود دارد. این در حالی است که ظرفیت استان تهران از نظر جمعیت علاقمند به فوتسال بسیار بالا بوده و در صورت وجود برنامه جامع بازاریابی و اجرای آن توسط باشگاه‌های این استان، می‌تواند بخشی از مشکلات مالی هیأت‌ها و باشگاه‌های فوتسال را مرتفع سازد. موانع شناسایی شده در پژوهش حاضر، در بیشتر مطالعات از جمله پژوهش‌های انجام شده توسط رضوی و همکاران (۲۰۱۶)، عیدی‌پور و همکاران (۱۳۹۴) و نجورورای (۲۰۱۹) نیز گزارش شده است. براساس موانع شناسایی شده در پژوهش حاضر، به دست‌اندرکاران فوتسال استان تهران توصیه می‌شود تا به منظور رفع موانع موجود، اعم از کمبود مربیان و متخصصان آکادمیک در حوزه استعدادیابی و پرورش بازیکن و ضعف در بازاریابی ورزشی، در گام نخست با بهره‌گیری از نظرات متخصصین مدیریت ورزشی، اقدام به تدوین برنامه توسعه و بهبود منابع انسانی با افق‌های زمانی

میان مدت و بلندمدت نموده و در کوتاه مدت، از نیروی انسانی متخصص غیربومی برای تسریع فرآیند توسعه فوتسال در این استان استفاده نمایند.

الگوی تدوین شده برای توسعه فوتسال در پژوهش حاضر، تابعی از ویژگی های زمینه ای موجود در استان تهران بوده است. بر این اساس، به کارگیری الگوی حاضر در سایر استان ها، نیازمند توجه به ویژگی های زمینه ای استان هدف خواهد بود. میزان علاقمندی به فوتسال و سطح تعصبات ورزشی به تیم های فعال در جمعیت استان تهران در سطح بالایی قرار دارد. این ویژگی، امکان جذب افراد در تمامی رده های سنی به فعالیت های فوتسال را تسهیل می کند. با این حال، فرهنگ مذهبی این استان ممکن است در گسترش فوتسال بین جمعیت بانوان موانعی را ایجاد نماید. همچنین، استان تهران با توجه به داشتن چندین باشگاه و تیم حرفه ای و مسابقاتی که بدلیل حضور این تیم ها در این استان برگزار می شوند، پتانسیل بالایی برای فعالیت های بازاریابی و جذب تماشاگر دارد که ممکن است در برخی استان های دیگر بدین گونه نباشد. عدم وجود باشگاه های حرفه ای فوتسال در برخی استان ها، تمامی دشواری و مسئولیت توسعه را بر عهده هیئت های فوتبال خواهد گذاشت. علاوه بر این، استان تهران یکی از قطب های صنعتی ایران به شمار می رود که پتانسیل بالایی برای جذب حامیان مالی برای این استان فراهم می کند. از این رو، استان های فاقد چنین شرایطی ممکن است نیازمند اتخاذ راهبردها و سیاست های جایگزین برای تأمین مالی و جذب حامیان مالی باشند.

به طور کلی، بر اساس یافته های پژوهش حاضر، می توان چنین نتیجه گیری کرد که توسعه فوتسال در استان تهران نیازمند تمرکز بر هفت مقوله اساسی، متشکل از عوامل اقتصادی، منابع توسعه، مراحل توسعه، ژانرهای توسعه، تعاملات، موانع توسعه و ارزش ها می باشد که دست اندرکاران فوتسال در این استان می بایست برای هر یک از آن ها برنامه مدونی را تدراک ببینند. مطالعات آتی با تمرکز جداگانه روی هر یک از مقولات معرفی شده در پژوهش حاضر و تدوین برنامه های توسعه ای برای اماکن و تأسیسات، بازاریابی فوتسال، استعدادیابی و پرورش بازیکنان، مربیان و داوران، ارزش های فرهنگی و اجتماعی و همچنین حرفه ای سازی باشگاه ها می توانند در پیشبرد توسعه فوتسال در استان تهران کمک شایانی نمایند.

منابع

۱. کیان مرزی، رضا و همکاران (۲۰۰۷). *بررسی وضعیت اقتصاد صنعت ورزش در ایران طی سال های ۱۳۸۰-۱۳۸۴*. ششمین کنگره بین المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه کیش، ایران: پژوهشکده علوم ورزشی ایران.
۲. کلاشی، محمدحسن و همکاران (۲۰۱۹). *برآورد تولید ناخالص داخلی ورزشی و تغییرات اجزای آن (۱۹۹۶-۲۰۱۵)*. مطالعات مدیریت ورزشی؛ ۱۱ (۵۴): ۱۷-۳۲.
۳. شعبانی، عباس و همکاران (۲۰۱۶). *بررسی سیاست ها و راهبردهای ورزش همگانی در طرح جامع ورزش ایران*. مطالعات مدیریت ورزشی؛ ۶ (۲۷): ۱۵-۳۰.

۴. پورکیانی، محمد و همکاران (۲۰۱۷). تحلیل نقش ورزش قهرمانی و حرفه ای در توسعه ورزش. مطالعات مدیریت ورزشی؛ ۹ (۴۲): ۷۲-۵۵
۵. نادری نسب، مریم و همکاران (۲۰۱۱). تعیین رویکردهای مناسب در توسعه فوتبال ایران و مقایسه با رویکردهای فوتبال در کشورهای منتخب. مجله مدیریت ورزشی؛ ۳
۶. ایزدی، علی و همکاران (۲۰۱۷). تدوین برنامه ریزی استراتژیک بازاریابی برای برنامه ریزی باشگاه های لیگ برتر فوتبال ایران با تحلیل SWOT. تحقیقات کاربردی در مدیریت ورزشی؛ ۶ (۲): ۲۱-۳۴
۷. طبیبی ثانی، سعید و همکاران (۲۰۲۰). شناسایی و تحلیل عوامل موثر بر رشد حرفه ای فوتبال در ایران. مطالعات فرهنگی-اجتماعی المپیک؛ ۱ (۲): ۱۰۹-۶۶
۸. حمیدی، حسن و همکاران (۲۰۲۱). طراحی سلسله مراتبی علت و معلول نقشه استراتژی آکادمی ملی فوتبال با روش مدل سازی ساختاری تفسیری. مجله مدیریت منابع انسانی در ورزش؛ ۸ (۱): ۲۰۵-۱۷
۹. آقاخانی، علی و همکاران (۲۰۲۱). طراحی الگوی دیپلماسی فوتبال و روابط بین الملل در ایران از دیدگاه صاحب نظران. مطالعات معاصر در مورد مدیریت ورزشی؛ ۱۱ (۲۲): ۱۲۹-۳۹
۱۰. عیدی پور، سعید و همکاران (۲۰۱۵). چالش ها و موانع توسعه فوتبال غرب کشور. مدیریت رفتار سازمانی در مطالعات ورزشی؛ ۲ (۱): ۵۷-۶۴
۱۱. شفیعی، سیمین و همکاران (۲۰۱۷). تحلیل SWOT از فوتبال استان گلستان و ارائه راهکارهای مناسب. مدیریت و توسعه ورزش؛ ۶ (۲): ۱۱۹-۳۹
۱۲. نوفرستی، کاوه و همکاران (۲۰۱۷). طرح و تدوین استراتژی توسعه مسابقات قهرمانی فوتبال ورزشی استان سیستان و بلوچستان. تربیت بدنی و مطالعات علوم ورزشی؛ ۲ (۳): ۱۲۶-۴۰
۱۳. رضائی نژاد، رحیم و همکاران (۲۰۱۹). آسیب شناسی راهبردی فوتبال استان گیلان و تعیین استراتژی مطلوب. مدیریت و توسعه ورزش؛ ۷ (۴): ۱۲۰-۴۰
۱۴. رضایی، سعید و همکاران (۲۰۲۰). طراحی راهبردهای توسعه فوتسال در استان سلیمانیه عراق بر اساس تحلیل SWOT و مدل QSPM. مطالعات معاصر در مورد مدیریت ورزشی؛ ۱۰ (۱۹): ۳۵-۱۷
۱۵. شعبانی، سعید و همکاران (۲۰۲۲). شناسایی سازمان ها و نهادهای دخیل در ترویج و توسعه فرهنگ حضور در استادیوم های فوتبال. مدیریت و توسعه ورزش. ۱۲ (۲۱): ۱۷-۳۵
۱۶. رضوی، سیدرضا و همکاران (۲۰۲۰). طراحی الگوی توسعه فرهنگ هواداری در لیگ برتر ایران. مطالعات مدیریت ورزشی؛ ۱۲ (۶۲): ۲۲۱-۵۰
۱۷. میرزازاده، زهرا، وشجیع، رضا (۲۰۱۷). طراحی و توسعه برنامه راهبردی ورزش دانشگاهی (مطالعه موردی: اداره تربیت بدنی دانشگاه فردوسی). تحقیق در مورد ورزش آموزشی؛ ۵ (۱۲): ۶۱-۷۸
۱۸. رضوی، رضا و همکاران (۲۰۱۶). موانع فروش بلیت مکانیکی در لیگ برتر فوتبال ایران. فیزیولوژی ورزشی و تحقیقات مدیریت؛ ۸ (۳): ۲۰-۹

19. Statista. Market size of the global sports market from 2011 to 2018: Statista; 2019 [Available from: <https://www.statista.com/statistics/1087391/global-sports-market-size/>].
20. Şener I, Karapolatgil AA. Rules of the game: Strategy in football industry. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2015;207:10-9.
21. Anand K, Deshmukh R. Football market by product type (training ball, match ball, and others), manufacturing process (hand stitched, machine stitched, and thermally bonded), and distribution channel (online and offline): Global opportunity analysis and industry forecast 2021–2027. : Allied Market Research; 2021 [Available from: <https://www.alliedmarketresearch.com/football-market-A11328>].
22. The Express Wire. Global futsal market share 2022, emerging size, new demand, scope and opportunities, growth rate factors, innovative technology, prime players, forecast to 2027: The Express Wire; 2022 [Available from: https://www.theexpresswire.com/pressrelease/Global-Futsal-Market-Share-2022-Emerging-Size-New-Demand-Scope-and-Opportunities-Growth-Rate-Factors-Innovative-Technology-Prime-Players-Forecast-to-2027-118-Pages-Report_17576382].
23. Federation Internationale de Football Association (FIFA). The football landscape: FIFA forward programme 2020 [Available from: <https://publications.fifa.com/en/annual-report-2020/the-football-landscape-2020/fifa-forward-programme/>].
24. Asian Football Confederation. New and improved MA development programmes launched 2019 [Available from: https://www.the-afc.com/en/more/news/new_and_improved_ma_development_programmes_launched.html].
25. Junio L, Rodrigues C. The Chinese football development plan: Soft power and national identity. Holos. 2017;5:114-24.
26. All India Football Federation (AIFF). All India football federation strategic plan (2019-2022) 2019 [Available from: <https://www.the-aiff.com/media/uploads/2019/12/strategic-plan-aiff.pdf>].
27. New Zealand Football Federation. Shaping football in New Zealand 2017 [Available from: <https://www.sporty.co.nz/v2>].
28. Wikipedia. Iran national football team 2022 [Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Iran_national_football_team].
29. Wikipedia. Iran national futsal team. 2022.
30. Iran Football Federation. A qualitative and quantitative development strategic document was compiled for the coaching discussion: Iran Football Federation; 2021 April 21 [Available from: <http://ffiri.ir/fa/news/7764/>].
31. Guba EG, Lincoln YS. Competing paradigms in qualitative research. In: Denzin N, Lincoln Y, editors. Handbook of qualitative research. Thousand Oaks, CA: Sage Publications; 1994.
32. Njororai WWS. Organizational factors influencing football development in East African countries. Soccer & Society. 2019;20(1):168-88.

Compilation of Futsal development model of Tehran Province based on the theme analysis method Amir Alizadeh

1. PhD in Sports Management, Department of Physical Education, Tehran Branch, Imam Hossein Officer University (AS), Shahid Motahari Faculty, Tehran, Iran

Abstract

The purpose of this research was to develop a futsal development model in Tehran province. In terms of practical purpose, in terms of qualitative strategy, and in terms of execution, this research is of thematic analysis type. The participants in the research were experts and informants in the field of sports, especially futsal, and university professors. Sampling was done purposefully and the total number of participants was 32 people. A semi-structured interview was used to collect data. After the finalization of the coding, 25 concepts in the form of seven themes including contingent factors (futsal as the most popular sport, universal and global phenomenon, increasing the active presence of women, paying attention to the interests of Azerbaijanis in futsal, society's tendency as a sport) entertainment, the existence of young people with sports talent), interactions (cultural development of futsal, loyalty of fans to the club, attraction of spectators from games with famous teams), development genres (modeling successful countries in the world in futsal, development of professional clubs, granting points), development stages (creating local futsal associations, training futsal experts, training specialized human resources), development obstacles (lack of futsal-specific tools and equipment, lack of codified and continuous planning, lack of coaches and academic experts, lack of scientific methods in Talent search, management weakness in the field of marketing), values (sports as a factor for health and vitality, cultural activities) and resources (presence of basic futsal equipment, resources from attracting sponsors, suitable financial facilities) were extracted. Based on the findings of the present research, for the development of this sport in Tehran province, while paying attention to the necessary factors, there is a need to develop development plans in the areas of development resources, development stages, development genres, interactions, development barriers and values.

Keywords: Financing, Sports Marketing, Football Fandom, Sports Facilities, Professionalization.

Corresponding author's email: (dr.amiralizadeh95@gmail.com)

Contents

The Role of Brand Identity of Intercollegiate Sport Events on word-of-mouth of the Host City (Case study: Student Futsal Tournament)	1
Mehdi Nazemi; Seyed Morteza Azimzadeh	
The lived experience of sports science students of Ardabil province universities on the quality of education during the corona disease	13
Abbas Naghizadeh -Bagh; Mahdi Mohebbi; Farzad Nobakht sareban; Akbar Mahdavi	
The relationship between scouting activities and the commitment of physical education teachers with the leadership style of managers	36
Imen Fazel Darvish Aldajili; Alireza Zamani Nukaabadi	
The Obstacles and Challenges of Educational Sports in Iran: A Review Article	57
Milad Piran Hamlabadi; Mehrdad moharamzadeh; Abbas Naghizadeh -Bagh; Farzad Nobakht sareban	
The analysis of sports educational counseling dimension In the Physical Education Curriculum of Students	76
mohammad hasan abdollahi; vahid saatchian; sajad gholami torkesaluye	
Compilation of Futsal development model of Tehran Province based on the theme analysis method	93
Amir Alizadeh	

Modern ideas in educational sports

Imamreza International University

Vol. (1), No. (2), Summer 2024

Shapa: ISSN3060-6128

Address: Seasonal Office, No. 2298,

Holy Mashhad, Palestine Square, Shahid Montazeri Boulevard, between 5 and 7
Montazeri, Imam Reza International University (AS)

Tell:0098 51 38041 (1158)

Fax:0098 51 38041 (1158)

Web: www.JGK.imamreza.ac.ir

Email: ntes.imamreza.ac.ir/

Publisher: Imam Reza International University

Editorial Director: DR Mehdi Esfahani Ph.D) (Assistant Professor,Geography
group of Shahid Beheshti University)

Editor-in-chief: DR Vahid Saatchian

(Ph.D) (Assistant Professor,Geography group of Shahid Beheshti University)

Editorial Board:

DR Mehdi Talebpoor Professor Sport Management and Motor Behavior

Ferdowsi University of Mashhad

DR Habib Honari Professor of Physical Education and Sports Sciences Allameh

Tabataba'i University

DR Hossein Ali Mohammadi Assistant Professor University of Qom

DR Hossein Eidi Associate Professor, Sport Management, Razi University,
Kermanshah, Iran

DR Farzam Farzan Associate Professor of sport management and leisure studies,
university of mazandaran

DR Mohammad Keshtidar Associate Professor Sport Management and Motor
Behavior Ferdowsi University of Mashhad

DR Faride Hadavi Full professor, Sport Management, Azad university,
Eslamshahr

Executive Director: Reyhane Salari

Editor: Aida Firozian Poursafahani

layout: Zahra Shojaei

English Text Editor: Akram Hosseini

